

Droefheid naar God

Prof. G. Wisse

Predikant Christelijk Gereformeerde Kerk Driebergen

Lindenberg boekhandel

Rotterdam, 1985

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2017

Inhoud

I. Inleiding: De droefheid naar God.....	4
II. De droefheid naar God	7
III. Het ontstaan van de droefheid naar God	10
IV. De aard van de droefheid naar God	13
V. Zalige droefheid tot vertroosting	16
VI. Hoe schenkt God zich aan de ziel?	19
VII. De vervulling van binnen	22
VIII. Verscheidenheid en herhaling van die droefheid.....	26
IX. Kenmerken van de onware droefheid.....	30
X. Kenmerken van de ware droefheid naar God	33
XI. De zielsgestalte onder deze droefheid.....	36
XIII. Vermaning	41
XIV. De bekering des mensen.....	43
XV. De noodzakelijkheid van de bekering.	45
XVI. Tweeërlei aarde van de bekering.	47
XVII. Lijdelijke bekering	50
XVIII. God de Werkmeester.....	52
XIX. De dadelijke bekering.....	54
XX. Onderscheiden bekering	56
XXI. Oude en nieuwe mens.....	59
XXII. De afsterving van de oude mens	62
XXIII. Schijndood.....	65
XXIV. Een hartelijk leedwezen	67
XXV. Scheurt uw hart	69
XXVI. Heb ik berouw genoeg?	73
XXVII. Hatén van de zonde	75
XXVIII. Vlieden van de zonde	78
XXIX. Waarom afsterving?.....	80
XXX. De opstanding van de nieuwe mens.....	83

XXXI. Christus de middelloorzaak van de vreugde	85
XXXII Vreugde in God.....	88
XXXIII Mate en trappen van de vreugde	90
XXXIV Dadelijk-werkzame bekering	93
XXXV Vruchtbaarheid uit Christus	95
XXXVI Delen en trappen	98
XXXVIII Besluit.....	104

De droefheid naar God

door prof. G. Wisse

I. Inleiding: De droefheid naar God

In dit boek bedoelen we geen geleerde verhandeling te geven. Meer praktisch dan theoretisch van aard zal het zijn. We wensen in alle eenvoud hier met elkaar te handelen over onderwerpen, waarbij we allen, hetzij geleerd of ongeletterd, toch het hoogste belang hebben. Voor de Heere zijn dezen allen gelijk. En als God ons plaatst in het licht Zijner heiligheid, dan blijft er niet anders over dan plaats voor een: 'Wee mij!' – De leidingen en wegen Gods, ook in het inwendige geestelijke genadeleven mogen verschillend zijn, de zaak blijft één. Enerlei, wat de hoofdzaak, de hartezaak, aangaat, wedervaart allen, die uit de liefde Gods geestelijk ter wereld komen. Trap en mate zijn verschillend; maar bevinding, ervaring, beleving van de kennis van ellende, verlossing en dankbaarheid krijgen zij allen, die door de genade des Geestes enigermate leren verstaan, wat het betekent: 'Niets uit ons, het al uit Hem, zo kom ik in Jeruzalem.'

Het maakt een groot verschil (geen tegenstelling), of we al deze dingen weten, alleen uit boekenkennis, of wel mede uit inwendige, toegepaste onderwijzingen van Gods Geest.

Ik heb eens gelezen van een professor in de godgeleerdheid die onbekeerd was; maar toen God deze man te sterk werd en hem aan zichzelf ontdekte, moet hij op de knieën zijn gezonken en uitgeroepen hebben: 'O God, daar is een weg van verlossing, och, maak hem mij bekend.' – Hij had er zelf zijn studenten les in gegeven en moest hij vragen: maak mij die weg bekend. Hoe is dat te verstaan? Verstaat gij het, waarde lezer? Antwoord eens aan de Heere.

Zo zijn kennis en bevinding onderscheiden. Maar maak nu anderzijds niet de fout, om ze als aan elkaar tegenovergesteld te beschouwen.

De kennis is de middellijke weg. Ook hier geldt: onbekend maakt onbemind; wie niet verstandelijk weet van God, zonde, verlossing, enz., kan er moeilijk inwendig mede werkzaam worden. Maar zonder die inwendigheid, gaan we met al onze kennis toch verloren. De kennis zelve is daarenboven ook niet om het even.

Waar God met Zijn Heilige Geest de ziel bearbeidt, daar wordt die kennis, ja, die verstandelijke kennis, een kennis des geloofs; een kennis, die juistheid, zekerheid, waarachtigheid inhoudt.

Het 'dat' wordt een 'wat'. Dat wil zeggen, men gaat verstaan, *wat* nu eigenlijk de betekenis en inhoud is van hetgeen *dat* men belijdt, en heeft leren kennen als theorie.

Daarenboven is er in de practicale godgeleerdheid, laat mij dit woord eens hier gebruiken, – velerlei, hetwelk juist uit het inwendige bevindelijke leven moet worden opgediept.

Evenals in de medische wetenschap de verschijnselen, het verloop enz. ener ziekte worden waargenomen, onderzocht, bestudeerd, om daarna ten slotte in een wetenschappelijk boek te worden beschreven; zo ook is er velerlei in het zieleleven, hetwelk men eerst daar in die ziel heeft waar te nemen, te controleren, te zien ontplooiën enz., om eerst daarna het als bevindelijke geleerdheid, als empirische (ervarings) wetenschap te beschrijven. Waarbij het Woord Gods inmiddels de enige gids en toetssteen blijft.

Met eerbied gezegd, ervaren hoe en wat de werkingen des Heiligen Geestes zijn, dit alles ondervinden en beleven, doet niet de Bijbel; zelfs niet (in heilige teerheid zij het bedacht) de Christus; maar de mens, de uitverkorene ten leven.

Wij, wij zijn daar het onderwerp van.

Vandaar dat men dan ook wel spreekt van *onderwerpeijk*.

Van 's Heeren zijde beschouwd, die dit alles aan en in ons doet, kan men ook weer zeggen: wij zijn er het *voorwerp* van. 't Ligt er aan van welke zijde ge het bezieet.

Alle bevinding, welke echter niet naar en overeenkomstig Gods Woord is, is contrabande. Ik zeg niet, dat er dan niets ervaren, beleefd, gevoeld, 'bevonden' is; o zeker, dat kan alles best waar zijn; maar dan is 't geen ervaring, welke vrucht van de zaligmakende werkingen des Heiligen Geestes is.

En hierbij is weer tweeërlei te onderscheiden:

1. Het kan op zichzelf nog wel iets goeds bevatten; als daar is enige verstandelijke overtuiging van zijn ellende, of enige gewetensaandoeningen; enige gemoedswerkingen; ja zelfs enig genoeg in de dingen des Koninkrijks kan er zijn; maar met dat al

is het toch niet zaligmakend. Het zijn dan dusgenaamde 'algemene' overtuigingen of werkingen des Geestes.

2. Ook is het mogelijk, dat hier zelfs verkeerde valsbevindelijke zaken zijn, vruchten wezenlijk en direct uit invloeden van de vorst der duisternis.

Over dit alles nu hopen we nader te handelen. De Heere bestrale ons maar genadig met Zijn licht.

We willen dan handelen over: *De droefheid naar God.*

II. De droefheid naar God

Op het eerste aanhoren moge het schijnbaar vreemd klinken, dat droefheid behoort tot de verschijnselen van het bevindelijke, geestelijke leven; – toch is het inderdaad niet anders; ja zelfs een eerste levenskenmerk. Droefheid echter verstaan in de zin van droefheid naar God.

Op zichzelf is droefheid inderdaad geen begeerlijke zaak. Droefheid op zichzelf is geen gesteldheid der ziel, des gemoeds, welk eer dodend dan verlevendigend werkt. In het gewone natuurlijke leven is droefheid een gif voor de ziel te achten; droefheid werkt verterend, droefheid doodt; de droefheid der wereld, zegt de apostel dan ook, werkt de dood. Sommige mensen zijn van droefheid wel gestorven; anderen worden door natuurlijke droefheid soms zo overmand, dat zij krank worden, ongeschikt voor dagelijkse bezigheid, in enkele gevallen zelfs krankzinnig.

In het paradijs, in de staat der rechtheid, is dan ook geen droefheid aanwezig. Evenmin als deze in de hemel zal zijn, waar God alle tranen van de ogen zal afwissen.

Ik herhaal, het is dan ook wonderlijk te noemen, dat droefheid een kenmerkend verschijnsel bij het geestelijk leven is, een eerste verschijnsel nog wel.

Schreiend wordt de mens geboren; zo natuurlijk als geestelijk. Gelijk het een der kenmerken is van normale geboorte, dat het kindeke schreiend ter wereld komt, zo is dit ook een verschijnsel onafscheidelijk verbonden aan de ware, geestelijke geboorte uit God. Wie wedergeboren wordt, geboren uit water en geest, hij komt schreiend tot zijn nieuwe aanzijn.

Als God een mens gaat levend maken, doet Hij hem eerst... sterven; als God een mens geestelijk en volzalig wil troosten, maakt Hij hem eerst geestelijk bedroefd, bedroefd naar God.

Naar God bedroefd. Men versta deze veel gebruikte en onder Gods volk wel bekende uitdrukking toch recht. Het wil niet slechts zeggen, bedroefd met een droefheid, welke zich *tot* God uitstrekt; om God te ontvangen; maar nog meer, *nóg* dieper: het betekent een droefheid, welke *overeenkomstig, volgens* God is; dat wil zeggen: een droefheid welke *behoort* bij de aanvoeling en ontmoeting Gods in onze ziel.

Sta mij toe, te mogen opmerken, dat als de apostel Paulus in 2 Cor. 7:10 deze uitdrukking bezigt en daar spreekt van de 'droefheid naar God', – hij dan in het Grieks, in welke taal hij zijn brief geschreven heeft, het woordje '*kata*' gebruikt, in onze Hollandse taal vertolkt door het woordje 'naar', droefheid naar God. En dit woordje '*kata*' (*naar*) betekent zoveel als: volgens, op de lijn van; evenals wij wel eens zeggen b.v.: het is naar recht, naar gewoonte enz. Zo ook hier, droefheid naar God, is een droefheid welke niet alleen niet in strijd is met God en Zijn gemeenschap, maar welke geheel overeenkomstig deze is, om zo te zeggen: het behoort er bij. – Het is een droefheid, welke zich, o zeer zeker, ook naar, *tot* God uitstrekt; maar dit wel en bepaald, omdat dit geheel naar de aard van de werkingen Gods in onze ziel is. Wie met God in aanraking komt, vangt om te beginnen, niet aan met juichen, maar met schreien. De openbaring, de aanvoeling, de ontmoeting Gods in onze ziel verwekt smart, droefheid in ons.

Dat schijnt wonderlijk. – Het zou onverklaarbaar zijn te achten, als we hier met een óngevallen mens te doen hadden. Als we lezen, dat Adam God kende aan de wind des daags, dan geeft dit in genen dele de indruk, dat dit met smartgevoel gepaard ging. Integendeel. Die ontmoeting zal ongetwijfeld een reden zijn geweest tot innerlijke zielsverheuging.

Zonder val is droefheid een onmogelijkheid. De ontmoeting Gods is op zichzelf een oorzaak van vreugde. Maar wij zijn niet meer in de paradijsstaat. Wij zijn gevallen en missen nu van nature God. God is ons vreemd geworden. Vijandig zelfs staan we van nature tegenover Hem. Wij allen missen van nature God. En om te beginnen, daarover is nu... *niemand* bedroefd.

Zie, dit is het vreselijke van 's mensen ellendestaat; hij is ellendig en hij weet het niet; hij gevoelt zich veeleer rijk en verrijkt; hij mist God en 'mist' Hem... niet. O, als hij een waarlijk God '*miste!*' hoe zou zijn snarenspeel verstommen; hoe zou hij klagelijk wenen.

Hoe ontstaat nu die droefheid?

Zij ontstaat uit het gevoel en besef van het Godsgemis.

En hoe ontstaat dit besef; nog wel tot een droefheid der ziel? Wel eerst dan, maar dan ook gewis, als de liefde Gods in onze harten wordt uitgestort. Als God zich zo kennelijk en krachtig aan ons en in ons laat gelden, dat wij tot de ontroerende gewaarwording komen, die God is de waarachtige God, ook de heilige, ook de beminnenswaardige God; en de

ziel daartegenover nu ontwaart, dat zij van die God verre is, ja Hem mist. Zij gevoelt zich dan ledig 'van God'; en ziet tevens, doordien God zich laat gelden aan haar in wederbarende werkingen, dat zij Hem niet missen kan, en niet missen wíl; dit baart een ontroerende smart; een gestadigheid van indruk, van overtuiging, van leedgevoel, kortom van zielsgesteldheid, welke in het woord *droefheid* haar beste vertolking vindt.

III. Het ontstaan van de droefheid naar God

Wij zagen in het vorige hoofdstuk, hoe de droefheid naar God een eerste verschijnsel van het nieuwe leven is; en hoe ze ontstaat uit de ingestorte liefde Gods in onze harten. Bezien we dit nu nog iets nader.

Het driekante hart kan niet vervuld worden met de ronde wereld heeft eens iemand gezegd. De geestelijke strekking hiervan is duidelijk. Ons hart heeft andere behoeften en noden, dan die door de wereld zijn te bevredigen. Alleen met God-Drieëinig is het driekante hart te vervullen. Zo vol te maken, dat het daarbinnen werkelijk vol mag heten.

Hoe gaat het nu toe in dat ontstaan van de zielsbegeerte naar God? Keert de ziel zich naar God toe, omdat zij het in de wereld niet vindt? Of keert de ziel zich van de wereld af, omdat zij God wil hebben? Dit maakt een groot verschil. Als we de puntjes, om zo te mogen spreken, eens op de i zetten, dan dient deze vraag goed onder ogen te worden gezien. Zeker, wie bekeerd wordt, hij zal zich van de wereld, als geheel ongenoegzaam, afwenden. Maar dat is hier de kwestie nu eens niet. Nee, het gaat hier om de uitgangen en aanvangen des levens. Hoe gaat dat toe? Wat is, met andere woorden, eerst: is er eerst een afkeer van de wereld, om dan zodoende het te gaan zoeken, ik zou haast zeggen, te gaan proberen bij God; óf is er eerst een toegekeerd worden tot God; om dan alzo de wereld als ten volle verachtelijk te gaan beschouwen? Op dit punt moet de keur goed scherp zijn, want in de eerste stelling is feitelijk het pelagianisme al verborgen; dan is doorgedacht eigenlijk de mens de eerste, die, als hij gevoelt, de wereld geeft 't mij niet, nu eens op onderzoek, op poging uitgaat bij God. Als de wereld, ja áls die eens niet tegen was gevallen en wél voldoening had gegeven, zou hij dus God best hebben kunnen missen. U voelt, dit is onzuiver. Hier hebben we dus wel na te gaan, waar en hoe de eerste steen ligt van het gebouw van onze hoop.

Zie, als het een waar werk Gods in ons is, dan gaat het juist andersom toe; dan keren we ons niet tot God, omdat we de wereld moede zijn, dát is een soort pessimisme, levensmoeheid en levensoververzadiging; maar dan wenden we ons van de wereld af, omdat we met God in levensaanraking zijn gekomen. Dan is God de eerste en... het eerste

geweest. De waardeloosheid van de wereld staat dan in het teken van de waardevolheid, algenoegzaamheid, zaligheid en begeerlijkheid van God en Zijn gemeenschap. Wie om een andere reden de wereld de rug zou toekeren, heeft nog niet de ware afkeer van haar leren kennen.

Evenmin ontstaat deze droefheid naar God, als een begeerte van de ziel naar de God des levens, uit onze zelfkennis. Niet de blik, die we in ons zelf leren slaan, is de oorsprong van onze begeerte tot God; veeleer omgekeerd, het inwendig zien van Gods beminnelijkheid doet ons walgen van onszelf. De blik in God leert ons de ware blik in onszelf te slaan. En de walging van onszelf heeft alleen waarde en geestelijke betekenis, als die walging ontstaat uit een ontmoeting van God, en het erkennen van Zijn heerlijkheid. Zeker wij moeten twee dingen leren kennen: God en onszelf. Maar eerst bij het licht, dat ons doet zien, wie en wat God is, zullen we een rechte kennis van ons zelf verkrijgen. De zelfkennis staat in het teken van de Godskennis.

Zelfs ontstaat dit heimwee naar God ook niet uit een verlangen naar Christus. Het zien van de noodzakelijkheid van Christus, het verlangen naar de Heere Jezus, om in Hem alles te vinden, wat wij missen, is niet de bron, waaruit ons Godsverlangen ontstaat. Het schreien naar God is geen gevolg en vrucht van ons Christusverlangen. Wel omgekeerd alweder. Immers, zolang er nog geen rechte ontmoeting met God als God heeft plaats gevonden, kan er van een zuivere begeerte naar Christus nog geen sprake zijn. Wie nog niet met God te doen heeft gekregen, weet nog niet, wat hij met Christus zal aanvangen. De ware begeerte naar Christus, naar de volle Christus, is dan ook juist, om in die weg hersteld te worden uit ons Godsgemis. In het Paradijs toch hebben we niet Christus, maar God verloren.

Nee, de oorsprong, waaruit dit zalige schreien naar God voortkomt, is niet anders dan de in ons hart uitgestorte liefde Gods. Door deze uitvloeijing van Gods liefde, van Gods beminnelijkheid wordt de ziel als het ware verliefd op God gemaakt. En dan te ontwaren, die God mis ik nu, en die God mist mij, o dat, dát doet pijn, dát veroorzaakt liefdesmart, droefheid, geheel overeenkomstig de aanvoeling Gods. Een zachte vertedering ontstaat van binnen, daar waar God zich als laat 'aanvoelen'. We zouden ook hier het bekende beeld van de mens in de grot kunnen gebruiken. Het is van Plato. Maar deszelfs strekking is schoon. Ook voor ons doel bruikbaar. Dit beeld is het volgende:

In een grot zit een mens met zijn aangezicht naar de binnenachterwand van de grot gekeerd, en met zijn rug naar de opening, naar het licht. Nu komen er wandelaars voorbij die opening. Zij werpen hun schaduw op de rotswand, waar de in de grot zich bevindende mens tegenaan zit te kijken. En als hij nu die schaduwen ziet op de grotwand, dan... kijkt hij om, om naar de opening te zien, wie daar voorbijgaat. Welnu, de menselijke ziel, van God afgefallen, zit in de 'grot', met het aangezicht afgekeerd van God; nu moet die ziel als het ware worden geprikkeld, om weer óm te kijken. God werpt Zijn schaduw op de wand. Dat doet God door Zijn openbaring van Zijn grootheid, heiligheid, recht, liefde, genade, algenoegzaamheid. Kortom van wat Hij is, en van wat Hij zijn wil voor de mens, voor de zondaar. Dit wordt onder de inwendige toepassing des Geestes tot een middel om de ziel te doen 'omkijken'. O, zalig ogenblik, als de ziel ervaart, God is, God openbaart zich, God prikkelt mij, God is nabij; als ze het zó ervaart, dat zij omziet. Dat is nog wel niet haar volle redding, maar toch, zij kijkt de grot uit; een andere wereld ligt daar voor haar oog open. Hoe komt zij in het bezit daarvan; hoe die grot uit; hoe in de ruimte van haar vrijmaking; hoe krijgt zij God, en hoe God haar terug? Dit is het grote moment. Nu gebeurt er meer. De liefde Gods maakt haar zo begerig naar God, dat zij schreit. Een kreet van ontroering over de vreselijke heerlijkheid, en de heerlijke vreselijkheid dezer Godsaandoening ontsnapt haar.

IV. De aard van de droefheid naar God

Deze droefheid nu naar God is bij de een nog sterker dan bij de ander. Zij openbaart zich ook de ene maal meer welbewust dan de andere maal. Een goede verstandelijke kennis van de waarheid is ook hier de ziel tot groot voordeel. Nu zijn die allereerste werkingen van Gods Geest menigmaal in stille verborgenheid.

Die werkingen, met name die allereerste, van Gods Geest, die ten slotte in de diepste zielsverborgenheden de weg weet te vinden, zij zijn vaak zo stil en geruisloos, gelijk de geluidloosheid van uit de kruik vloeiende olie.

Maar hoe dit ook zij, waar God de ziel opzoekt, hetzij dan in meer of in minder mate van bewustheid, daar ontstaat een zó diep in de wortel onzer ziel, in onze levensvezelen en wortelen indringende aanvoeling van het licht, van het leven, van het volle, het liefderijke, het élzalige, kortom van het Goddelijke van God - dat de ziel aan zichzelf laat ik nu eens zeggen (wie 't verstaan mag, doe het), 'ontziend' wordt, of wilt u, (zó mag het ook!) dat de ziel eerst goed gaat gevoelen, dat ze... ziel is.

Hoe ontstaat daar een zien van iets onbewoondelijks hetwelk zij voelt te missen. Hoe wordt ze, als deze heerlijkheid des Heeren haar omschijnt, aangegrepen door een heilige siddering. Het gaat haar als de herders in de Kerstnacht, toen de engel des Heeren tot hen kwam, en de heerlijkheid des Heeren hen omscheen.

O, hoe wordt de ziel dan, door een hemelse gewaarwording, als stervende; en welk een zoet sterven toch! Hoe wordt ze in het licht van dat schijnsel Gods zacht van gemoed, stil van binnen; zo echt... 'staande gehouden'. Zij zou het zelf bij lange niet onder redelijke bewoordingen kunnen brengen, hoe en wat zij 'beleeft'; - maar ze wordt van hemelse ontroeringen bevangen tot een staat van geestelijke weemoed, van God haar aangedane liefdesmarten; zij doorziet nog niet alles, ze kan zich nog gans geen rekenschap geven van wat er met haar 'gebeurt'; zij is zonder dat zij 't zelve in volle bewustheid, 'weet', krank gemaakt, een krankheid in 't ziele'bloed'. Gelijk in het natuurlijke leven (o, sta ons toe het beeld te gebruiken) het eerste moment der gekuiste verliefdheid ontstaat in het onderbewuste leven van een mens, in de meer of min 'onbewuste'(?).

diepten van het gemoed; zodat men zelf nog niet zich 'bewust' is, dat de liefdespijn ons hart heeft getroffen; zo ook (bedenk het in heilige zin) is de ziel, die door God wordt aangeroerd, in dat eerste moment in haar diepten van meer of min onderbewust leven 'verliefd' op God geraakt. Ja, in dat diepe onderbewuste leven, beneden de drempel van onze bewuste voorstellingen zich bevindend, daar ontmoeten altijd het eerst de menselijke en de Goddelijke stromen elkaar. In de nacht, in het onderbewuste, in de diepte der ziel, daar vindt dan de geboorte plaats. Uit de duisternis komt het licht straks op.

Droefheid. Ziedaar het woord, hetwelk die zielstoestand vertolkt. De ziel is niet meer kalm in het hare; neen, zij is arm, zij ziet zich ledig, zij heeft God niet. Dat kan haar niet kalm en gelaten doen blijven. Zij is er ook niet pessimistisch wanhopig onder, noch murmurierend, noch het billijkend zonder meer. Neen, zij wil, zij wil, ja wat wil zij nu?

Ik zou haast zeggen, zij weet het in dat moment schier zelf niet, wat zij wil. Als God haar nu toespreekt, en haar onderwijst wat haar kwaal èn wat haar medicijn is, ja dan weet ze het. Dat is het, zegt ze dan; dàt moet ik hebben. God mis ik, en God wil ik terug hebben, en God alleen kan het mij geven. Alleen door God kan ik getroost worden. En alleen met God zelf kan ik tevreden worden gesteld en mijn smart genezen.

Hiermede gaat dan samen, (in orde volgt het er op) een smartgevoel over de zonde; met name, dat we tegen zulk een beminnelijk, liefdevol, dienenswaardig God gezondigd hebben. Het Godsgemis is dan onze schuld. Hier vloeien de tranen al milder. Maar ik hoop straks hiervan nog breder te handelen.

Zeg ik hier nu slechts, dat deze droefheid over de zonde, ware droefheid is, omdat die zonde met God in strijd is.

Ten slotte wordt nu deze droefheid nog vermeerderd en verdiept door een droefheid over het gemis van de Borg. Dàt er een Borg is, is de ziel bekend uit de Heilige Schrift. Toch is alles daarmee nog niet in orde. Het moet haar Borg worden. Hoe komt zij dááaraan? Hoe in zijn bezit? Och, dat ik Jezus mocht vinden, doordien Hij mij de hand mocht reiken. Dit is haar innig schreien.

En al deze tranen zijn zalige tranen. Niettemin, er is méér nodig; we kunnen uit ons ongeluk als zodanig niet gelukkig worden gemaakt, en evenmin uit onze tranen zelf troost ontvangen. De belofte luidt dan ook: zalig zijn zij die treuren, want... zij zullen vertroost worden.

Indien echter de tranen zelf reeds zalig zijn, hoe zalig moet dan de vertroosting wezen.

V. Zalige droefheid tot vertroosting

Dit schreien nu naar God is zalig. In zoverre namelijk dat er iets in gesmaakt wordt, hetwelk van Goddelijke herkomst is en van Goddelijke gunst getuigt. Door de invloeiing van de geuren van Gods wezen is de ziel als ontroerd en bedwelmend geworden. Dat is zalig. Te meer daar zulk een droefheid naar God getuigt van Gods bijzondere gunst over onze ziel. Immers, omdat de Heere ons lief heeft, verwekt Hij deze tranen. O, het is zulk een onuitsprekelijk bewijs van Gods toegenegenheid tot ons, wanneer wij naar God onze begeerten voelen ontwaken. Waarlijk, elke traan welke ons over de wangen stromen, geschreid uit een ziel, die naar de Heere bedroefd gemaakt is, zegt ons, dat in de hemel goedertieren gedachten over ons zijn.

Dat een van nature hard en verhard hart, hetwelk vijandig en afkerig tegenover God staat, week is gemaakt, zachtmoedig is geworden, gebroken en vol heimwee naar God, begint te wenen, o, is dat niet een klaar bewijs, dat de Heere een oog van genade op u laat rusten? Hier vinden we een eerste bewijs, dat de Heilige Geest iets met u voor heeft. Feitelijk kan men zeggen, bij zulke ware tranen naar God, ziehier het getuigenis niet slechts, dat u genade zult ontvangen, maar feitelijk al, dat u begenadigd zijt, begenadigd namelijk aan 's Heeren zijde. Vandaar dat ieder, die zulke tranen mag wenen, er iets aangenaams, iets zaligs in smaakt. Ja, met zulke tranen aan de oogleden durven we dan wel verschijnen in de troonzaal der genade Gods. Met zulke tranen is het, alsof er opening en vrijmoedigheid komt, om de smekingen op te heffen. Gelijk een Nehémia inging tot de koning, maar met de droefheid op zijn aangezicht, zo staan zulke schreiers dan ook wel eens voor Gods troon; de Heere mag en moet het dan zien, dat zij innerlijk gebroken zijn.

Aan het Oosterse hof mocht men eigenlijk niet inkomen met zulk een bedroefd aangezicht; en de vraag van de koning aan Nehémia gedaan: 'Waarom is uw aangezicht treurig?' (Neh. 2:2), had de inleiding op een strafvonnis kunnen zijn. Maar, o wonder, als we voor 's Heeren troon verschijnen, is daar juist de eerste vereiste, dat we, om te beginnen, gebroken en treurig van hart zullen zijn. O, dan is zulk een zielsgestalte de Koning aangenaam. Als de Heere dan tot de ziel zegt: 'Waarom is uw aangezicht droevig?' zie, dan houdt dit in de zekere aanwijzing, dat Hij ons vertroosten wil en zal. Want feitelijk en eigenlijk is deze droefheid

zelve niet de troost, noch de bron der vertroosting; maar wel de noodzakelijke weg, waarin voor die geestelijke, Goddelijke vertroostingen plaats wordt gemaakt. Omdat de Heere uw ziel liefelijk omhelzen wil, daarom maakt Hij u dan eerst bedroefd van geest, bedroefd naar God. Vandaar de belofte: 'Zalig die treuren, want zij zullen vertroost worden.' Het zalige ligt dus eigenlijk niet zozeer, en zeker niet enkel en alleen, in het treuren, maar in het geval, dat zulke treurenden Sions zullen vertroost worden.

Ik heb eens gelezen van een Engelse godgeleerde, die het schreien naar God zó zalig vond, dat hij verklaarde het jammer te vinden, dat alle tranen in de hemel zouden worden afgewist; want, zo dacht hij, dan zouden ook deze tranen, die van de droefheid naar God, niet meer vloeien, en dit vond hij, gelijk gezegd, een waar gemis. Gij kunt die man mogelijk wel verstaan, beste lezer? Ja waarlijk, het is te bekennen, dat dit schreien naar God zoetigheden bevat, die reeds ver boven alle aardse genietingen uitgaan. Maar dat neemt niet weg, zij zijn niet (en mogen dit voor ons niet zijn) de bron der eigenlijke ware vertroosting zelve.

Niemand kan zich verzadigen aan zijn... honger; ook niet aan het klagen over zijn honger. Onze ellende, ons Godsgemis moeten we terdege leren kennen; maar deze kennis zelf kan ons wel zo weinig vertroosten, dat juist alle ware bedroefden in Sion alleen dan hun droefheid zullen veranderd zien in een blijde rei, wanneer zij God zelf als hun deel en erfenis zullen ontvangen.

Het gebeurt wel eens, dat zulk een 'bekommerde' in zijn droefheid zó als het ware aangenaam gesteld is van ziel, dat hij haast niet kan geloven, dat een deel aan Christus te ontvangen, hem zaliger zou kunnen zijn. En dan maakt de Heere wel eens een diepere wonde; dan ontdekt, ontbloot en ontledigt de Heere zulk een ziel wel eens zeer diep, opdat zij alsdan zal ervaren, welk een onhoudbare toestand zulks is; dan komt zij wel eens als in de angsten en banden der hel; dan leert God het haar wel, dat als zij 'ongetroost' moest blijven, het dan een hellevuur in de boezem werd. In het gezicht van deze 'verschrikkingen' Gods, leert de Heere haar dan wel, dat kennis van ons Godsgemis, om aan te vangen wel noodzakelijk, en zelfs tot op zekere hoogte zalig is; maar dat het in deze toestand zal aan moeten op het: 'Is er nog een weg of middel, om de straf te ontgaan, en... weder in genade (in de gunst Gods) te worden aangenomen?'

Als God ons dan de banden zó sterk doet gevoelen, dat ze gaan knellen; dan wordt bekommernis naar verlossing geboren. Toen de dichter zich gevoelde 'gekneld' in banden van de dood, toen, toen leerde hij het: 'Ik riep de Heere dus aan in al mijn nood.'

Zie, dan is de bedding uitgegraven, de zielebodem bereid gemaakt, om meer van de Heere te ontvangen.

Dan kan de Heere de Borg in al zijn noodzakelijkheid en dierbaarheid ons gaan voor ogen stellen. Dan kan er plaats komen voor de behoefte aan een rijke, volle Christus, om uit Hem Gods gemeenschap te mogen ervaren en beoefenen.

Kortom, als de nood... nood geworden is, dan, maar ook dan gewis genaakt de tijd, dat de Heere zich begint weg te schenken aan de ziel. Zo in ééns, en gans ten volle? Dit ligt onderscheiden.

VI. Hoe schenkt God zich aan de ziel?

Als de ziel nu zo naar God bedroefd is gemaakt, krijgt zij dan steeds en direct ten volle God en Zijn gemeenschap te smaken? Schenkt de Heere zichzelf dan steeds geheel en al tot volle klaarheid aan haar weg? Een tedere vraag, lieve lezer. De Heere bindt zich, geloof ik, te dezen niet aan een door ons, laat ik zo eens mogen zeggen, pasklaar gemaakt systeem of methode. De volheid des levens, des Geestes, der genade laat zich niet dringen in ónze zelfuitgedachte vormen en vormpjes. Daarenboven, wat van 's Heeren zijde in zichzelf inéén ligt, valt daarom voor onze bewustheid nog wel eens in de beleving uiteen. Ook hier is verscheidenheid, mate en trap; bloei en achteruitgang zelfs.

Men zij dus voorzichtig. Wacht u voor alle methodisme. Vergelijk uw weg niet met die van een ander, om nu juist dááaraan U te meten en te keuren.

In het algemeen echter meen ik, dat de volgende gegevens ons van nut kunnen zijn.

Als namelijk nu de ziel in zulk een staat van droefheid zich bevindt, dan zal zij gaandeweg zo meer door hemels onderwijs uit Gods Woord een diep gevoel van haar zonde, schuld, onmacht, onwaardigheid, kortom van haar algehele ellende en dood ontvangen. In welke toestand zij zichzelf al meer een geschikt voorwerp voor de hel gevoelt, maar daarin tevens een gepast voorwerp voor de Heere Jezus wordt gemaakt. Zij zal het al meer gaan verstaan, dat zij nooit anders de Heere in haar bezit kan krijgen, en zij nooit anders zijn eigendom kan worden, dan in de weg van vrije begenadiging, van schulduidelging, van zondevergeving, van verzoening en herstelling.

Nu wordt zij al meer gewaar, hoe haar daartoe alle middelen ontbreken. Zij bevindt zich niet slechts schuldig, maar ook gans arm, geheel onbekwaam en vloekwaardig.

Als de Heere in die toestand dan de ziel onderwijst, hoe er nu een Middelaar en Borg is, die dat alles kán in orde brengen, o dan geeft dit reeds, namelijk dat Hij het kán, een zeldzame bemoediging.

Maar het moet een geschonken Borg worden, zal zij ooit op Hem kunnen zien. Zulk zien (door Gods Geest gewerkt) op Christus' gepastheid en

bekwaamheid, is reeds een zien des geloofs. En geeft daarom reeds enige verkwikking. Alle geloof toch, hoe gering ook, geeft altijd enige uitwerking, enige vrucht in de ziel. Dit zien van het kunnen, als dit nu een zaligmakend zien is, wordt (straks) tot een zo sterke begeerte, dat het wast tot een uitvluchten; en tot een uitstrekken der hand naar Jezus; ja tot een aanraken van de zoom Zijns kleeds. Hoe meer de Heilige Geest alsdan de ziel beweegt, hoe meer zij gaat toetasten, en gaat aangrijpen des Heeren sterkte.

Dit geeft dan altijd verkwikkingen van binnen; in zekere zin zou men kunnen zeggen: het geeft altijd 'enige' rechtvaardigmaking. In die mate waarin het geloof nu daadwerkelijk ook gelooft; daalt er vrede, en verzekerdheid zelfs, in de ziel neder.

En naarmate nu Christus wordt omhelsd, ontstaat er gemeenschap met Christus niet slechts, maar in Hem met God zelf. Al is het ook, dat de ziel dit niet altijd zo wel onderscheiden bewust beleeft.

Maar in 't wezen der zaak is het toch niet anders. Christus komt tot ons in als de Middelaar en Borg voorwaar; maar tevens als de Zone Gods; in Christus komt God zelf tot ons. Hij is waarachtig God. Gemeenschap met Hem is altijd tevens gemeenschap met de Vader. Men versta mij wel; niet dat dit door de ziel zo klaar op eens en altijd wordt doorzien. O neen; dit zij verre. Om te beginnen wordt Christus haar voor alles dierbaar als haar schuldovernemende Borg. Maar bij verdere leiding krijgt zij in Hem toch nog iets meer te omhelzen. Immers wij hebben in het paradijs niet Christus, maar God zelf verloren. En nu komt God ons in de Christus zichzelf weer terug te schenken, en althans de weg te ontsluiten, om God zelf weer ter inwoning te ontvangen. Dit toch is de eigenlijke bedoeling en betekenis van de schenking van de Heilige Geest uit Christus aan en in ons.

De volle omhelzing van de Christus houdt dan ook nog iets meer in, dan Hem 'slechts' tot schuldovernemende Borg te omhelzen.

Die volle, gans volle omhelzing sluit mede in, dat we in Christus de Zoon ontmoeten, tot een geestelijke ondertrouw; ja in Hem zelfs tot een ondertrouw met God Drie-enig zelf.

O, daar wordt, vermoed ik, zo weinig op dit onderscheid gelet. De meesten, vrees ik, zien niet genoeg in, dat Christus niet slechts Borg is zonder meer, maar dat Hij ook de wortel en het geslacht Davids is; ook

de Bruidegom der ziel is; ook de Middelaar, behalve van verzoening, ook van vereniging, van gemeenschap met God is.

Eerst als dit ons wordt geschonken en door ons wordt beoefend, komt er volle vervulling van binnen. Dan eerst verstaat de ziel dat zalige woord Gods: 'Ik zal U Mij ondertrouwen in eeuwigheid.'

Van daar, dat zo menig een, die toch nog wel durft gewagen van schuldvergiffenis, toch nog moet spreken van een overgebleven ledigheid of holligheid van binnen.

Hoe is dit?

Hierover in een volgend hoofdstuk meer.

VII. De vervulling van binnen

Wat we de vorige keer opmerkten omtrent de manier, waarop God zichzelf aan de bedroefde zondaar wegschenkt, is niet anders dan wat Johannes ons neerschrijft: “Zovelen Hem (Christus) aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden; namelijk die in Zijn Naam geloven.”

Laten we nog eens in het kort de lijn nagaan, waarlangs dit geschiedt, hoe de Heere zichzelf als wegschenkt.

De zondaar is dan naar God bedroefd gemaakt, door de uitgestorte liefde Gods.

Hij ziet nu al meer zijn doemschuld in die toestand. Hij ziet, dat God niet kan wonen bij het onheilige. Hij moet dus eerst gereinigd worden.

Menigmaal stelt hij nu eerst alle middelen in het werk, om bij God gerechtigheid aan te bieden.

Het geeft niets, het wordt al erger met hem.

Christus zal hij moeten hebben, als, zijn gerechtigheid. Hoe komt hij daar nu aan? Ach, hoe kan hij nu soms pogen zich waardig te maken voor Christus.

Ook dit wordt hem uit de hand geslagen.

Genade, Christus alles, hij ziet, hoe het hem *uit genade* moet ten deel vallen. De kroon wordt weder omgekeerd.

In zijn ganse doodstaat zich ziende neerliggen, komt nu menigmaal de kracht der verdorvenheid nog meer aan het woord. God laat hem al meer zien, dat zijn *wortel*, zijn *natuur* niet deugt. Hij moet uit een *ander* het leven ontvangen. Het wordt aan zijn zijde al onmogelijker, hopelozer. De dood is vóór hem en in hem; o, wee hem.

En waar de Heere zo afsnijdt, daar is de plaats en ure, dat God hem de Borg kan gaan voorstellen.

Nu komen de bezwaren en hinderpalen; het is niet voor hem, te veel gezondigd; hij zal nooit de Heere kunnen dienen, enz. enz.

God moet die bezwaren oplossen; dat doet de Heere door de Heilige Geest, die hem al meer ontvankelijk, gewillig, bedaard, overgegeven, gelovig maakt. We werken dit thans niet uit. Later komt hier nog wel iets meer van ter sprake.

Het geloof door de Heilige Geest allengs gewerkt, neemt nu net zoveel aan, als God toedient; maar dat kan het geloof dan ook niet laten aan te nemen.

God maakt eerst ledig, God schenkt dan, en God doet het terugwerken naar God, tot een ingang in God. Nu merkten we boven reeds op, hoe menigeen, die toch wel kan getuigen, dat hij de Heere Jezus als Borg heeft leren kennen en omhelzen, toch nog, als hij ten volle eerlijk is, moet verklaren: "En met dat al, is toch nog diep in mijn ziel een zekere ledigheid overgebleven. Het is net, alsof er nog iets niet helemaal in orde is."

Hoe is dit?

Zie, dan is er wel ten opzichte van de zondeschuld verzoening met God gemaakt, en dat deed de ziel dan wel eens juichend zingen: Loof Hem, die u al wat gij hebt misdreven enz. - Maar straks als, mag ik het eens zo zeggen, de ziel tot "bedaren" is gekomen, en wat kalmer, bedaarder de dingen bezieet en taxeert, ja dan moet zij zeggen: "En, o wonderlijk, het is toch net, alsof ik nog wat mis; er is diep van binnen in mij nog een ledig plekje." - Ik wil geloven, dat er onder mijn lezers wel zijn, wie deze dingen niet vreemd zijn. - Hoe nu?

Zie, dan moet u daarom niet beginnen, met uw geloof te betwijfelen; dat moet u niet doen, wat sommigen dan wel eens doen, en beginnen met al wat er "gebeurd" is, omver te werpen. Neen, maar dan moet u staan naar meer; namelijk dat u niet alleen van uw schuld u voelt ontheven; maar dat u nu ook zulk een nauwe vereniging met de persoon van de Heere Jezus erlangt, dat u in Hem de Drie-enige God zelf als uw zielsbezit smaakt. Maar schenkt God zichzelf dan niet weg zonder ons toedoen? Kunnen wij dan zelf Hem in ons bezit krijgen? Zo hoor ik u vragen. Zie, waarde lezer, alle weldaden, ook het bezit van God-Drie-enig als onze God, zijn altijd vrije schenkingen van Gods Geest; maar bedenk tevens, dat er nooit één van Gods weldadigheden in ons bezit komt dan in de weg van het geloof. Die weldaden moeten ontvangen worden in de hand des geloofs. En nu komt er nooit enige weldaad in ons bezit, dan uit de persoon van Christus. Eerst moeten we deel krijgen aan Zijn persoon, en zo aan al Zijn weldaden. De weldaad der schuldvergeving ontvangen we ook uitsluitend en alleen door Christus te omhelzen. En zo ook die verdere weldaad, van God zelf te bezitten tot algehele vervulling van onze ziel, ontvangen we alleen in de weg van

diepere inleiding in gemeenschapsoefening met Christus; naarmate het geloof dieper indringt in Christus, haalt het om zo te zeggen, méér uit Christus uit.

Voelt u nu die nog overgebleven ledigheid in u, dan wijst dit er op, dat u nog *dieper* in de Christus moet ingeleid worden. Dit geschiedt altijd in de weg van dieper ontdekking, van dieper inkering in uw eigen bederf; maar ook in uw eigen ledigheid, gemis, onwaardigheid enz. Dan wordt soms na de jubel der schuldvergiffenis de “kroon” nog weer omgekeerd, opdat Christus nog rijker voor u worde. De Heere schenkt nieuwe dingen aan de ziel, altijd in de weg van dieper uitgraving, dieper ontdekking, armer-making in u zelf; ontledigend is dit werk des Geestes. Dan komt de Heere Jezus bij vernieuwing tot u, nu niet slechts als gepaste, dierbare schuldovernemende Borg, maar ook als bedienaar van dat grote volzalige verbond van genade, waarbij de Heere zichzelf geeft aan zijn volk.

De ware aanvankelijk begenadigde heeft niet genoeg ten slotte aan de wegneming der zonden, maar verlangt ook de kussingen Gods; en nu komt er nooit enige waarachtige Godsgemeenschap tot stand, tot vervulling van de ledigheid in uw Godsgemis, dan doordien de Borg nu ook als *Zone Gods* zich aan u ontdekt en gij Hem als de mededeler van het leven Gods krijgt te omhelzen.

Daarom, lieve lezer, als u nu nog moet klagen over dat ledige, ondanks alle “gebeurde” dingen, dan is dit een bewijs, neen niet, dat uw rechtvaardigmaking nog niet echt is; maar dat het geloof nog *dieper* moet indringen in de rijkdommen van Christus; opdat de Heilige Geest u uit Hem doe ervaren, doe geloven, doe beoefenen, doe weten, dat God in Christus Jezus is *onze Vader*.

We hebben goed te onderscheiden. Het is nog iets anders, van schuldvergeving te kunnen gewagen; en nog iets anders, te kunnen zingen: Getrouwe Heer', Gij wilt mijn goed, mijn God, mijn erfenis en het deel mijns bekens wezen.

Ja, dat verstaat die ziel dan wel goed, dat zij soms de eerste weldaad reeds bezit, maar nog niet altijd durft zeggen: deze andere weldaad is nu ook mijn deel.

Als u nu maar tevens verstaat, dat deze tweede weldaad u op geen andere wijze te beurt valt, dan de eerste; namelijk uit de volheid van Christus. Daartoe zij dan de bede van de bruid in uw hart: trek mij en wij

zullen u nalopen. Want dan gaat het in dat nalopen net zo ver, tot de ziel in de binnenkamers des konings is ingebracht (Hoogl. 1:4). Gevoelt u dus dat “ledige” nog, o verberg dit dan geenszins. Allerminst voor de Heere. Velen worden in dit stuk nooit rijker, omdat zij niet hun nog overgebleven gebrek willen erkennen. Maar wie niet genoeg heeft aan enkel schuldvergiffenis, maar nog met overgebleven ledigheid van binnen moet tobben, o, die raden we, om zich zo geheel arm en ontbloot voor de Heere neer te leggen en Hem te smeken, of Hij in Christus als de Zoon u alles wil leren vinden, om met die Zoon niet slechts als Borg, maar nu ook als uw zielsbruidegom in gemeenschap te komen, en alzo met God zelf te worden bediend. O, zoete, zalige gebeurtenis, als dit plaats vindt, dan worden we gevoerd in het geestelijke wijnhuis, en dronken van liefde. Dan is de ledigheid vervuld. Dan wordt in ons de Vader uit de Zoon, en de Zoon uit de Vader verklaard, en de Heilige Geest als persoon, die het met die beide zo Goddelijk zalig eens is omtrent onze vervulling. Dan ziet, dan ervaart de ziel, hoe de Zoon ons tot de Vader leidt, de Vader ons als aan de Zoon terugschenkt, om in Zijn uitnemende liefde te delen, tot een geestelijk huwelijk, hetwelk God-Drie-enig verheerlijkt

VIII. Verscheidenheid en herhaling van die droefheid

Aangaande de droefheid naar God nu moeten we nog enkele bijzondere dingen behandelen, tot lering en onderscheiding. Vooreerst merken we dan op, dat de droefheid naar God van brede aard is, en er velerlei geestelijke droefheid onder kan worden verstaan. In de regel verstaat men er uitsluitend of althans speciaal onder die droefheid, welke schreit uit het gevoel van Godsgemis. Zó hebben wij ze hier grotendeels behandeld. En dit is dan ook een zeer belangrijk element in deze droefheid; ieder die genade leert kennen, krijgt van deze droefheid over het Godsgemis in meerder of minder mate enige kennis.

Toch is hiermede nog niet alles gezegd. Onder droefheid naar God, gelijk de apostel daarvan spreekt, moet verstaan worden elke droefheid die 'naar' God is: elk schreien 'naar' dat is overeenkomstig God: naar de aard van de levendmaking door Gods Geest. Gelijk we dit eerder breder hebben toegelicht.

Een Gode welbehagelijke droefheid zou men het dus kunnen noemen. Welnu, dat is dan elke soort van droefheid, als ze maar door Gods Geest is verwekt.

Dus ook de droefheid over de zonde; over weinig genieting van Christus' nabijheid en bediening; over verberging van Gods aangezicht; over het gezicht van zo weinige heiligmaking, enz.

In al dergelijke droefheid is een geestelijk, Gode welgevallig element. Zó schreit, met andere woorden, een onbekeerd, werelds mens nooit. Ook in de hel, waar niettemin wening en knersing der tanden zal zijn, is zodanige droefheid niet mogelijk. Want daar zal het een wenen uit louter wanhoopswroeging zijn; zonder liefde Gods en zonder de mogelijkheid van vertroosting. Maar de droefheid, welke hier door Gods kinderen wordt gekend, is er een, niet in wanhoop, wel diep en zielvernederend, maar ze voert nooit tot vertwijfeling.

De apostel zegt integendeel van haar, dat zij werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid. Niet dat ze er de bronoorzaak, of de auteur van is; maar toch wel de weg, waarin zulke bekering tot stand komt.

De bedding der ziel wordt dan uitgegraven voor Christus.

Watson zegt heel eigenaardig van zulke tranen: 'Een natte zaaitijd geeft een vette oogst.'

Voorts kunnen we opmerken, dat deze droefheid naar God, nu ook speciaal verstaan als een droefheid wegens het Godsgemis, in allerlei leeftijden kan voorkomen. Zelfs bij jonge mensen; ja, bij kinderen is zij wel waargenomen. Meermalen kwam het dan voor, dat zulke zeer jeugdige mensen klaagden over een gevoel van smartelijke ledigheid in hun hart. Hier zij men voorzichtig. Niet alle droefheid is echt. Er is (ook bij ouderen) telkens nabootsing ontdekt. We zullen straks er iets meer van zeggen en een paar kenmerken van de ware en de valse droefheid noemen.

Onder bijzondere indrukken heeft menig mens (vooral jeugdige mensen) al geschreid, die toch niet zaligmakend was aangegrepen.

Honderden liggen, zegt een godvruchtig schrijver (Van der Groe) op dit ogenblik in de hel, die, nog op aarde levende, toch wel hadden gejammerd: o, die dood, o, dat oordeel, o, die eeuwigheid, o, ik ben onbekeerd enz.

Maar anderzijds hebben we niet minder te verstaan, dat er ook een dag der kleine dingen is, die God zelf verbiedt te verachten; Zach. 4 : 8, 10. Als u bij uw kinderen en in het algemeen bij jonge mensen verschijnselen waarneemt, die op zodanige droefheid wijzen, tracht dan op te wekken, levendig te houden deze indrukken. Treed het tere plantje niet onder de voet. Leg niet de maatstaf aan van uw eigen ervaringen, noch die van welke oude, doorgeleide, bevestigde kinderen Gods ook; maar enkel die van de waarheid Gods.

Er is ook verschil in trap en maat. Dit hangt menigmaal samen met leeftijd, opvoeding, kennis der waarheid, sfeer van samenleving, aanleg en karakter, enz. De Heilige Geest werkt in rijke verscheidenheid; zij het ook in éénheid, wat het wezen der zaak aangaat. En eindelijk merken we nog op, dat deze droefheid naar God, ook speciaal als droefheid over het gemis van God en Zijn nabijheid, van Zijn gunst en gemeenschap, niet slechts één enkele maal in het genadeleven voorkomt, maar zich meermalen herhalen kan; en dat wel in verdiepte mate.

Sommigen schijnen te menen, dat God in het genadeleven een of ander stuk, dat nodig is te kennen tot zaligheid, zo bijvoorbeeld hier de droefheid naar God, op zekere maal begint en dit dan achter elkaar

helemaal afwerkt; en daarna overgaat tot een volgend stuk. Dit is foutief gedacht.

Zeker, we erkennen ook in de onderwerpelijke theologie een orde des heils, ook in de praktikale Godgeleerdheid is sprake van wat voorafgaat en van wat volgt.

Maar meen nu nooit, mijn beste lezer, dat u in een of ander stuk helemaal 'afgestudeerd' zijt; en dat dan eerst daarna het volgende stuk komt. Dan zag het er treurig met ons allen uit. Feitelijk zijn we nooit ver genoeg, in geen enkel stuk.

Hoeveel God ons ook leerde kennen van Hemzelf en van ons eigenzelf, nooit kan men zeggen: nu is er niet verder meer van te kennen of te genieten.

Zo ook hier. De droefheid naar God is eigenlijk nooit diep of volledig genoeg. En zelfs na aanvankelijke, ja zelfs dierbare vertroosting, ontstaat er toch telkens weer nieuwe aanleiding en gelegenheid tot zulk een droefheid. Zo bijvoorbeeld als de Heere eens enige tijd Zijn aangezicht voor ons verbergt, en de ziel daarom moet schreien: 'Zij hebben mijn Heere weggenomen.' Als zij zich herinnert, hoe zij vroeger opging met Gods blijde scharen, en nu somtijds moet klagen: 'Zie ik voor mij, ik zie Hem niet', om dan straks met de dichter van Ps. 68 te klagen: 'Och, wierd ik derwaarts weergeleid.'

Juist als we eenmaal gesmaakt hebben, hoe liefelijk de Heere is, dan kunnen we het zonder Hem niet eindeloos meer uithouden en leren we David zo verstaan, als hij moest uitroepen in Ps. 51: 'Geef mij weder de vreugde uws heils.'

Zo ook als een kind van God in zonden is gevallen. Zo eveneens, als de vijanden zulk een aanval ondernemen, dat alles begint te beven en te wankelen. En in tal van andere gevallen meer, ontstaat dan vernieuwde, herhaalde en zelfs verdiepte droefheid naar God.

In welke gevallen steeds de bedding wordt uitgediept, om God nóg rijker, nog zaliger te ontmoeten; en om, bij elke vernieuwde vervulling en vertroosting uit God, nieuwe zaken van God er bij te leren. Want dit is het eigenaardige in deze weg, het wonder zalige, namelijk als de Heere u schenkt, dat u bij de oude ervaringen als zodanig niet meer kunt leven; en Hij bereidt nieuwe ontmoetingen voor u voor, dan laat de Heere dat oude eerst ganselijk als opteren; en dan, als dat opgeteerd is, en u nu armer en lediger dan ooit zijt geworden, en u weer naar God zelf, en niet

naar uw vroegere ervaringen gaat roepen, naar God als een nog dieper nederbuigend God; zie, dan komt de Heere bij vernieuwing tot u, maar om zich als nog voller dan ooit aan u te openbaren en weg te schenken; dan doet Hij om zo te zeggen, in die vernieuwde ontmoeting, er weer wat 'nieuws' bij; dan weet u weer méér van God, dan smaakt u nieuwe, tot dusverre nog niet gekende zaligheden. En... dan wordt het 'oude' ook weer levendig, maar dan belicht met dat nieuwe. Dan is de ganse hof weer omgespit; dan is alles weer gesnoeid en opgebonden, dan prijken straks zeldzame bloesems, en worden gans edele vruchten gezien; waar de Koning, de hemelse Bruidegom zelf door de bruid bij genodigd wordt, om daarvan te eten. (Hoogl. 4: 16b).

IX. Kenmerken van de onware droefheid.

Gelijk we (vorige maand) reeds opmerkten, valt ook hier schijn en wezen van elkaar te onderscheiden. Niet alle tranen zijn van één en dezelfde waarde. Dit is reeds zo op natuurlijk gebied in het, laat ik zo mogen zeggen, alledaagse menselijke leven. Veel meer geldt dit nu nog op het gebied van het geestelijk leven. De Heere waarschuwt daartegen met grote, diepe ernst in Zijn heilig Woord. Gods Woord leert ons maar al te duidelijk, hoe degenen, die voor eeuwig verloren zullen gaan, niet slechts te vinden zijn onder de publieke werelddienaars, onder komedianten en kermisgasten, balzaalbezoekers en schouwburgklanten enz.; maar evenzeer onder degenen, die 'Heere Heere' hebben geroepen, met Christus gegeten en gedronken hebben, in Zijn naam zelfs wonderen hebben verricht (Matth. 7 : 21); en die hier op aarde meermalen hun tranen van ernst en aandoening hebben geweend.

We merkten reeds op, dat wij de tere plantjes niet onder de voet mogen vertreden. Vooral bij jonge mensen zij men te dezen teer-voorzichtig. Toch sluit dit niet in, dat we niet terdege een ernstige keursteen zouden hebben aan te leggen; natuurlijk uitsluitend en alleen naar Gods Woord.

Want meermalen toch hoort men de opmerking: och, ze zijn nog jong; men kan van een jong mens nu eenmaal niet eisen, wat bij een oudere van dagen valt waar te nemen; daar zijn immers zowel 'kleintjes' als groten in de genade; denk er om, dat er ook 'lammetjes' onder de kudde zijn; enz. Niet waar, we kennen allen deze en dergelijke redeneringen. En daarmee is dan op zichzelf niets verkeerd gezegd. Integendeel! Alleen maar, men zie nu wel toe, dat dergelijke redenering niet worde gebruikt om af te dingen op hetgeen toch noodzakelijk 'gekend' moet worden. Want dan Zou ik willen opmerken: wel zeker, lammetjes zijn er ook, misschien wel het meest; maar lammetjes of volwassen schaap, ze hebben (sta mij de uitdrukking toe)... toch vier poten. U begrijpt toch mijn bedoeling wel, niet waar, beste lezer? Ik wil maar zeggen, de wezenseigenschappen moeten er toch zijn. Het 'lammetje' zal evengoed bijvoorbeeld zijn verloren staat moeten kennen als het volwassen schaap. Een zuigeling, een kind, een man, een grijsaard zijn alle vier onderscheiden; maar het kleinste, jongste, geringste mensenkind bestaat toch uit dezelfde wezensdelen als de volwassen ouderen van dagen. God

leert zijn uitverkoren volk, zij het ook met onderscheid van trap, mate, bewustheid enz., toch dezelfde wezenszaken.

En dit geldt niet minder van de kring des genadeverbonds en deszelfs bediening. Want in onze dagen lijkt het wel eens, alsof men de mening toegedaan ware, dat een dusgenaamd 'kind des Verbonds' wel toekan (sta mij alweer toe mij zo uit te drukken) met 'zilver', terwijl van een toegebrachte 'publiek-goddeloze' dan 'goud' wordt geëist. - Dat gaat verkeerd. Dat loopt uit, als God het niet verhoede, op met een 'ingebeelde hemel' ter helle te gaan.

Zo is er dan velerlei godsdienstig en ernstig geweest, hetwelk toch in het wezen der zaak maar 'droefheid der wereld' is. Ezau's tranen; Rachels wenen; de boete van Farao; de vernedering van Achab; de tranen van de rijke jongeling; de tranen der vrouwen van Jeruzalem, enzovoort; al deze beklagenswaardige figuren hebben op hun manier een zekere ernst, een zekere stemmigheit, of soms zelfs een zekere vernedering betoond, welke echter niet uit het wedergeboren leven voortkwam. Zo diep ernstig vermaant de profeet Joël: 'Scheur uw hart en niet uw kleren' (Joël 2 : 14).

Zo schreien velen wel uit de omstandigheden, maar niet uit kracht van de ingestorte liefde Gods. Als ze bijvoorbeeld hun verloren aardse goederen maar terughadden, zo zouden ze niet meer schreien, geen behoefte aan gebed meer hebben, kortom God best kunnen missen. Als de oordelen Gods dreigen, of aanwezig zijn, o ja, dan zegt Farao: 'Wij zijn goddeloos, de Heere is rechtvaardig, bidt vurig voor mij' (Ex. 9 27); maar toen de donder van Gods oordeel weer wegrolde, was de boetestemming van Farao ook weer voorbij. En zo gaat het velen. Ook kan daar zijn een zwaarmoedig gemoed, een melancholische natuur; hoort zulk een van zware, van ernstige, van aangrijpende dingen, hij wordt al zeer spoedig ernstig gestemd, gewichtig-doend, gaat schreien enzovoort; maar het is hem niet om de zalige gemeenschap Gods zelve te doen. Er is ook geen liefde Gods in het hart, waaruit die tranen ontstaan. Dezulken erkennen hoogstens, dat zij ongelukkig zijn; maar niet, dat zij hierdoor persoonlijk het voorwerp van Gods rechtvaardige gramschap zijn; en als zij nog enige indruk van Gods recht hebben, dan is het meer verstandelijk en gemoedelijk, dan wel, dat het zou zijn een liefhebben met het hart van Gods recht, heiligheid en waarheid. Zij hebben meer medelijden met zichzelf, dan dat zij bekommerd zijn over Gods eer en

deugden, door hen zo snood aangerand. Zij kennen ook niet het 'midden in de dood liggen'; afgesneden worden, ontdekt en ontledigd worden; afgebroken worden aan al het hunne, om zo enkel en alleen uit God en Zijn welbehagen te worden behouden, zij weten er niets van; en als het er maar goed op aankomt, dan betonen zij, dat zij er weinig van hebben moeten ook. Zij zijn meer op zelfbehoud (en dan wel naar hun lust en opvatting) bedacht, dan dat zij wensen en begeren, dat God eens zichzelf in hun ziel mocht verheerlijken; en dat wel op de manier, welke God daartoe goeddunkt. Niet om God zelf is het hun te doen. Zij willen wel zogenaamd van hun droefgeestigheid verlost worden; maar niet in de weg, die daartoe eerst waarlijk leiden kan.

O, die vroomdoende zelf behagers! God is niet de eerste geweest, die met hen 'begon'. Zij zijn zelf begonnen, en daarom verlangen zij een andere inhoud tot hun troost, dan God zelf; en desgelijks verkiezen zij een andere weg tot bevrediging, dan door God getroost te worden. Kortom, het kenmerkende van een werk des Heiligen Geestes bezitten zij niet.

De derde Persoon in zijn Zaligmakende werkingen is hun onbekend; onbekend namelijk in het practicale zieleleven. Het is een 'droefheid', maar niet uit de Heilige Geest; en daarom geen geestelijk werk; het is nog de natuurlijke mens, die we hier ontmoeten; hij brengt in al zijn tranen niets anders dan de offers van een vleeselijke godsdienst. Zij gaan, als God het niet verhoedt, ditmaal niet dansend, maar... schreiend naar de hel.

Wat behoort dan wel tot de kenmerken der ware droefheid?

X. Kenmerken van de ware droefheid naar God

Wij zullen hier niet alle kenmerken van het ware geestelijke leven in regelmatige orde ter sprake brengen. We hopen later nog wel eens nader gelegenheid te vinden, om meer en breder van deze kenmerken te handelen. Nu slechts een en ander betreffende de droefheid naar God, en van wat speciaal van haar als kenmerk mag gelden. En dit dan evenmin in alle volledigheid. Slechts enkele hoofdzaken mogen hier volstaan.

Deze droefheid dan ontstaat uit de Heilige Geest, die ons de liefde Gods in het hart uitstort. Ze is daarom streng geestelijk. Onafhankelijk en afgedacht van alle uiterlijke omstandigheden. Zij wordt niet veroorzaakt uit het geval bijvoorbeeld, dat Gods oordelen u zo treffen, of dat u daar zo bevreesd voor zijt. O, neen, al zoudt u in een gouden paleis wonen, en al zou voorts uiterlijk alles liefelijk en zonneschijn wezen, niettemin gevoelt u u ledig, arm, ongelukkig, u ligt in het verborgene, soms wel nachts op uw bed, te schreien. Omdat u God mist. Als geestelijke droefheid is dit dan ook meer een diepe, een bedaarde, een regelmatige droefheid, dan wel een luidruchtige.

Zo een wil het, vooral in de eerste tijd, juist niet, eens altijd weten, dat hij zo 'van binnen' is aangeraakt en ontroerd. Het gaat hem veeleer als de man uit de gelijkenis, die, toen hij de schat had zien liggen in de akker, dezelve verborg (Matth. 13:44). Zij zouden het, om te beginnen, voor niets liefs willen weten, dat zij daar op hun zolderkamertje bijvoorbeeld, voor God hadden liggen wenen. Zij zullen eer ze naar beneden komen, zorgvuldig hun tranen afwissen, hun aangezicht wassen, en al hun best doen, dat vader en moeder, broers en zussen, de huisgenoten en vrienden er toch vooral niets van bespeuren.

Waarom? Ja, dat is nu eens een eigenaardige, zielkundige vraag. Waarom willen ze het direct niet zo weten?

Onder meer daarom niet, omdat zij 'bevreesd' zijn dat de mensen eens 'iets' van hen mochten 'denken'.

En waarom dan dát wéér niet? Wel, zij zijn uiterst voorzichtig, eerlijk en waar gemaakt. Ja zeker, zij zouden wat graag willen vertellen, dat God hun ziel had gered; tenminste als zij daar maar goede gronden voor hadden, maar... zover zijn zij nog niet! En zij zijn juist uitermate

bekommerd, of het wel 'waar werk' in hen is. - En stel u voor, dat de mensen hen dan voor 'vol', voor begenadigd aanzagen, terwijl zij zichzelf juist meer dan ooit ledig en verloren gevoelen!

Daarbij komt, als de liefde Gods in het hart is uitgestort, dan krijgen we God lief geheel en al, in al Zijn deugden; ook in die der waarheid. Voor zelfbedrog. zijn zij dan zo uitermate bevreesd, omdat zij bang zijn, dat zij zich iets toe zouden eigenen, wat niet waar is; en daarom willen zij evenmin, voor geen geld ter wereld, dat zij bij anderen een indruk zouden vestigen van genadewerk in zich te bezitten, terwijl zij zelf juist meer dan bekommerd zijn, of het wel echt werk Gods is; ja terwijl zij op dát ogenblik veeleer menen, dat zij meer dan ooit geschikt voor de hel zijn.

Maar met dat al, en ziedaar een nieuw kenmerk, zij blijven van die verborgene plaatsen voor God niet weg. Het mag al eens even onderbroken worden, maar zij komen telkens op de knieën terug. Door God bedroefd gemaakt, 'gaande' gemaakt, zeggen onze oude vromen wel eens, zullen ze geen rust of vrede meer kunnen hebben, tenzij God hen heeft getroost. Liever sterven zij in deze droefheid, dan dat zij ooit weer hun vorige genoegens zouden opzoeken, buiten en zonder God.

O, dat vals-geruste leven van weleer, die nare akelige, koude, dode toestand, van vormelijk bidden, kerkgaan zonder behoefte, lezen, zingen, vromen bezoeken enz. enz., maar alles als een uiterlijke vroomheid en vormdienst, o neen, zij walgen er nu van; daar is de doodslucht hun uit tegengewaaid. - Duizendmaal liever zouden zij in deze hunne droefheid, in deze 'levendige' becommernis sterven, dan dat zij ooit weer in die oude onaandoenlijkheid, in dat geesteloze leven van weleer zouden terugvallen.

Voorts: zij ontkennen dan nog wel, dat zij 'iets' bezitten; maar toch... Zelfs deze ongetrooste droefheid, al gingen zij er ook mede naar de rampzaligheid, maar zij zouden haar niet willen inruilen voor duizend werelden van aards genot, en vleselijke liefhebberijen. Bijzonder gevoelen zij in deze toestand juist het ongenoegzame van een wettische godsdienst. Zij kunnen met Mozes niet naar de top komen, maar moeten beneden, aan de voet van de ompaalde berg blijven staan. Zij zullen in eeuwigheid niet op de top in het licht komen, als niet van Boven naar beneden Eén komt, die hen zal opvoeren op Goddelijke vleugelen.

Alle valse vertroosters, (ziedaar nog weder een kenmerk) worden deswege weggezonden. En wel met fijne keurzin. Neen, u behoeft niet te ondernemen, om zulk een ziel met loze kalk te pleisteren, zij wil geen valse pleisters op de wonde; en allermintst verdovend medicijn, hetwelk wel schijnbaar de pijn, maar niet de ziekte wegneemt. En zij weet terdege, wat te dezen al dan niet uit het hemels receptenboek is.

*Geef mij Jezus, of ik sterf;
Want buiten Jezus i geen leven,
Maar een eeuwig zielsverderf.*

Geen zichzelf (buiten de werkingen en toepassing van Gods Geest om) toegeëigende Christus en God is haar troost.

Zelfs kunnen de beloften Gods, zoals zij daar staan in de Schrift, haar niet helpen, als Gods Geest die Schrift niet onwederstandelijk en krachtdadig aan haar persoonlijk toepast.

Alle vloeken zijn voor haar. Beloften niet één, tenzij de Heere haar er deel aan geeft. En dit weet zij zeer wél, of dit geschiedt ja of nee.

Want als God dát doet, lieve lezer, zie zo onmogelijk het anders is het te geloven, zo onmogelijk wordt het dan, het te ontkennen. Want de Geest getuigt dat de Geest de waarheid is.

XI. De zielsgestalte onder deze droefheid

Met deze ware droefheid naar God nu gaat gepaard een hartelijk leedwezen over de zonde, en een niet minder hartelijk belijden derzelve; met diepe beschaamdheid voor God. David zegt er van in Ps. 32: 'Mijn zonde maakte ik U bekend en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet; ik zeide: ik zal belijdenis doen van mijn overtredingen voor de Heere; en Gij vergaaf de ongerechtigheid mijner zonde.'

Tevens bevindt men in zich een eerbiedige kinderlijke vreze voor de Heere, niet een slaafse vreze, uit angst en bangheid voortkomende; maar de vreze van eerbied; men is dan bang, dat men God door het een of ander bedroeven zal. O, men ziet dan zoveel hoogs, beminnelijks, zaligs in God, dat men liever stierf, dan zondigde! Geen wettische angst of droefheid vervult de ziel; maar een kinderlijke, meer evangelische.

En zo gaat er dan eveneens mede gepaard een uitzien naar behoudenis, een smeken en wenen om een Borg, een wachten op de Heere, of Hij zich ontfermen wil, en ons die gezegende Borg Christus toerekenen.

Als men in die toestand één zaak kennelijk zich bewust is, is het wel, dat men zich geheel waard gevoelt, om voor eeuwig verloren te gaan; en inmiddels is er toch een bekommernis, of de Heere nog eens de weg voor de bedroefde ziel wilde ontsluiten, om met God verzoend te worden, en om in de weg van vrije, toegepaste genade in de Heere nog eens te mogen roemen als in ons onvergankelijk deel en goed.

Maar hoe verstaat zulk een naar God bedroefde ziel tevens, dat zij niet slechts onwaardig is om zalig te worden, maar ook om Christus te ontvangen; om aan Hem deel te krijgen. Dit is vaak geen gering deel van haar bekommernis; dat ze nog eens mocht roemen in een geschonken Borg. Al haar pogingen, om enige gerechtigheid uit zichzelf tot stand te brengen, worden haar uit de hand geslagen; maar eveneens wordt haar ontnomen alle gedachte en onderneming, om zich enigszins waardig te maken voor Christus.

De droefheid, welke uit vrije genade is ontstaan, leert schreien alleen naar, alleen om vrije genade.

Genade maakt altoos plaats alleen voor... genade, voor zichzelf dus. En, o lieve lezer, misschien hebt gij er wel enige kennis van, maar dan zult

gij weten, dat de ziel nu juist al meer geschikt voor de Heere wordt, naarmate zij in zichzelf al ongeschikter zich bevindt. Zie, naarmate wij armer voor God mogen worden en zijn, in die mate kan de zilveren straal uit de geopende, opspringende fontein ons beter bereiken, in ons effect oefenen, en vruchtbaar ons besproeien. Wat ligt er een volle rijkdom en algenoegzaamheid in de Drie-enige God; en niet alleen, dat die in God in ligt, maar wat deelt de Heere daar graag van uit; hoe overvloedig kan en wil en zal Hij de geopende mond vervullen.

Zet toch uw ledige vaten neder voor Zijn aangezicht. Ook dit is een werk Gods, Zijns Geestes. Het is niet anders, maar verberg u hier niet achter, om in uw niet-bezit te volharden. God moet het geven, het is zo. En tegelijk geldt ook: bid en u zal gegeven worden. God moet ook het bidden schenken, wederom het is zo. Zelfs het bidden om een gebed, het zuchten om een zucht, tot eer van Hem. Niettemin in de weg van opwekking, aansporing, enz. (want Hij werkt middellijk) wil de Heere dit alles in ons verwekken.

Er zijn twee dingen, die 't gewone, niet-door-GodsGeest-verlichte verstand nooit kan rijmen, noch verstaan; maar een wedergeboren mens omhelst ze.

En dat zijn deze twee: als ik God en Zijn zalige gemeenschap mag smaken, als mijn ziel met Hem vervuld is geworden, zie dan is dit enkel en alleen vrije, ongehoudene, dierbare genade. En als ik God mis en het is ledig, arm en donker van binnen, dan is in de worteloorzaak hier niets aan God, en alles aan mij te wijten. Bij bezit krijgt genade de eer; en bij gemis ik zelf de schuld.

En zie, daar valt nu een mens zo bij, die door de Heere geleerd en geleid wordt. Daar ziet hij, met geloofsoog bij eeuwigheids- en Geestes-licht, dat dit toch zó en niet anders is; en dat het zó in orde is ook.

XII. Vertrouwing en vreugde

Aan zulk een ziel nu, die in deze droefheid naar God leeft, kan en mag vertroosting geboden worden. Hoe heeft de geprofeteerde Christus in Jesaja immers zelf uitgeroepen, dat Hij gezalfd is om een blijde boodschap de zachtmoedigen te brengen; om te troosten alle treurigen Sions. Toch moet dit medicijn van de troost met geestelijke zaakkundigheid worden toegediend. Enerzijds geldt, dat men niet onvoorzichtig, al te haastig, en in nog niet te verwerken mate moet troosten. Het is waarlijk niet gewenst, om iemand bij het schreien van de eerste de beste traan, maar dadelijk de handen zegenend op te leggen. Trouwens, dit laten de ware bedroefden zich zo maar niet welgevallen. Dan worden ze daarom wel eens voor ziekelijk en ongelovig enz. uitgemaakt; maar het deert niet. Kwakzalverij is nu eenmaal vijandig aan ware geneeskunde. Neen, men zal wél doen, aan deze droefheid de gelegenheid te bieden, zich te vertonen in haar ware gedaante. Laat het overzomeren, laat het overwinteren, zeiden de ouden. Voorts de ziel moet ontledigd, haar bedding uitgegraven worden, anders heelt men de breuk op het lichtst. Rechte droefheid naar God moet nog dieper gaan schreien. Gods recht, eigen onwaardigheid, doodstaat en verdoemeniswaardigheid moet de ziel onderwezen worden. Alleen dan kan zij verstaan, genieten en verheerlijken, wat de genade Gods betekent. Als dus iemand zegt, dat hij zo bedroefd is over Godsgemis enz., zegt dan niet dadelijk: 'Wel, mijn broeder, dan bent u een kind van God, dan hebt u maar te geloven, enz.' Neen, dat kon wel eens een zeer onverstandige zielsbehandeling blijken te zijn. Vooreerst is daar veel namaak en schijn. Daarbij is het nodig, dat zulk een ziel van medelijden-met-zichzelf wordt verlost; en dat ze goed krijgen te verstaan, dat het ook in haar zaliging gaat om God en Zijn zelfverheerlijking in haar. Waarlijk, we dienen goed van de Libanon afgebracht te zijn, eer de Heere Jezus tot Godverheerlijkende vrucht zich in ons openbaren kan. Ja, de Heere schenkt zichzelf graag en geheel weg. Dat lijdt geen twijfel; maar alleen aan degenen, die gans hulpeloos zijn geworden. Maar versta dan ook, welk een vreugde in God daar bereid is voor dat volk, hetwelk also geleerd is, om als een in zichzelf ellendig en arm volk

te worden gezaligd. We staan zoveel onszelf in de weg met onszelf. Moge de Heere ons daarvan maar meer onderricht schenken. Zie, dan komt er plaats voor dat heilige drietal van het bekende lied uit Ps. 68: 'Hij kan, Hij wil, Hij zal.' De almacht, de gewilligheid, de getrouwheid Gods.

Als de Heere dan zichzelf gaat mededelen, ja, dan blijkt het een onuitputtelijke bron van zaligheid. Genade tot gemeenschap; gemeenschap met de Drie-enige God zelf. Elke dronk uit die fontein doet de ziel van vreugde opspringen. Reeds het gezicht in de mogelijkheid geeft al zulk een blijdschap. En als dan de Heere zijn heil toepast tot aanneming van de Borg, om in Hem God zelf terug te vinden, wat wordt het dan rijk. En als de Heilige Geest dan licht geeft over zijn eigen werk; ja wel eens inleidt in de bronoorzaak van Gods eeuwig welbehagen; in de verdienende oorzaak van des Zoons Borgwerk; en in de toepassende oorzaak van het werk van de Heilige Geest; hoe kan dit een zoete verwondering baren. In de mate, dat de Heere zelf de vervulling van het zondaarshart wordt, ontstaat er vrede, rust, liefde, heiligmaking, Godzaligheid. Zij zullen er van zingen, zelfs des nachts; zij kunnen soms de slaap er niet door vatten. In zoete meditatieën. Zij zoeken dan dagelijks de afzonderingsplaatsen, en hebben een lust in het gedurig verkeren in de tent Gods; nabij de Heere te zijn, dat is dan het leven van het leven geworden. Daar krijgen ze dan al meer onderricht van wat God is, en van wat zij zelf zijn. En omgekeerd (dit als ze verdere vorderingen maken) zien ze hun God al rijker en beminnelijker, naarmate zij in zichzelf de tegenvallers gewaar worden, en de ontrouw moeten belijden. O, wat is het al en steeds zaliger, om niets te worden, en niets te wezen voor God, en Hij het ál.

Die vervulling met God kan soms zulk een vreugde in God voortbrengen, dat zulk een begenadigde zou verlangen om heen te gaan. Hij kan het hier niet verwerken; zijn lichaam zou bezwijken. Soms moet hij vragen: och Heere, temper het. Wat doet dit dan verzoend worden met de dood. Wat een verlangen naar Boven kan dan ontstaan. Bedenk, wat het eens zal zijn, als God dat beminde volk zal verwaardigen, om in te gaan in Zijn eeuwige heerlijkheid. O, dan zullen we niet meer kunnen uitzwerven uit die zalige gemeenschap. En dit is wel een toppunt van vreugde, dat zij dan nooit meer zullen kunnen en zullen willen

zondigen. Hun hart eeuwig aan hun God te mogen ophalen! En God zal zich in hen verblijden.

Inmiddels schenkt deze vervulling met God Drie-enig aan de gelovigen, zolang zij nog hier zijn, een wonderrijke levensinhoud. Zij weten waarvoor en voor Wien zij leven. Al hun denken, spreken en doen ervaart daar min of meer de invloed van. Inhoud en doel des levens worden van karakter en aard veranderd. In het meest 'gewone' zelfs gaan zij God zien. Er worden voorts onuitputtelijke krachtbronnen in deze hun God gevonden. Hij zal hen geleiden tot de dood toe. Gaan zij door het moerbeziëndal, zij worden wel eens verwaardigd, Hem tot een fontein te stellen. O, dat boren, dat graven in God, om wat 'los' te krijgen! Welk een bevinding van verrassend heil wordt er uit geboren. Zij weten tevens waar de 'stal' hunner ruste is. Dat harte des Vaders, zij gaan nu uit en in, en vinden weide, en keren in die ruststal telkens weder. Wat is het leven hier beneden nu eigenlijk in menig opzicht, ik zou haast zeggen, te ordinair voor hen geworden. Hoe zalig zijn de afzonderingsuren met God en zijn volk, waarin zij de blik vooruitwerpen. Hoe kostelijk zijn die ogenblikken van intieme omgang in 't verborgene met God Zelf. O, hoe worden zij daar gekust, ook geleerd, ook wel eens zalig bestraft en terecht gewezen, maar goed is en blijft het hun, om nabij God te wezen. Nu hebben zij kinderrechten, waar ze wel eens mede inkomen in de troonzaal, om er een heilig pleidooi op te voeren. En moeten zij, helaas! zo menigmaal nog klagen over hun verdorvenheden en bondsbreuken, O, dat Goddelijk huwelijksverbond met hun Jehovah is ertegen bestand. God is de eerste wat aangaat deszelfs vastigheid en onverbrekelijkheid. God is in deze verbondsomhelzing, o neen, wel niet aan hen, maar des te meer aan zichzelf verplicht, om eeuwig hun God te zijn. Hoe kan dat, bij diepe smart over de bondsbreuken, toch hun hart vervrolijken, ja hen in bewondering doen wegzinken. Hoe beminnelijk is die God! En welk een vrijmoedigheid ontlenen zij eraan, om weder te keren, om toch nog andermaal zich aan Hem over te geven. Want Hij lokt, Hij troost, Hij verzekert en verzegelt. Hij staat met Zichzelf in voor... Zichzelf, en daarin ligt hun anker vast.

Geen wonder, dat de ziel, welke daar iets van ervaart, zal uitroepen:

'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên.

XIII. Vermaning

Kent gij, lieve lezer, nu iets van deze droefheid naar God? Want, het zij in meerder of in minder mate, maar daar moeten we iets van hebben leren kennen, zal het eenmaal blijdschap wezen; en zal er ook hier, aan deze zijde van het graf, ware vrede in God gesmaakt worden.

Wie eenmaal boven zal mogen meezingen, zal hier op aarde wel eens geweend hebben. Tranen van de ziel. Het zit niet in de tranen als zodanig, dat is zo. Maar als God ons door Zijn Heilige Geest inwendig aanraakt, dat gaat niet, zonder dat de ogen vochtig worden. We weten heel goed, dat tranen geen zonden wegwissen; als ook dat tranen daarom nog geen bewijs zijn van bekering; en dat in menig bedehuis tranen zijn geschreid, die toch niet in Gods fles vielen; al ben ik het ook anderzijds roerend eens met zeker prediker, die eens opmerkte: ik zie de mensen in de kerk liever schreien dan slapen. God zal alle tranen van de ogen afwissen, zegt de Schrift. Maar hoe dan, als er nooit tranen zijn geweend? U bent een diep ongelukkig schepsel, u, die nooit uw Godsgemis zo diep hebt gevoeld, dat het in uw ziel een recht leedgevoel met berouw en smart opriep.

Ach, u lacht nog enkel? U meent, het is nog tijd genoeg? U hebt nog zogenaamde verzadiging aan de goederen van de wereld en van het vlees? Bid God toch vurig, dat Hij u eens van rijk arm, en van gelukkig ongelukkig moge maken; om eens geen plaats meer te kunnen vinden voor het hol van uw voet, voor en aleer u weet, dat God uw algenoegzaam deel zij. En dit zult u nooit te weten komen, dan in de weg van ware hartverbreking. Werk er ook niet over heen. Als de stem in uw binnenste u vermaant, als ge u heimelijk toch ledig en arm gevoelt, o, bid God vurig, of Hij dan al uw tegenstand en hoogmoed wil breken. Wie niet wil schreien hier, zal het, vrees ik, eeuwig in de hel moeten doen.

Gevoelt u er wel iets van, hoe u daar in uzelf midden in de dood ligt; reeds in uw verbondshoofd Adam afgefallen van God; en hoe u door uw dadelijke overtredingen telkens het zegel van uw goedkeuring hecht aan deze bondsbreuk? En zegt u nu mogelijk vanwege dit vreselijke gezicht: wee mij, want het is buiten hoop? Wel mijn vriend, ik zou u willen toeroepen: dit is een gelukkige hopeloosheid; vergeet niet, dat

God zelf heeft gezworen, geen lust in uw dood te hebben. Belijd het maar: Heere ik, ik heb lust in mijn dood. Voor dezulken is er juist balsem in Gilead bij de Medicijnmeester aldaar.

Het was juist Gods klacht, dat het volk wel vermoeid was vanwege zijn vele reizen, maar dat het niet had gezegd: 'Het is buiten hoop'.

Zie, met dezulken kon de troostende zielearts juist niets beginnen. Maar die in eigen schatting en naar eigen middelen buiten hoop zijn gekomen, aan dezulken wil de Heere al zijn goeddadigheid bewijzen.

Werp u in die toestand voor de Heere neder, en roep uit: o, Heere, wilt Gij U verheerlijken, zie, hier ligt er een, in wien Gij nu Uw deugden kunt opluisteren; ik ben uitgeteerd en niets voor Uw aangezicht, ach, wil om Uws Naams- en Verbondswil, mij genade bewijzen, dan zal mijn getrooste ziel vermelden kunnen, wie en wat Gij zijt voor een hulpeloos tot U gevloedene; dan zult Gij al de eer ontvangen. Zie, daartoe geeft de Heere u toestemming.

Wees daarbij niet ongelovig. Zonden doen is jammerlijk, maar ze te belijden voor de Heere is zalig. Uw Godsgemis te bewenen is zoeter, dan in verstrooiing afleiding te zoeken.

In onze rampzalige natuurlijke staat is veel kracht, om te verdoemen, maar in Gods genade en zondaarsliefde is nog meer kracht om te behouden en te troosten.

Wie het genoot, sta naar meer.

Bij aanvang en bij voortgang moet er gemeenschap met de Heere Jezus zijn, om uit Hem alles te ontvangen, wat wij missen. Maar hoe volzalig, dat in Hem een geopende fontein is, die nooit uitgeledigd kan worden. Hoe meer u begeert, hoe meer er uit Hem uitvloeit. Verzadiging van vreugde is bij Hem.

En laten wij als predikers toch steeds met ernst aandringen op de noodzakelijke ervaring van deze droefheid als ook van deze vertroosting.

Bij veel zogenaamde godsdienstigheid, wordt juist de droefheid naar God in onze dagen zo zeer gemist. Dit is een angstwekkend verschijnsel. Dat we dan als predikers toch onze roeping ons wel bewust zijn, om juist op dit punt met grote nauwgezetheid de zielen te waarschuwen voor hun eeuwig verderf; en vooral niet op te bouwen, dan alleen dan en daar, waar werkelijk het werk van graven en verdiepen is voorafgegaan.

XIV. De bekering des mensen

Van deze ware droefheid naar God nu, zegt de Apostel (2 Cor. 7:10), dat zij een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Laten we daarom in aansluiting aan het reeds verhandelde bij de bekering zelve nader stilstaan. We zullen daarbij enkele hoofdzaken, welke bij het onderwerp 'de bekering' ter sprake komen, een weinig van nabij bezien. Alweder merken we te voren op, dat we dit niet gaan doen op schoolse, wetenschappelijke wijze, louter beschouwend; maar we hopen met 's Heeren hulp deze stof te behandelen op praktische wijze, en naar de aard en de behoefte van het innerlijke leven.

Daar is zeker wel geen onderwerp, hetwelk meer algemeen bekend is, en meer bijzonder van betekenis dan dit. Het woord bekering is een van de meest bekende en veel gebruikte in het christelijk leven. Men scheidt de grote mensenmassa naar dit woord in twee hoofdgroepen: bekeerden en onbekeerden. Tot één dier beide behoren we. En helaas moeten we zeggen, dat de meesten onbekeerd zijn. Verreweg de meesten; ja dat ook in de gemeente des Heeren velen nog niet eens blijken hun onbekeerdheid te hebben geleerd, laat staan dat zij zich voor bekeerden zouden mogen uitgeven. En zo is een van de meest ingeburgerde vragen: bent u bekeerd? En voor ons zelf is er al geen belangrijker vraag, welke uiterst noodzakelijk is, om er zich hij te bepalen met grote ernst, dan deze: 'Ben ik bekeerd of nog onbekeerd?' En velen zijn er, die op deze vraag geen beslissend antwoord durven geven. En te allen tijde zijn er geweest, en zullen er zijn, die zichzelf houden te dezen voor wat ze in wezen niet zijn. En wel op tweeërlei manier. Sommigen houden zichzelf voor onbekeerd, en toch is er een beginsel van genade in hen. Anderen menen, dat zij bekeerd zijn, en helaas hun werken zijn niet vol gevonden voor God. Zo komen bij de bekering dan ook de kenmerken ter sprake. Niet zonder gewichtige reden spreekt de catechismus van de 'waarachtige' bekering. Want o, wat al schijn wordt voor wezen aangezien.

En zo ziet u dat bij ons onderwerp allerlei gewichtigs ter sprake zal komen. Moge de Heere ons bij schrijven en lezen genadig bestralen met Zijn Geesteslicht, om het snode van het heilige te onderscheiden; en om

veel behoefte te hebben aan Jeremia's bede: 'Heere, bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn.'

Bekering. Luther heeft eens gezegd: daar is geen vreselijker woord in heel de Bijbel. Vindt u dat niet vreemd gezegd van Luther? En toch, mij dunkt, u verstaat hem wel. Luther bedoelde maar, dat voor een natuurlijk mens, voor een dwaze, blinde, van God afgekeerde zondaar geen zaak zo ongewenst, onaangenaam, onnodig en tegen-zijn-vlees-en-bloed-ingaande lijkt, dan wat onder dit woord bekering wordt verstaan.

Immers onder bekering hebben we te verstaan dit werk van Gods Heilige Geest in het hart van een zondaar, waardoor deze van Gods almachtige genadewerkingen zó krachtadig en onwederstandelijk wordt aangegrepen, dat hij zich (almeer) onder waar berouw gaat afkeren van zijn eigen wegen en handelingen, die niet goed waren, en zich gaat wenden met lust en liefde tot God en Zijn zalige dienst. Het is een inwendige omzetting van het hart, tot een ganse verandering des levens in de praktijk; zowel in het verborgene als in het openbaar.

Geen wonder, dat een onbekeerd mens in zulk een zaak gans niets begeerlijks ziet. Ik herinner mij, hoe ik eens met iemand, die nog onbekeerd was, een ernstig gesprek had over diens mans zieletoestand, en hem onder andere zei, hoe God ook hem best kon overwinnen, en kón maken, dat hij al zijn zonde-liefhebberijen ging vaarwel zeggen, om in de dingen van Gods koninkrijk zijn leven te gaan zoeken. En wat denkt u, dat de jammerlijk-eerlijke man mij antwoordde: 'Nu dominee, maar dan hoop ik van harte, dat God dit niet doen zal.'

Ja, Luther had wel gelijk.

Bekering staat in nauw verband met wedergeboorte. Het is buiten ons bedoelen ditmaal, om deze begrippen wetenschappelijk te verklaren en te bepalen. Daarom verwachte de lezer hier ook niet wat ditmaal ganselijk niet in ons bedoelen ligt. Voor dit ons bestek zouden we kunnen volstaan met de opmerking: de wedergeboorte in haar inwendig werk, als van dood levend makend, gaat aan de bekering, gelijk deze een dadelijke werkzaamheid der ziel is, vóóraf. In de wedergeboorte, in engere zin verstaan, ontvangen we het zaad, de hebbelikheden, waaruit de bekering te voorschijn komt. Beide echter niet anders, dan als vrucht van de werkingen des Heiligen Geestes in ons.

XV. De noodzakelijkheid van de bekering.

Niets nu is noodzakelijker voor een mens, dan bekeerd te worden. Want van nature zijn we allen ónbekeerd. Niet één mens wordt geboren met een hart, waarin de vreze Gods leeft, of het moet zijn, dat de Heere reeds van de baarmoeder af met zijn Heilige Geest in zulk een hart werkt, hetwelk kan. Zo weten we van voorbeelden uit de Heilige Schrift, als Johannes de Doper en anderen. Evenwel wordt dit meer als uitzondering, dan als regel beschreven. Maar in elk geval, van nature is het hart, ook van zulke Johannessen, van God afkerig. Alleen de Heilige Geest kan het omzetten. De noodzakelijkheid der bekering is alzo van twee zijden te bezien. Het is noodzakelijk, dat we bekeerd worden, en het is eveneens noodzakelijk, dat we deze bekering in der daad beoefenen: we moeten door God bekeerd worden; en we moeten ons bekeren. Het een sluit het ander in. Omdat God ons bekeert, bekeren wij ons. En niemand kan zich bekeren (in de dadelijkheid), dan tenzij hij door God bekeerd wordt (passief).

De ontvangende en de beoefenende daad der bekering, zijn beide noodzakelijk, zullen we ooit God recht verheerlijken, en zullen wij in leven en sterven zaligheid smaken. Want alleen in de bekering komt de mens weer tot zijn doel en bestemming; wordt hij weer tot mens gemaakt, in het verheerlijken van God, door zijn godvruchtige wandel. In de bekering doet God iets aan en in ons, waardoor wij 'gaan doen' aan God. Dit is noodzakelijk; want daarom zegt de Heere in Ezech. 33:16:

Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls.

Zonder bekering bedreigt ons de eeuwige dood; terwijl waarachtige bekering een onberouwelijk iets wordt genaamd (2 Kor. 7:10); want deze is de weg tot het leven, geeft voldoening en zaligheid; een onberouwelijke bekering tot zaligheid.

Omdat God zichzelf en tevens de mens bemint, is de Heilige Schrift dan ook vol van roepstemmen tot bekering. Ze wordt daarin geëist als iets, waarop God recht heeft; ze wordt daar voorgesteld als mogelijk, als iets, hetwelk door de genade Gods kán; de duivelen kunnen zich niet bekeren, zij liggen buiten alle mogelijkheid van bekering. Gods Geest wil

de mensen dit voorrecht echter wél schenken. Ze is (o, let er op!) tevens geoorloofd.

Wat een zalige troostboodschap. Wij moeten, wij mogen ons bekeren. Hoe noodzakelijk is het dan ook, om de dag der bekering niet uit te stellen. Bekering is een poort ten leven. De bekende Watson zegt in een zijner geschriften: geloof en bekering zijn de twee vleugels, waarmee de ziel naar de hemel vliegt. Bekering is zoiets zalig-wonderlijks en wonderlijk-zaligs, dat de engelen Gods zich verheugen over de bekering van één enkele zondaar. In de bekende gelijkenis van de verloren zoon wordt na diens bekering een feestmaal aangericht; terwijl de mens, die haar ondergaat en beoefent, zelf zich gevoelt als iemand, die uit de dood tot het leven wederkeert; het wordt een afsterven van de oude, en een opstaan van de nieuwe mens genoemd.

Omgekeerd is het volharden in zijn onbekeerlijkheid een weg der duisternis tot de poorten des doods; met name als men de weg der bekering heeft horen prediken, maar geweigerd te bewandelen. Dit zal de goddelozen in de hel steken, zegt meen ik Boston, dat zij in de verdoemenis zich zullen hebben te verwijten: 'O, ik lig hier in de vlam van Gods toorn, en het was niet nodig geweest, maar ik heb niet gewild.' Wat noodzakelijk is, dient nooit of te nimmer te worden uitgesteld, maar allerminst dan de bekering. Elke minuut van een onbekeerd leven is een onherstelbaar verlies. In elk moment van bekeerd leven daarentegen is de voorsmaak van het hemelse, eeuwige leven.

Bent u al gevorderd op leeftijd, och mijn vriend, God zendt gelukkig geen oude zondaars weg. Ben je nog jeugdig van jaren, stel het niet uit; God heeft bij voorkeur graag jonge mensen in Zijn dienst. Heb je, mogelijk hoewel nog jong zijnde, het zo verzondigd, dat je zou wanhopen aan genade, doe het nooit; God vergeeft graag, ook de zonden der jonkheid; als er maar oprecht berouw is, is de genade nog veel overvloediger, dan de zonde groot is. Hoe jeugdiger de bekering aanvangt, hoe meer genot je er zelf van kunt hebben; hoe degelijker ook de vrucht, als gerijpt en vol, voor het leven zal zijn.

De manier, de leeftijd zelfs de mate der bekering kan verschillend zijn, maar noodzakelijk is en blijft zij. Ook is haar wezen één.

XVI. Tweeërlei aarde van de bekering.

Men kan de bekering des harten van twee zijden bezien. Van 's Heeren zijde en van onze zijde. Of met andere woorden: de mens neemt in deze bekering een, laat ons zo zeggen, lijdelijke, als ook een dadelijke plaats in. Eerst een woord dan over deze lijdelijke plaats, deze bekering dus geheel en al van de zijde Gods beschouwd

Men spreekt over deze zijde der bekering bij voorkeur graag. Een mens kan zichzelf niet bekeren, zo zegt men dan. De Heere moet ons bekeren. Dit is volkomen waar. Als men echter maar niet vergeet, dat deze bekering van ons hart, van onze levensrichting, in de vruchten zich moet openbaren als een daad Gods, en in het voortbrengen dezer vruchten zijn wij de handelende persoon; gelijk Johannes tot de schare dan ook zeide: 'Brengt dan vruchten voort der bekering waardig.' Wie moesten dus vruchten voortbrengen? Zij, die daar aanwezig waren: dus de mens. In dat vruchten voortbrengen zijn we dus dadelijk werkzaam. Doen we iets. Uiteraard is ook deze dadelijke zijde niet anders mogelijk, dan door de inwendige werkingen van de Heilige Geest, waardoor die vruchten dan ontstaan. In laatste instantie is altijd God de auteur. Maar niettemin kunnen we toch de bovengenoemde onderscheiding handhaven; en kunnen we de mens in deze bekering beschouwen zowel als ontvangende, als ook voortbrengende. Zoals gezegd, legt men op deze ontvangende, 'lijdelijke' zijde der bekering graag nadruk. Dit heeft zijn goed recht! Niet genoeg kan te dezen in het licht gesteld worden, dat een zodanige wondergebeurtenis als de bekering des zondaars een werk Gods is. De mens is te dezen van nature geheel en al dood. Het is evenwel niet gelijk, hoe we deze waarheid gebruiken. Het is en blijft een waarheid. Maar men mag dezelve niet hanteren, om heimelijk zichzelf alle schuld te benemen; of ook om zich af te maken van de verplichting tot een godvruchtig leven. Want dan gaan we fout. Niemand heeft het recht om onbekeerd te wezen, of te blijven. Dit standpunt heet valse lijdelijkheid. Daartegen moet met ernst gewaarschuwd worden. Daar waar de Heere genade werkt, zal men juist met diepe smart vervuld zijn over deze onze onmacht.

Dat is dan ook een stuk van onze ellende. Ze is ons tot schuld. Ze stelt ons walgelijk voor God. Het is vreselijk genoeg, dat we bekeerd moeten worden; alsmede dat we moeten worden (ik zeg worden) bekeerd. Bij de ware, gezonde mystiek en bij de ware overtuiging van onze lijdelijkheid, zal dit gezicht onzer afhankelijkheid en onmacht, walgelijkheid en doodstaat, ons juist in de verootmoediging brengen, ons tot veel zuchten en roepen uitdrijven. Dan zegt onze Catechismus, dat God Zijn Geest wil schenken aan hen, die zonder ophouden met hartelijk zuchten God daarom bidden. Men zou het onderscheid tussen dit valse en dit ware besef van onze lijdelijkheid kunnen uitdrukken in deze woorden: de valse lijdelijkheid zegt: ik kan me zelf niet bekeren, als God me niet bekeert. Dus met nadruk op de eerste woorden. De ware lijdelijkheid zegt: als God mij niet bekeert, kan ik mezelf niet bekeren. Dus nu met een andere klemtoon. Zulk een ziet zó zijn diepe ellendestaat, als hij door Gods Geest is aangegrepen, dat hij er God in nodig heeft. Hij wil het wel uitkermen, dat hij nooit tot die vernieuwing des harten en des levens zal geraken, als de Heere zelf dit werk niet ter hand neemt. Het is als een deel, een element uit de ware bekering zelf, wanneer we mogen zien, dat er in eeuwigheid uit ons geen godverheerlijkende vruchten meer kunnen en zullen voortkomen, zodat dit ons dan in vernedering, alsook in zielsbegeerte naar het leven op de knieën voor de Heere brengt, met die dierbare bede: 'Heere, bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn.'

Van deze bekering, van haar Goddelijke zijde beschouwd, spreekt de Heilige Schrift ook wel als een scheppen, een vernieuwing des harten, een wedergeboorte. We zullen in deze artikelen niet verder hierop ingaan. Indien het onze bedoeling ware, om wetenschappelijk dogmatisch deze dingen uiteen te zetten, dan zouden we met name uit de Hebreeuwse en Griekse grondwoorden, die de schrijvers voor deze begrippen gebruiken, u graag in het licht trachten te stellen, dat al dergelijke uitdrukkingen in het wezen der zaak wel op hetzelfde punt uitkomen, maar toch met onderscheid van gebruik, omdat men deze zaak van verschillende kanten kan bezien. Dan zouden we ook uiteenzetten, waarin het psychische (ziellijke) onderscheid ligt tussen de wedergeboorte in haar eerste aanvang, en hetgeen we de bekering naar haar lijdelijke zijde noemen. We zullen dit alles echter thans niet doen, aangezien deze artikelenreeks geen wetenschappelijk doel beoogt, maar meer een stichtelijke verhandeling wil zijn, waaraan onze lezers, ook de

ongeleetterden, voor hun practicaal zieleleven onder de zegen Gods iets mochten hebben. Iets, (het zij even tussen twee haakjes opgemerkt) wat in onze dagen geen weelde behoeft te heten; de algemene richting is helaas beschouwend en bespiegelend, dor voorwerpeijk, verstandelijke wetenschappelijkheid, waarbij we inmiddels de hongerige zielen zien omkomen. Men wake, men wake. Maar keren we tot ons uitgangspunt terug. Wedergeboorte in haar eerste aanvang en deze lijdelijke bekering zijn ná aan elkaar verwant. En voor ons bestek en doel volstaan we met te zeggen, dat de Heere in Zijn Woord deze wedergeboorte ook wel bekering noemt, als de Heere ons ervan wil onderwijzen, dat de daad der wedergeboorte een inwendige ommekeer, verandering tot stand brengt; dat in de wedergeboorte niet een tweede persoon bij ons wordt ingebracht, bij onze bestaande 'ikheid' wordt bijgevoegd, neen, maar dat onze persoon, ons 'ik' wordt veranderd van oud in nieuw, waardoor ons denken, willen, handelen, kortom ons ganse leven anders gaat leven dan weleer. Maar genoeg. We gaan hier nu niet verder op in.

XVII. Lijdelijke bekering

We zijn van nature allen onbekeerd, en zijn zo onmachtig en ongewillig, om God te vrezen, dat er een wonder aan ons moet geschieden, zullen we nog ooit weer naar God vragen. Daartoe is dan nodig, dat de Heere in ontferming op ons neerziet; dat Hij zijn almachtige, wonderdoende hand op ons legt. Vandaar, dat ieder, die van waarachtige bekering mag spreken, in verwondering over Gods liefde en almacht wegzinkt. Van dood voelt hij zich levend gemaakt. Van een vijand een vriend geworden. Van blind, ziende geworden. En zo maar voort. 't Is wonder op wonder. O, dat God omzag naar zo één, ja naar zo één, die deze bekering met alle kracht zou hebben willen tegenhouden, wat is dat een reden tot eeuwige aanbidding!

Inderdaad, het is niet anders, de mens is hier om te beginnen geheel en al lijdelijk, afhankelijk. Ja, ziende op zijn aangeboren vijandschap, is hij zelfs in zijn lijdelijkheid werkzaam, namelijk werkzaam tegen zijn bekering; maar als God nu gaat werken in de ziel, dan komt die tegenstand en vijandschap menigmaal nog wel sterk naar voren, maar God breekt die; en de mens (om zo te zeggen, of hij wil of niet) moet wel bekeerd worden. En toch doet God dit zo liefelijk en zoet overtuigend en overredend, dat de zondaar daarna moet uitroepen: daar was niets, waar ik meer tegen was dan tegen mijn bekering, en niets, waar ik zo innig onder verheugd ben, dat het mij te beurt is gevallen.

We kunnen en willen niets doen tot deze onze bekering; alhoewel we alles zouden willen doen, als we bekeerd zijn.

Hoe komt dit, dat we niets kunnen noch willen? Omdat we midden in de dood liggen. We hebben deswege geen oog, geen oor voor, geen lust, geen behoefte tot het leven Gods.

We zijn naar des apostels woord verduisterd in het verstand, vervreemd van het leven Gods (Ef. 4:18). De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn (1 Kor. 2:9). Het moet ons gegeven worden om deze dingen te zien. De Heere Jezus sprak er van tot Zijn jongeren: U is het gegeven de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen te weten, maar die is het niet gegeven (Matth. 13:11). De apostel spreekt zelfs van een dood zijn te dezen: Daar gij doodt waart in de misdaden en de zonden (Ef. 2:4). In onze Catechismus wordt in Zondag

2 gevraagd: Kunt gij dit alles volkomenlijk houden? En het antwoord luidt: Neen ik, want ik ben van nature geneigd, God en mijn naaste te haten. Twee verschrikkelijke zaken worden ons daar geleerd: de mens kan niet en wil niet. 's Mensen onmacht brengt de onderwijzer zo terecht in verband met 's mensen onwil. Het verzwaart zo zijn ellende, dat die onmacht iets is, waar de mens niets geen last van heeft, dat hij gaarne zo wil. De onderwijzer wil hier bijzonder zeggen dat die onmacht niet maar slechts wortelt in de onwil, maar dat die onmacht daarom zo schrikkelijk is, omdat deze daarin akkoord gaat met onze onwil. Ik kan het niet, maar ik zou 't wel graag willen; neen, zo is het juist niet. Zo is het in zekere zin bij een aanvankelijk bekeerd mens, maar in onze onbekeerde jammerstaat kunnen we niet, en... dat vinden we best in orde.

De vraag is wel eens gedaan, wat gaat voor: onze onmacht of onze onwil; met andere woorden kunnen we niet, omdat we niet willen; of willen we niet, omdat we niet kunnen? Om deze vraag te beantwoorden, moeten we nog wat dieper doordringen. Deze vraag is niet zuiver gesteld. - we niet kunnen én dat we niet willen vloeit beide voort uit onze verdorven natuur. Het zijn twee gegeven (on)vermogens, twee eigenschappen van onze van God afgevalen natuur. Zij beide worden verklaard uit deze Gode vijandige natuur, dus uit onze geestelijke dood- staat. Beide ongescheiden naast elkaar voortvloeiende uit onze natuur.

Als God ons nu gaat bekeren, krijgen we daarom met beide te doen: met onmacht en onwil. Neen, dan schuift de mens zijn onmacht niet op zijn onwil, of zijn onwil op zijn onmacht, maar hij aanvaardt ze beide: onwil en onmacht, als twee keerzijden van de ene verdoemelijke natuur; en daarom verbergt hij zich niet achter één van deze twee; maar hij ziet zich midden in de dood liggen; en gaat bevindelijk beleven, wat het inhoudt: er moet een wonder aan mij geschieden. God alleen is de auteur, de werkende oorzaak van zaligheid en geestelijk leven.

O, wat ziet zulk een ontdekt mens dan, hoe noodzakelijk dit wonder is, niet maar noodzakelijk uit oorzaak van zijn anders eeuwig verderf; maar noodzakelijk, omdat hij anders nooit meer enige Gode aangename vrucht zal kunnen voortbrengen. Hij ziet zich een dorre, dode tak. En dat, dat is het wat hem zo ontroert en bedroeft, afgedacht nog van de dood, gericht en eeuwigheid.

XVIII. God de Werkmeester

Zo is dan in deze lijdelijke bekering God de Werkmeester. De dichter zingt ervan: 'Hij heeft ons gemaakt, en niet wij, Zijn volk en de schapen Zijner weide' (Ps. 100:3). Johannes getuigt: 'Welke niet uit den bloede, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans, maar uit God geboren zijn' (Joh. 1:13). Paulus roept er van uit: 'Het is God, die in u werkt, beide het willen en het werken naar zijn welbehagen' (Fill. 2:13). 'Wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken' (Ef. 2:10). Zie uit deze laatste woorden meteen, hoe deze inwendige lijdelijke bekering geschiedt tot een dadelijke openbaring, in vruchten van Godzaligheid. De Heere bezit tot deze bekering eveneens als bij de dadelijke bekering het middel van zijn heilig en dierbaar Woord. God roept ons daardoor tot bekering. Dat deze roeping wordt opgevolgd, hangt ten slotte niet hiervan af, of er reeds leven in ons is ingebracht, maar of ze door de Heilige Geest krachtdadig en onwederstandelijk wordt gemaakt. Sommigen hebben op dit verband van roeping en inwendige vernieuwing willen afdingen. Men zegt dan wel eens, ja, maar hoe kan nu een dode horen. Dus er is al zonder en voor de roeping door het Woord leven ingebracht in de ziel? Hierop ware alweder breed te antwoorden, maar volstaan we hier met er op te wijzen, dat dit juist de aard dezer roeping is, dat zij door de toepassing van Gods Geest, 'de dingen die niet zijn, roept alsof ze waren.'

Als de Heere bijvoorbeeld zegt: 'Bekeer u tot Mij, want waarom zoudt gij sterven', dan werkt Hij daardoor in de uitverkorenen juist de opwekking tot bekering en de bekering zelve. Vandaar de redelijke aanmaning, 'want waarom zoudt gij sterven'.

Niettemin is deze roeping toch in de uitverkorenen een inwendige, onweDerstandelijke, krachtdadige roeping; waarmede we niet willen zeggen, dat zij zonder middelen geschiedt, maar dat zij tegen onze oude wil en zin in een blijvend resultaat afwerpt.

Dat God alzo de auteur is van onze bekering, geeft voor het bevindelijke, praktikale leven ons de volgende zaken op te merken:

1. Zo wordt hier het schepsel diep vernederd. Zie hier uw ware jammerstaat eens, hoe verschrikkelijk het van nature met u gesteld is.

2. Zo behoeft echter niemand nog aan de mogelijkheid zijner bekering te wanhopen. Is ze een daad Gods, welnu dan is ze daardoor toch ook mogelijk.
3. Waar ze eens aanvangt, blijft ze; want ze is uit het voornemen Gods.
4. Het is voor alle bezitters een ware reden tot juichen en verblijden. O, wat een liefde Gods wordt hier openbaar. Tegen mijn eigen wil in, tot iets gebracht, waarvoor ik eeuwig God zal willen danken en loven.
5. Zo is dan de met deze weldaad begiftigde rijker, heerlijker dan enig vorst of vorsten-gunsteling. Want hij bezit een Goddelijk, hemels goed. Een geschenk van God zelf in ons om te dragen, wat een rijkdom!
6. Dit houde ons dan maar zeer klein en dicht achter God. Wat hebt u ook te dezen, dat u niet ontvangen hebt, o mensenkind!
7. Wat een dure roeping ligt er mitsdien op ons, om nu dienovereenkomstig te wandelen.

We zouden nog meerdere zaken hieraan kunnen toevoegen, maar het zou ons te ver voeren. Twee opmerkingen nog. Vooreerst: laat dan toch varen al uw ijdele, uit uw hoogmoed en vijandschap voortkomende pogingen, om u zelf te bekeren in eigen kracht, door wat zelfpolijsting en 'opknapperij'. 't Is alles blinkende zonde. Ten tweede. Hebt u nog onbekeerde kinderen of ouders, familie of vrienden? Wel, mijn lieve lezer, ik kan geloven, dat u al heel wat bekeringsijver u hebt getroost... tevergeefs! Kom, houd eens op met zelf ze te willen bekeren. Zeker, de middelen ernstig aanwenden. Laat daar nooit van af. Maar leg ze dan eens neer aan Gods voeten, of God het eens wil doen. Geef dan de hoop niet op. God leeft; en God kan het doen. Als nu schijnbaar al uw pogingen tot dusver schipbreuk leden, welaan, zeg: Heere, nu ben ik aan het eind, och, wilt Gij nu eens ingrijpen. De middelen moeten aangewend, en toch, God is jaloers op Zijn eer. Hij wil, dat we erkennen, door alle middelen heen, en in zekere zin alle middelen ondanks, nu moet God het nog toepassen; niet wij, maar God moet ze bekeren.

XIX. De dadelijke bekering

Staan we nu stil bij die andere zijde van de bekering, welke we de dadelijke bekering kunnen noemen. De bekering, welke zich in daden openbaart. Waarbij de mens onder de bearbeiding van Gods Woord en Geest een handelend persoon wordt, die droefheid over de zonde gaat openbaren, haar gaat haten en vlieden, en tevens een lust tot God en Zijn dienst vertoont, om ook in de daad dit te bewijzen. De Catechismus spreekt van deze bekering in Zondag 33. Daar wordt gevraagd: In hoeveel stukken bestaat de waarachtige bekering des mensen? En het antwoord luidt: In twee stukken: in de afsterving des ouden, en in de opstanding des nieuwen mensen. Die afsterving wordt dan beschreven als een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben en die hoe langer hoe meer haten en vlieden. Dus ook weer twee zaken. De ware smart over de zonde; en de nalating derzelve. De opstanding van de nieuwe mens wordt daartegenover nu eveneens in twee zaken voorgesteld; namelijk in een hartelijke vreugde in God door Christus en in een lust en liefde om naar de wil Gods in alle goede werken te leven. Tegenover de zonde staat dus de vreugde in God en tegenover het aflaten van de zonde de liefdelust, om God naar Zijn Woord te dienen. We hopen hier nader op terug te komen. In al deze dingen is dus de persoon des mensen handelend gemaakt. Het gaat om zo te zeggen, niet buiten hem om. Hij is het onderwerp van deze bekering geworden.

Hij wordt bekeerd; en daarom bekeert hij zich. Ik weet wel, dat ik al eerder hierop gewezen heb en ik dus herhaal; maar ik acht het nodig, deze dingen nog eens bij vernieuwing te zeggen. Men schrijve dit niet toe aan breedsprakigheid, of aan te weinig afronding; maar hier is opzettelijke herhaling, gelijk ook bij andere punten, wel eens nodig; omdat zulke dingen eerst bij herhaald en herhaald voorstellen er in komen. De lezers (als ook de hoorders) hebben dit wel eens van node. Het is net als bij menige leraar of docent, die verschillende zaken gedurig, zij het in andere woorden nog eens herhaalt, om te trachten het er goed in te brengen.

Paulus zegt: dezelfde dingen u te schrijven, is mij niet verdrietig en het is u zeker. In de wijsgerige geschriften zelfs van de tot onderricht-geven meest geschikte denkers, vindt men zulke herhalingen in variant.

Het is een geheim van veel invloed op de volksziel. Men duide het mij dus niet al te euvel, als ik rekening houd met de lezer en het beoogde doel.

Omdat dus God de mens inwendig onwederstandelijk bekeert, bekeert de mens zich in dadelijkheid tot God.

De apostel ontleende zijn vermaning tot 'werk uzelfs zaligheid' juist aan het: 'want het is God, die in u werkt.'

Het is altijd een kenmerkend verschijnsel in de werken Gods, dat zij niet ijdel, ledig zijn. En daarbij komt nu nog iets. De mens is een redelijk zedelijk wezen. God handhaaft deze schone kwaliteit van de mensen ook in diens bekering. God neemt onze persoonlijkheid daarin op. We moeten God-verheerlijkend bekeerd worden. Daarom er zelf, met onze ganse persoonlijkheid, een bewuste, zelfwerkzaam-zijnde plaats in ontvangen. Opdat alzo de Heere worde toegebracht een lokoffer, overeenkomstig de waardigheid van de mens, als zijnde oorspronkelijk beeld Gods.

Zodat we nu al aanstonds kunnen opmerken, dat deze dadelijke bekering het grote centrale kenmerk is van het ware werk Gods in ons. Alle bekering, die dat zou missen, is schijn. En indien mensen hun bekering zouden willen veronderstellen, ja zelfs u deze hun bekering zouden vertellen; maar als ondertussen deze zaken werden gemist, die afsterving en die opstanding; - dan kan men gerust zeggen: aan uw hele verhaal van bekering ontbreekt niets anders dan... de bekering zelf.

XX. Onderscheiden bekering

Nu kan er gesproken worden van verschillende, onderscheiden bekeringen. Daar is een plotselinge bekering, een meer geleidelijke bekering, een bekering van publiek-goddeloze, als ook van 'brave' zondaren, van tollenaren en van farizeeërs; een dagelijkse bekering; ook is er onderscheid te maken tussen ware en schijnbekering. Van deze onderscheidingen straks nog iets meer. De ware bekering, waarvan we hier handelen, kan ook in verschillende soorten worden ingedeeld. Het is wel waar, dat de ware bekering, als een werk Gods, in haar wezen maar enerlei is, gelijk ook alle andere genadeweldaden, als wedergeboorte, geloof, heiligmaking enzovoort; maar wij van onze zijde, deze dingen voor ons bewustzijn geplaatst ziende, kunnen deze van verschillende zijden, en uit onderscheiden oogpunten bezien. Zo kan men dan spreken van een inwendige en van een uitwendige bekering, welke beide moeten plaats vinden in één en dezelfde mens. Niet verstaan alsof de uitwendige maar schijn was, en buiten genade omging. Neen, maar aldus: dat de ware inwendige bekering ook naar buiten openbaar wordt. Van deze inwendige bekering geldt wat Ps. 51:8 zegt: 'Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste; vs. 12: Schep mij een rein hart, o God en vernieuw in het binnenste van mij een vaste geest'. En Ef. 4:23: 'Dat gij zoudt vernieuwd worden in de geest uws gemoeds.' Van de uitwendige bekering, die daar uit voortkomt, lezen we in Ps. 34:15: 'Wijk af van het kwade en doe het goede.' Jesaja 1:16 en 17: 'Wast u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor Mijn ogen weg, laat af van kwaad te doen, leert goed te doen.' Beproof u al dadelijk bij dit stuk, lieve lezer, of de zaken uwer ziel goed staan. Want enerzijds is er zelfbedrog door te menen: ik doe wat mooie, brave, stichtelijke dingen, dus het is wel goed van binnen.

En dit alles kan best plaats vinden zonder hartsverandering, nog onbekeerd zijnde. Terwijl anderzijds de ziel zich kan bedriegen door te menen: ik heb wat gemoedsaandoeningen, enige tranen, enz.; het is nu wel in orde Maar als dan inmiddels handel en wandel dezelfde blijven, dan is het ook niet wel van binnen Aan de vruchten zal de boom gekend moeten worden Het kan ook niet anders zijn, of een ziel, waarin de Heere genade werkt, en welke dus aanvankelijk en in beginsel geheiligd

is, deze ziel zal al haar vermogens voelen doordrongen worden van dat nieuwe leven, met een kracht en drang tot uiting naar buiten. Zelfs haar lichaam wordt er haar een instrument toe. Zij het ook onder grote gebreken, waarover zij dan juist veel zal klagen en zuchten voor de Heere.

Van de lijdelijke en de dadelijke bekering spraken we in voorgaande bijdragen.

Voorts is er sprake van een dagelijkse bekering. De christen kent wel een aanvang der bekering, maar het einde is hier nooit bereikt. De bekering is zo gezegd, nooit af.

Het moet alle dagen weer verder, of dieper of vernieuwd, kortom tot aan ons sterfbed toe blijft de bekering doorgaan; en het is dringend nodig, dat zij voortga. Ik vernam eens van een lieve jongen van 12 jaar oud, in wiens jonge hart de Heere aanvankelijk genade had gewerkt. Zijn vader sprak eens met een goede vriend over deze jongen, en hoe God hem reeds zo vroegtijdig bekeerd had. De jongen, die daarbij tegenwoordig was, antwoordde echter: och vader, ik ben nog zo weinig bekeerd.

En als we op onze plaats zijn, ik twijfel er niet aan, maar dan zullen er wel zijn, die twee, en vijf en zeven maal 12 jaar oud zijn, en die niettemin dit woord van die jongen graag overnemen. Paulus gewaagt van deze dagelijks voort te zetten bekering in Fill. 3:2: 'Niet dat ik het alrede gekregen heb, of alrede volmaakt ben; maar ik jaag er naar, of ik het grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben.' Ook is er sprake van een vernieuwde of bijzondere bekering; als namelijk er een zware zonde is bedreven; als een kind van God in een of andere ergerlijke zonde is gevallen, -denk aan David, Hiskia, Petrus e.d.- en hij daarna door de opzoekende liefde Gods tot berouw over die zonde wordt gebracht, tot een zich-afwenden van deze zonde, en hij tot een wederkeren tot de Heere wordt gebracht. Het behoeft niet eens nog een bijzondere, zware, ergerlijke zonde te zijn geweest, waaromtrent zulke bekering plaats vindt. Het kan ook zijn ten opzichte van een langer of korter (van lieverlee al meer) afzwerven van de Heere; een verlaten van de eerste liefde; enz. Daarop doelt dan de vermaning: zo bekeert u in Openb. 2:5.

Bij al deze verscheiden soorten van ware bekering is echter het wezen, wat de Catechismus in Zondag 38 behandelt. Ware bekering in welke

vorm, onder hoedanige omstandigheden dan ook, vertoont steeds deze twee grote eigenschappen, die we nu nader practicaal gaan bespreken.

XXI. Oude en nieuwe mens

De waarachtige bekering, zo zagen we, bestaat in twee stukken. Het eerste heet: de afsterving van de oude mens. En het tweede: de opstanding van de nieuwe mens. We gaan nu eerst eens overdenken, waarom de onderwijzer hier zo terecht spreekt van een oude en nieuwe mens. Een mens. En waarom een oude, en een nieuwe mens? Daarna hopen we uiteen te zetten in kenmerkende tekening, waarin dat afsterven en waarin dat opstaan bestaat.

Terecht mogen we spreken van een 'mens'; een oude en nieuwe mens. Want de bekering betreft niet slechts een gedeelte van ons wezen, maar zij gaat over onze ganse persoonlijkheid; zij raakt ons ganse ik. Er is, om zo te zeggen, niets in of aan ons, dat zij niet onder handen neemt, verandert en zuivert.

Zo zijn onze zielsvermogens van nature bedorven en bevlekt. Ons verstand is verduisterd (Efe. 4:18); onze wil is van het goede afkerig (Efe. 2:3). De hartstochten zijn ongeregeld en verward, en gans bedorven (Ezech. 36:26). Verstand en geweten zijn bij de ongelovigen, zegt Paulus, bevlekt (Tit. 1:15). En dit kwade openbaart zich dan eveneens in het lichaam, welks leden worden gesteld tot wapenen en middelen der ongerechtigheid; er is een besmetting des vleses, zowel als des geestes; de begeerlijkheid steekt ook het lichaam aan. Voorts is een mens samengesteld uit vele en velerlei leden en bestanddelen, die alle op zichzelf, maar ook in verband met elkaar werken; zo ook hier. Voorts is er te dezen groei en stilstand.

In de waarachtige bekering worden nu al die vermogens en bestanddelen door de Heilige Geest aangegrepen tot een ware vernieuwing; tot een verandering van richting en beleving.

Het zondige eertijds wordt daarbij de oude mens genaamd; de verandering die tot stand kwam, de nieuwe mens geheten. Het laat zich licht inzien, waarom. Immers, die zondige gesteldheid heet oude mens, omdat deze het eerste is, dat kleeft ons aan, dat is de kwaliteit van onze 'ik-heid,' van ons ganse bestaan, van nature, van huis uit; van onze geboorte en ontvangenis af; zo zijn we voor de nieuwe mens opstaat. Oude mens heet hij tegenover zijn nieuwe mens. Dit 'oude' is dus een

benaming, die van ons zelf alleen gebruikt mag worden, indien we kennis hebben gekregen aan de opstanding van die nieuwe mens. Ook heet hij oude mens, omdat hij oud, sterk, taai van aard is; hij blijft zelfs die nieuwe mens nog bekampen, soms met bijzondere zondige hebbelikheden en lusten tot aan onze dood toe. Hij is daarbij sluw, berekend, niet kieskeurig, hij durft zich wagen in gezelschap met de nieuwe mens, en tracht zich bij hem aan te passen. Bijvoorbeeld: de hoogmoed van onze oude mens. Bekeert God ons, dan zal diezelfde hoogmoed nu trachten zijn slag te slaan op genadeterrein; en we lopen gevaar hoogmoedig te worden, maar nu op onze genadestaat, of op geestelijke gaven en talenten. Er moet ten bloede toe tegen hem gestreden worden.

Maar ook is hij oud te noemen en dat is heerlijk, omdat hij ten dode is opgeschreven; hij gaat ter verdwijning; hij draagt de doodsteek van vrije genadebediening al in zijn leden om. In het wezen is hij al geveld. De draak is de kop vermorzeld, de staart mag nog naslaan, en geweldig ook, maar het einde is bezegeld. De grote overwinnaar, die heerlijke held Gods, heeft hem toch de genadeslag toegebracht. En straks zullen al Gods kinderen verlost, ook van dit lichaam der zonde en des doods, in volmaaktheid God dienen, enkel zijnde een nieuwe mens. Soms kunnen zij daar zulk een verlangen naar krijgen, dat zij al wel zouden willen sterven, en heengaan naar die zalige plaats, waar geen tranen meer geschreid behoeven te worden, ook geen tranen meer over hun oude verdorvenheid.

Een nieuwe mens heet dit nu, omdat zulks ons niet van nature eigen is, maar altijd het laatste in orde is. Omdat deze als pasgeboren nog teder is moet opwassen en toenemen, omdat hij liefelijk en schoon is van aard, en ook bestemd is, om eeuwig nieuw en fris te blijven. En een nieuwe mens, aangezien nu eveneens als bij de oude mens, dit de ganse mens onze ganse persoonlijkheid raakt. Ziel en lichaam worden met al . vermogens, eigenschappen, richting en activiteit omgezet tot een liefhebben en dienen van de Heere. Al wat binnen in mij is, love de Heere, zingt David. De ganse ziel wordt opgewekt tot God; en het lichaam wordt een tempel van de Heilige Geeste. Het verstand wordt verlicht tot de ware kennis Gods in Christus Jezus, de wil geheiligd tot Godzaligheid, de hartstochten geregeld tot een vaste geest, de wandel vernieuwd tot de vreze des Heeren kortom, ons vroegere bestaan was een wandel met het

aangezicht naar de hel, het nieuwe heeft het aangezicht naar Jeruzalem gekeerd.

In een volgend hoofdstuk zullen we nu nader overdenken, waarin deze twee zich openbaren, en hopen we de kenmerken aan te wijzen van schijn en waarheid.

XXII. De afsterving van de oude mens

Deze wordt, gelijk we zagen, beschreven als een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben, en dezelve hoe langer hoe meer haten en vlieden. Het is dus allereerst een leedwezen; dus een zielesterven; een smart van binnen. Dit leedwezen gaat in orde van de zaken aan het haten en vlieden der zonden vooraf. Hoe zouden we ook kunnen haten, waar we geen leed over hadden. Eveneens, de ware smart over de zonde wordt onder meer hieraan gekend, dat men de zonde gaat haten en vlieden. Daar heeft nu een ziel kennis aan, die door de Heilige Geest zaligmakend wordt bearbeid. Zo iemand krijgt ziele droefheid; hij kan soms dagen achtereen in een neergebogen toestand er onder verkeren, zodat het daar van binnen net is, alsof er altijd door maar bloed druppelt uit een wond in het hart. Dit is het leedwezen. En dat is daarom zo diep smartelijk, omdat het een leedwezen is, dat hij God, God als de Eeuwige, Liefdewezen, Heilige en Rechtvaardige heeft beledigd en vertoornd, vertoornd door zijn zonden, zijn eigen zonden. O, dat hij dat volmaakte, eeuwige Liefdewezen heeft geprikkeld tot grimmigheid; dat dat aangezicht, waar anders enkel liefde en heerlijkheid van afstraalt, nu, laat ik zo mogen zeggen, stuurs staat, en dat door mij; o, wat een gruwel, wat ben ik toch een monster. Zie, op deze wijze gaat het dan toe daar van binnen.

Eer we nu die afsterving zelve eens wat meer van nabij gaan bezien, is het nodig te bedenken, dat ook hier nabootsing, namaak, schijn in plaats van wezen kan bestaan: dat er dingen zijn, die er op lijken, en die toch niet in aanmerking kunnen komen als verschijnselen van een ware bekering. De onderwijzer vraagt zo ernstig terecht: in hoeveel stukken bestaat de waarachtige bekering des mensen; de waarachtige. O, dat we er toch diep en al dieper van doordrongen mogen zijn, dat deze vraag, op deze wijze gesteld, geen overtollige weelde is. Want waarlijk er is zoveel schijn, hetwelk geen wezen is. En wat het schrikkelijke is? Van nature zijn we liefhebbers van die schijn, en ganselijk niet van het wezen. We willen van nature nog wel zo wat van bekering en dergelijke horen, als het maar niet aan de eisen Gods moet voldoen. Ja lezer, toets uw hart er alvast maar eens aan; hier, ligt een keursteen. We zijn zo diep ellendig,

dat we niet slechts vloekers, sabbatschenners, dieven, hoereerders, doodslagers enzovoort zijn, en willen zijn; maar fijner, dieper ligt onze ellende en is onze walgelijkheid; we willen 'vroom' zijn; onze vijandschap tegen God strekt zich zover uit, dat we God een schijnbeking, een 'gedaante' van Godsvrucht in de hand zouden willen dringen voor waar werk; een valse parel voor een echte. Daarover moet ook het leedwezen en de walging ontstaan. En laat ik het alvast maar opmerken: ook daarvoor moet men in de schuld. Ook te dien opzichte moet men bekering leren kennen. Een bekering van zijn goddeloosheid, maar ook van zijn vroomheid, van zijn deftigheid, van zijn bekrompenheid, van zijn omgordinge des zaks, van zijn hoofd-buigen als een bieze, van zijn vasten en bidden, van zijn gestalten en voornemens, voor zover namelijk dit alles nog uit zijn eigen natuur en toestand voort zou vloeien, en niet uit een wederbarend werk Gods; voor zover hij dit alles nog zou willen inbrengen als verdienstelijk en waardevol; heimelijk met de bedoeling aan de eigenlijke operatie te kunnen ontgaan, en Christus' bloed er door te kunnen vervangen.

Om een beeld te gebruiken, het is dan als met iemand, die geopereerd moet worden. Maar nu wordt hij opgenomen in het ziekenhuis, daar ligt hij enige dagen, en zie, de pijn wordt minder, de rust kalmeert hem; hij gevoelt zich eindelijk als gezond, maar hij is het niet, het is maar tijdelijke kalmering en nu zou hij de operatie er door willen ontgaan. Neen man, zegt de dokter, het lijkt nu wel aardig met u, maar heus, u moet u toch laten opereren. Indien u het ziekenhuis nu weer uit gaat dan heeft u binnen een paar dagen dezelfde ellende weer terug; want de kwaal zelf is niet opgeheven, de oorzaak is niet weggenomen.

En zo is het hier nu eigenlijk ook. Men wil door al die genoemde zaken de operatie zelf ontgaan.

Maar er is nu genade aanwezig die wijs maakt tot zaligheid, dan zal zulk een straks toch uitroepen Och Heere, ik kan met dit alles niet toe, het is onvoldoende, het schiet alles te kort, nauwkeurig beschouwd nog blinkende zonde bovendien, o Heere, ontdek me maar dieper, zet er het ontleedmes maar in, bekeer Gij mij maar, zoals het moet laat ik toch onvoorwaardelijk in Uw hand mogen vallen; het is beter, dat ik zou omkomen zelfs, dan dat een van Uw deugden werd onteerd. Zo komt hij dan waarlijk onderwerpelijk 'in de dood te liggen voor God.'

Het andere is maar schijndood.

XXIII. Schijndood

Schijndood, zo noemden we die valse toestand, waarbij iemand meent, dat hij de ware bekering als een afsterving reeds deelachtig is, terwijl het toch maar schijn is.

Zo is het géén ware afsterving, maar slechts schijn, als iemand voor ware bekering zou houden, wat slechts is een ingebonden natuur; een zedige gedraging en gezindheid; als men, zelfs met schijn van recht, kan zeggen, dat men zijn hartstochten beheersen kan; of dat men een goedmoedig humeur heeft; een ingetogen karakter bezit; waarbij dan soms nog komt een vrij verstandige manier van redeneren, een ernstige aanleg, een gezond oordeel, vermengd met een reeks van welbegrepen eigenbelangen enzovoort.

Zie, zulke mensen hebben zeker iets en veel voor op menige wereldling, die, bij gemis dezer zaken, er maar op los leeft, en uit de band springt. Maar zie eveneens, hoe zulke mensen allicht zeer gemakkelijk in gezelschap van de rijke jongeling komen, die zo ongeveer in de waan was geraakt, dat hij... zonder zonden was. Zulke mensen gevoelen juist minder dan anderen, dat zij bekering nodig hebben. Te dezen kan ook gelden het woord van de Heere Jezus: dat hoeren en tollenaars zullen voorgaan in het Koninkrijk der hemelen. Zulke lieden hebben tenminste een overtuigend bewijs van zonden in en aan zich zelf. Bovendien, bouw nu ook niet al te veel op die mooie karakters, goede humeuren, beste borsten, verstandige hoofden enz., want telkens blijkt het toch maar, dat dieper in de ziel toch naast de 'duif' ook de 'slang' schuifelt. Zelfs doen op een gegeven moment zulke mensen wel eens onvergelijklijk lelijk en vallen soms in schrikkelijk misdaad.

Ten slotte, hoever een mens het ook in dit alles moge gebracht hebben, gelijk bij vele heidenen is gebleken, hij heeft daarmede nog geen hartverbrijzeling vertoond; de tollenaarsbede is nog niet uit zulk een 'beste' borst omhoog gerezen; en tot geestelijk goed voor God is het nooit gekomen. Ook hier geldt: zij, die in het 'vlees' zijn, kunnen Gode niet behagen. (Rom. 8:8).

Schijndood noemen we ook, als iemand door een voorbijgaande overtuiging, in verstand en gevoel, bijvoorbeeld gewekt door een

krachtig aandringend woord, wat zonden overboord werpt; doch om later ze weer terug te halen. Evenals wanneer schepelingen bij stormweer goederen uit het schip overboord werpen, maar om straks, als de storm bedaard is, het overboord geworpene weer proberen op te vissen. Het is de zeug gelijk; die weder keert tot de wenteling in het slijk (2 Petrus 2:22). Zo lezen we van Herodes, dat hij om Johannes' wil vele dingen deed; hij hoorde hem ook graag, maar ten slotte wierp hij hem in de gevangenis. Een ogenblik is het in zulk een 'huis' wel behaaglijk; het is met bezemen gekeerd en versierd; maar het was geen nieuw huis geworden; en straks wonen er zeven, acht boze geesten. Erger werd het dan ooit. (Matth. 12:44).

Ook is het slechts schijndood, als men van sommige zonden afscheid neemt, soms voor goed; jawel, maar omdat de omstandigheden u wel dwongen, de schade, de schande, de gevolgen enzovoort, of als bijvoorbeeld door de verder gevorderde leeftijd wat meer stemmigheid en zedigheid kwam, ja zelfs onvermogen tot (sommige) zonden ontstond, maar inmiddels de begeerte, de zondige lust en hebbelijkheid met willen en weten bleef.

Zie als de 'droefheid', het 'leedwezen' slechts gaat over deze aangelegenheden en niet over de aard en de natuur der zonde, als zonde tegen God, dat we Hein vertoornd hebben, dan is dit alles de afsterving niet.

De ware bekering strekt zich dan ook niet uit over enkele delen van een mens, waarbij dan enkele bijzondere zonden worden getroffen, maar het is een afsterven van de oude mens, van geheel zijn gedichtsel en samenknopsel van boosheid en ongerechtigheid. Droefheid over de gevolgen der zonden, daar zullen Judas en Simon de Toveraar, en duizend anderen wel een goede portie van hebben gehad; maar tot zaligheid is wat anders nodig.

XXIV. Een hartelijk leedwezen

Het ware afsterven nu vertoont ten eerste een hartelijk leedwezen. Leedwezen, dit woord wijst niet op wanhoop, of op pessimistisch, zwaarmoedig geklaag over God, over het oordeel enz., neen het wijst er op, dat er diep in de ziel een wond is geslagen, dat de droefheid in ons een gans ernstige diepe oorzaak heeft, die ons met geheiligd, verlicht verstand doet schreien, wegens inzicht in een verfoeilijke, jammerlijke zaak. Het wijst er op, dat we gewillig tevens zijn geworden, om in de schuld te vallen, en dat er geen murmurering over God, maar mishagen aan ons zelf is geboren. Het gaat daarom van harte. Een hartelijk leedwezen. Het zijn tranen, die opwellen uit een geopende fontein van droefheid, omdat men God beledigd heeft. Het gaat zo een ter harte, meer nog om God dan om zich zelf. Ik bedoel daarmee: door de onderwijzing, de innerlijke verlichting van de Heilige Geest heeft zo iemand God leren zien in Zijn ware heiligheid, beminnelijkheid, als ook gerechtigheid, zodat hij in dit licht zich weg schamen moet over zich zelf; o, dat hij tegen zulk een volzalig, heerlijk, heilig, liefde-wezen heeft gerebelleerd; dat zijn ganse natuur nu tegen dat Wezen vijandig over staat, wat een jammergeval! Hij zou de hel met zijn eigen hand wel kunnen en willen openen voor zich zelf, als hij er maar niet eeuwig diezelfde God zou moeten vloeken. Want zie, dit is hem onmogelijk geworden.

Door het ontmoeten van God ziet hij nu, wat de zonde is, haar diep schandelijke, schuldige aard wordt hem in het licht van wat God is bloot gelegd; dit doet hem weeklagen, kermen van zielepijn, hij ziet zichzelf nu blind, dwaas, ellendig, arm, jammerlijk, naakt, verdoemenswaardig; er is geen schepsel zo verschrikkelijk als hij. Zonde ziet hij in dat licht als wetsovertreding; zonde tegen de wet, tegen de genade, tegen de natuur zelfs, het is alles één aanklacht tegen zijn ellendige ziel. Hoe krijgt hij dit ooit in orde. Om Gods wille bedroefd. Want God is er door vertoornd geworden. Dat hij God uit zijn heilige tent van liefde en vrede heeft weten uit te lokken tot het vertonen van zulk een gramstorig aangezicht; o, o, dat hij, dat nietig handje vol stof, dit heeft durven bestaan, en zo zijn Schepper en Formeerder heeft geprikkeld, en als het ware het zwaard ter

slachting zelf die God in de hand heeft gedrukt. Zou hij daarover niet wenen? Hij zou, als God hem ontdekt, en hem aan zichzelf bekend maakt, zich wel blind willen schreien.

Zulk een leedwezen is verwekt uit de ingestorte liefde Gods; het gaat over de natuur van de zonde zelf, en, ziedaar een kenmerk deszelven, zulk een leedwezen gaat gepaard met een ware bekommernis om van de zonde te worden verlost. En wel op een zuivere, rechte wijze; door God zelf wil de ziel verlost worden.

Daar zulk een leedwezen geboren is, o, daar is het niet over bijzaken, of over gevolgen der zonde; daar vloeit dit niet voort uit karakter of humeur, maar daar is God aan het woord gekomen; daar is de waarachtige bekering begonnen. Alle zonden zijn daarom afschuwelijk in onze ogen geworden.

De kleinste zonde zelfs, we vinden haar de hel waard. Gelijk David zegt: 'k Verborg geen kwaad dat in mij werd gevonden.' Zo roept de ziel bij tijden uit: ontdek mij maar dieper, maak mij meer aan me zelf bekend; leg de wond toch goed bloot; o, doe mij de kwaal van mijn hart kennen; dierbare Borg, genees mij, door uw balsem, door uw wondebloed alleen; haal de pleister van mijn eigen apotheek er maar af; het zal wel pijn doen, maar het is recht; maar het is goed; dat is beter dan dat de breuk op het lichtst wordt geheeld; ik zou Uw naam willen loven, o Heere, daarom bekeer Gij mij, ja Gij; was, reinig mij door Uw genadebloed van mijn verborgen, (dat is diep liggende) zonden, ja, was mij geheel. Hoe wil hij, dat dit dierbare bloed zijn ganse ziel en bestaan doorloutert; dat het binnenvloeit tot in de binnenste delen van zijn hart en leven. Want van uit zijn dadelijke zonden wordt hij dan ingeleid in zijn erfzonde: zijn zonden wijzen terug op zijn zonde; op zijn zondige natuur, zijn verloren staat, zijn door Adam voor God in de dood gevallen zijn; vrijwillig en moedwillig. In dit licht ziet hij zijn onwil en onmacht. Het wordt daarbinnen al samengeperster, zijn hart wordt als uitgedrukt en uitgeknepen, tranen vloeien al rijker. Wie zou de bekering, zulk een bekering, de waarachtige bekering zonder tranen kunnen doorleven?

Leedwezen; zalig, wie het heeft leren kennen. Hij is van God gegrepen, ik zou willen zeggen: hij is van God gekust. En daarom hijgt hij naar de Heere Jezus, naar de volle Christus.

XXV. Scheurt uw hart

Zulk een waar leedwezen nu wordt gevonden in een door God gescheurd hart. De profeet Joël spreekt daarvan in Joël 2: 13: 'En scheurt uw hart en niet uw klederen, en bekeert u tot de Heere uw God.' Hij tekent ons hier een tegenstelling, die kenmerkend is; waarin schijn en wezen van elkaar onderscheiden worden. Scheurt uw hart en niet uw klederen. Want er is naast een gans onaandoenlijke toestand, ook nog een 'scheuren', hetwelk niet het ware is; een scheuren van het kleed, in plaats van scheuren des harten; dus slechts een uiterlijk, vormelijk rouwbetoon. Dat de profeet deze tegenstelling maakt is, omdat we van nature in onze vrome vorm van goddeloosheid, dat is in onze eigengerechtigheid zo graag dat kleed-scheuren willen uitgeven voor en in de plaats stellen van het ware echte berouw, dat een scheuren van het hart is.

Drieërlei (al is daar meer te zeggen) wil ik hier noemen als een kenmerkend onderscheid tussen deze twee (scheuren van het kleed, en scheuren van het hart).

1. Daar kan zijn een soort bekering, berouw, en dergelijke, slechts voortkomende uit de omstandigheden en niet uit de innerlijke ontmoeting van dat hoge, heilige, liefdevolle Wezen Gods zelf. Bij een zo genaamd berouw, dat uit de omstandigheden voortkomt, is er wél enige overtuiging, dat het niet in orde is met ons; maar het rechte 'hoe' en 'vanwaar' wordt gemist. Met name melancholische naturen, die dus zwaarmoedig, zwaartillend, neergedrukt van aard zijn, hebben zich hier nauw te onderzoeken. Zij zijn zo spoedig in een 'ernstige' stemming te brengen. Bij een of andere aangrijpende gebeurtenis zullen zij veel eerder dan menig ander in 'ach en wee' uitbreken. Spreekt u hun van een of andere ernstige zaak, zij zullen spoedig, zelfs tot tranen, te bewegen zijn. Geen wonder, dat zij nu eveneens vanzelfsprekend tot gewichtig zich aanstellende ernst te bewegen zijn, als u hun spreekt van zonde, dood, oordeel en dergelijke; te meer, als de omstandigheden in eigen leven daarbij dienstig zijn; als druk, tegenspoed, zwak

zenuwgestel, een zwaarmoedige en zwaartillende omgeving. Het is een scheuren van het kleed. Maar is het een waar berouw, dan vloeit dit voort uit de ontmoeting van de ziel met God zelf, naar Zijn Woord en wet, in Zijn liefde en gerechtigheid. Al waren we dan zelfs luchthartig en opgeruimd van gemoed en karakter, dan ontstaat er een diepe, verborgen, en ook naar buiten zelfs zich wel openbarende droefheid, dat we die God nu hebben onteerd en bedroefd.

Droefheid over ons God bedroefd hebben, afgedacht van alle omstandigheden; maar dat de zonde in haar zelf een verfoeilijke zaak is, omdat ze God tot toorn verwekt, zie dit doet dan uitroepen: wee mij, want ik heb tegen God gezondigd. Het gaat, om zo te zeggen, ons ter harte meer en in de eerste plaats om God, dan om onszelf. Dit wordt een diepe, bedaarde, maar toch zo verslindende droefheid, dat niets ter wereld ons meer zal kunnen doen glimlachen, tenzij die Heere zelf ons in genade toeknikt. Dit is scheuren van het hart.

2. Er kan een droefheid ontstaan uit de omvang van de zonde, en haar gevolgen. Als we het soms al te verschrikkelijk er afgebracht hebben. Denk aan Judas, Achab en dergelijke. Als ook, wanneer we zien, hoe God de zonden rechtvaardig zal bezoeken, als de oordelen soms nu reeds treffen; o ja, dan kan Farao uitroepen: bid voor mij, wij zijn goddeloos. Maar ach, nauwelijks waren de oordeeldonders weggerold, of... hij liet het volk niet trekken. Zo een vraagt niet, of God tevreden is gesteld, maar slechts of de gevolgen zijn te ontgaan. Dit is maar scheuren van het kleed.

Bij waarachtige bekering echter wordt elke zonde, hoe zo genaamd klein ook, ons schrikkelijk genoeg, om te erkennen, dat zij de eeuwige dood heeft verdiend. Daarbij, al ware er dan ook geen hellestraf, de zonde vinden we dan schrikkelijk, omdat ze ons uit Gods gemeenschap wegscheurt. Daarom heeft een waarlijk ontdekt mens in de waarachtige bekering niet genoeg aan het afwenden van de gevolgen, o nee; maar hij wil ook God zelf als zijn deel bezitten. Bij het scheuren van het kleed heeft hij hoogstens het recht Gods gebillijkt, maar niet leren liefhebben. Bij het scheuren van het hart heeft hij ook dit omhelzen en liefhebben van het recht

Gods leren kennen. Want hier is de liefde Gods uitgestort in het hart. En daarom verlangt hij ook naar Gods gemeenschap; hij wil God weer bezitten als zijn deel. Met minder is hij niet tevreden.

3. Bij het kleet-scheuren is er uiteraard niet weinig medelijden met zichzelf, maar dat is nog geen walging aan zichzelf! O, in al dat roepen en klagen kan bij dieper ontleding dikwijls niet veel anders gevonden worden dan een heel vroompjes ingekleet medelijden met zichzelf. Verloren gaan vindt men dan veel ontzettender en vreselijker, dan dat Gods deugden geschonden zijn. Men zou wel van de hellestraf af willen zijn, al ware het ook ten koste van Gods eer. Zo iemand zal dan ook niet, laat ik zo mogen zeggen, kieskeurig zijn betreffende het middel van verlossing. Het is hem niet de eerste, hoogste en diepste vraag, hoe wordt aan Gods geschonden gerechtigheid genoeg gedaan; als hij maar behouden kon worden, nu dan eigenlijk om het even, hoe het met God en zijn deugden gaat. Verzoening, zo genaamde verzoening gaat bij hem voor voldoening. Waarom wil zo een eigenlijk een Borg hebben? Feitelijk en eigenlijk niet veel anders, dan om zelfbehoud, los van Gods verheerlijking.

Het is een scheuren van het kleet.

Maar nu de mens, waarin genade werkt. Wat is het daar anders mede gesteld. Die neemt, o zeker, wel geen onverschillige houding aan tegenover zijn verloren gaan; maar nog veel meer krenkt hem zijn verloren liggen in zijn zondige natuurstaat. En het verloren gaan is hem daarom zo bang, omdat hij dan eeuwig in die jammerlijke God-onterende toestand zou moeten blijven; en dat om God eeuwig te lasteren. Hij zou het niet kunnen.

Bij hem is dan ook iets anders aan het woord dan medelijden met zichzelf; nee, het is bij hem een mishagen hebben aan zichzelf. Dat hij zó en zó is. Dat zijn zonden voortkomen uit zijn zonde, uit zijn zondige aard en natuur. Dat hij een gebroken snaar is, waaraan nooit meer enig God verheerlijkend geluid kan ontlokt dan tenzij hij wederom geboren wordt.

Het 'wee mij' van Jesaja 6 wordt zijn kenmerk. Wee mij, omdat hij onrein is van lippen; omdat hij niet kan brengen aan God, wat de engelen brengen, en waar God recht op heeft, als een aanbiddelijk en dienenswaardig God. Hij roept om bekering, goed verstaan,

eigenlijk nog meer dan om schuldvergeving, omdat hij zo graaf weer liefelijk in de ogen Gods wilde zijn; omdat zulk een gestalte is, de Heere tot lof; en waarop God zo recht heeft.

Als nu God Zijn heilige wet voor ogen stelt, dan roept zulk een uit: ik ben precies het omgekeerde van wat God eist: onheilig ben ik, terwijl de Heere vraagt naar heiligheid. En zo leert hij dan naast de heiligheid van Gods wet, ook derzelver gerechtigheid, ook als straffende gerechtigheid, omhelzen.

Ik heb eens gelezen van een vrouw in Engeland, die wegens een zwaar misdrijf moest gehangen worden. Nog voor de dag van de terechtstelling behaagde het God haar te bekeren. En toen zij nu op de dag van haar dood de ladder beklom, en bij de strop gekomen was, greep ze die met beide handen, bracht die aan haar mond en kuste die. Zo was ze met de gerechtigheid verzoend, ja, had die lief gekregen.

En zo is het bij ware genade ook. De mens krijgt dan het recht geloof, daar hij God zo heilig, en zichzelf zo walgelijk ziet.

En vandaar dat hij dan de Borg begeert, als die in de eerste plaats aan God voldoening heeft gebracht.

Om 's Heeren wil, om Zijn deugden, die hij (die zondaar) onteerd heeft, heeft hij dan behoefte aan een Borg. Een Borg, die in de eerste plaats de beledigde God kan bevredigen, opdat de hel in die weg vrede ontvangen zou.

Wat een zuivere weg is dit! Nu verstaat u wel, lieve lezer, waarom bij zo een in de waarachtige bekering de tranen vloeien; uit dat hartelijk leedwezen. Hier is een scheuren van het hart te vinden.

XXVI. Heb ik berouw genoeg?

Een der vragen, waarmede velen, die aanvankelijk onder de bearbeiding van de genade Gods verkeren, gekweld worden, is: heb ik wel genoeg berouw over mijn zonde; is het wel diep genoeg; wel echt?

Het kan geschieden, dat men niet weet te spreken van diepe inleiding, of van schokkende ontdekkingen, waarbij dag en nacht als het ware het wenen, roepen en klagen niet ophoudt; en dat men dan denkt, och het is met mij nog geen waar werk, want anders zou ik wel net als die en die een ervaring hebben van zulk een geweldig aangrijpende gebeurtenis. Zeker, lieve lezer, daar zijn er, die zulk een bekering hebben; die dagen en nachten voor God hebben liggen weeklagen; die zelfs krank geworden zijn tot stervens toe vanwege de ontmoetingen Gods in Zijn heilige gerechtigheid, maar dat is geen maatstaf voor een ander. Dit hangt ook wel eens samen met de aard van ons karakter en temperament; met onze sfeer en levensloop. Vergeet daarbij ook niet, dat de uiterlijke hevigheid lang niet altijd de maatstaf kan zijn voor de diepte van de ontdekking en de droefheid. Het kon ook wel eens omgekeerd zijn; stille wateren hebben diepe gronden.

Nu is het zeer zeker waar, dat we nooit genoeg ontdekt en vernederd voor God kunnen zijn; en daarom ook nooit hartelijk en ernstig genoeg met leedwezen en droefheid vervuld kunnen wezen over onze diepe val in Adam; als ook over onze dadelijke zonden. Ook hier geldt: mocht mijn oog een springader des waters zijn om te bewenen de ontzaglijke breuk. Toch beslist de mate dezer droefheid niet over haar wezen en aard; over haar al of niet waarachtigheid. Wel kan gezegd worden, dat, bij waarachtig leedwezen, de ziel zal vragen naar meer licht tot dieper ontdekking; wel zal de ziel dan niet gemakkelijk zeggen: 'Ik ben nu zo bedroefd; het is nu zeker wel genoeg.' Zij zal juist bevreesd zijn, of het wel genoeg is; of het wel echt is; of het wel beantwoordt aan Gods heiligheid; en gedurig zal zo een in het verborgen kunnen gevonden worden (vooral in de eerste tijd), om de Heere teder te smeken, of Hij toch vooral die droefheid niet wil laten ophouden en niet wil doen overgaan, tenzij Hij er zijn eigen werk in aanschouwd heeft en Hij er de vertroosting uit Christus als een balsem in uitgiet.

En dan houdt het nog niet op, dan zal de ziel juist, naarmate zij iets van de Heere Jezus tot haar vertroosting mag genieten, gesteld zijn op nog meerdere onderwijzing tot algehele zelfkennis en tot dieper verootmoediging. Er is hier als wisselwerking: in het teken van haar zondige walgelijkheid heeft de ziel Christus nodig en ziet ze zo zalig veel in Hem; en in de gemeenschap met Christus, in het teken van zijn zalige Borgtocht, ziet ze al dieper (en wil ze dit ook al meer) hoe vreselijk toch de zonde is.

Een andere vraag is echter: wanneer kan nu met het oog op onze zielsbehoudenis gezegd worden: de ontdekking en het leedwezen is diep genoeg? In het algemeen kan geantwoord, wanneer daarin de nood zo tot nood wordt, dat we van die ellende onzer walgelijkheid, zondigheid en verdoemelijkheid af willen; dus als we de Borg er in nodig krijgen tot herstelling. Waarbij ik dan de zeer noodzakelijke en bestierende opmerking moet maken, dat toch niemand in zulk een toestand wachten moet om tot Christus uit te vluchten, tot hij naar zijn eigen oordeel nu eens, om zo te zeggen, af ontdekt is en genoeg is bedroefd. Want dat kon wel eens uitlopen op nimmer naar Christus te vluchten.

Al is uw droefheid zeer zeker nog voor verdieping en vermeerdering vatbaar, niettemin, stel uw uitgaan naar Christus niet uit, ook al is de droefheid in uw oog nog zo gebrekkig; mits het gepaard ga met smeking om nog meer ontdekkende werkingen des Geestes.

Met name, wees vooral op uw hoede, dat u zich geen wegen en manieren voorschrijft, die u niet aan Gods Woord ontleent. Soms stelt men zich voor: een gans bijzondere, buitengewone weg van bekering, en als dan dat door uzelf zo gefantaseerde 'wonderlijke' niet komt, dan, ja dan is er menigeen al geweest, die dan alles wegwierp, en de 'dag der kleine dingen' ging verachten. Vraag ook te dezen niet naar dag en uur, manier en zwaarheid uwer bekering, maar naar het wezen en de aard derzelve, zoals God die in Zijn Woord leert; en dat is altijd, als eerste verschijnsel, een droefheid en leedwezen over de zonde. soms in de diepte van uw ziel schier geruisloos ontstaan, welke ook in geleidelijke weg kan groeien en toenemen.

En dat toenemen is iets, hetwelk heel ons leven door al breder en dieper kan en moet ervaren worden.

XXVII. Hatén van de zonde

Het tweede of andere deel van de afsterving van de oude mens bestaat uit het haten en vlieden van de zonde (eerste deel was hartelijk leedwezen hoofdstukken XXIV – XXVI). De ware, door Gods Geest gewerkte droefheid over de zonde heeft als haar andere zijde, als haar kenmerkend vruchtgevolg, dat er een afkeer van de zonde volgt. Hatén en vlieden van dezelve. Alle ware berouw en droefenis over onze zonden moet zich klaar vertonen in een nu ook werkelijk zich afkeren van de zonde. Dan is het berouw waar, echt en grondig, als de zonde nu ook wordt gelaten, gelaten uit het rechte beginsel. Daarom spreekt de catechismus van twee zaken: hatén en vlieden. Niet slechts nalaten, ook niet slechts vlieden van de zonde, maar eerst hatén. De gezindheid tegenover de zonde wordt hierin getekend. Hatén is nog sterker dan vlieden.

Het is de ware reden, waarom men ze vliedt. Niet vlieden bijvoorbeeld uit vrees voor de gevolgen, maar omdat men de zonde als zonde in haar walgelijkheid heeft leren kennen, als God ontierend. Vandaar vrees voor de gevolgen, zodat men haar dan evenzeer om de gevolgen vliedt, maar gelijk in die gevolgen uitkomt hoe afschuwelijk ze is. Men vreest dan nog meer de zonde zelve dan haar straf.

De rechte haat en afkeer van de zonde heeft een heilig beginsel. Die haat spruit voort uit de liefde tot God en Christus. De zonde heeft aan Christus de dood veroorzaakt. Wie zou, als de liefde Christi in ons uitgestort is, dan de zonde niet hatén?

Wat men haat, daar is men tegen met al zijn hart. Waar een onbekeerd mens nu God en de naaste haat, daar is het juist een kenmerk der waarachtige bekering, dat nu omgekeerd gehaat wordt, hetgeen wat door God wordt gehaat.

De zonde heeft men leren zien in haar lelijk, maar ook in haar vals, giftig, ons schadend, bedriegend en misleidend karakter. Zonde is zelve haat, en daarom wordt ze nu op haar beurt door het nieuwe leven gehaat.

Deze rechte haat is voorts een algemene haat: dat wil zeggen het is een haat tegen alle zonden. Ik haat alle leugenpaden Ps. 119:104; Alle valse pad heb ik gehaat vs. 128. De kleine vossen moeten daarom zowel

gevangen worden als de grotere. Hoogl. 2:15 Vandaar dat ootmoedig gebed van een klein en nederig gemaakt mens: Reinig mij van de verborgen afdwalingen Ps. 19:18. Dat zijn niet de geheime, laat ik zo zeggen, stiekem bedreven zonden; maar dat ziet op de zonden, die niet tot de in het oog springende behoren; die, terwijl men, oppervlakkig beschouwd, nogal tamelijk is, niettemin in de onderdiepten van onze ziel als verborgen slangetjes rondschuifelen. David bad dus om bevrijding en herstelling ook te dien opzichte; alle zonde was hem hatelijk.

Zo ook in Ps. 139:24: En zie, of bij mij een schadelijke weg is, en leid mij op de eeuwige weg. Zo iemand is dus niet gereed met afkeer van en haat tegen grove, lelijke, of tegen bekende in het oog springende zonden; nee, hij wil ook van zijn verborgen afdwalingen bevrijd worden. Ja, de lievelingszonden, waaraan zijn hart, zijn natuur, zijn aard, zijn karakter, zijn persoonlijke hebbelijkheid soms zo kan hangen, die worden dan met grimmigheid aangezien, omdat deze juist hem zo van de Heere afvoeren. De haat tegen de zonde is een bittere, onverzoenlijke haat. Valt men soms nog in zonden, dan verafschuwt men straks toch die zonde te ernstiger; men kan er niet in blijven liggen. De afkeer keert toch terug. Een werelds mens zal omgekeerd juist graag in zijn lievelingszonden zich verheugen. Hij zal graag aan haar wennen; hij wordt er in verhard. Maar bij een bekeerde komt er afschuw, beschaamdheid over zichzelf, als hij soms weer eens toegegeven heeft. Het smart hem dieper dan ooit. En daarom groeit de haat dan ook des te meer tegen zulke zonden. Dat komt bijzonder uit in het gebed dienaangaande. Hij brengt dan zijn ziel als in zijn hand open en eerlijk voor de Heere. Hij roept in de binnenkamer dan wel eens er van uit: Och, Heere zie toch eens, zo en zo zie ik er nu uit, o wil toch dat bloed van die Borg, die alleen mij redden kan, aan mij bedienen, en wil me toch ook reinigen en heiligen door Zijn Geest. Hij krijgt, juist uit oorzaak van die haat, God zo nodig in dit stuk. Het is zo een niet genoeg, al zou hij ook weten, dat al zijn zonden hem vergeven zijn, het is hem niet genoeg in het bloed des Lams gewassen te zijn, tot vergeving; nee, hij staat naar meer; hij wil niet minder, dat de Heilige Geest hem ook heilige, inwendig door zulk een geestelijk werk, dat hij de zonde gaat haten. Want zie, dan moet voor de Heere worden beleden: o, grote, heilige God, de diepste ontdekking breekt nog niet één zondelust in mij; en o, Gij hebt recht op Godzaligheid; och Heere, wilt Gij mij dan toch die afkeer in het hart werken, waardoor ik van die

zondelust toch eens verlost worde. Dit is een bewijs, dat hij de zonden eigenlijk haat. Dat bidden tegen de in hem woelende, inwonende zondelust, dat bidden tegen zijn eigen verdorven hebbelikheden, dat bidden, zou men kunnen zeggen, van zichzelf áf, dat is een bewijs, dat er een beginsel in de ziel leeft, hetwelk de zonde bij aanvang heeft leren haten.

XXVIII. Vlieden van de zonde

Zulk haten van de zonde (beschreven in vorige aflevering) nu heeft weer, als vruchtopenbaring, een vlieden van de zonde tengevolge. Het rechte vlieden komt voort uit haat tegen en afkeer van de zonde, gelijk de rechte haat zulk vlieden veroorzaakt; vandaar dat een godzalige het gebed kent: o Heere, als de gelegenheid tot zondigen er is, ontnem mij dan de genegenheid, en indien de genegenheid zich laat gelden, onthoud mij dan de gelegenheid. Zo bijvoorbeeld in het ontvlieden van gevaarlijke plaatsen, personen, vrienden enz., waardoor men gemakkelijk tot zonde zou kunnen worden verleid. Dit zal, zo voeg ik er bij, echter dan eerst kunnen plaats vinden, als de liefde Gods en van Christus een heerschappij-voerende invloed op onze ziel laat gelden.

Bij dit vlieden is natuurlijk het laten vanzelf inbegrepen. De zonde wordt gelaten, waar de Heere de scepter voert. Niet alsof een gelovige nooit meer zondigde; maar vooreerst hij gaat de zonde bestrijden; ook komt er een breken met verschillende zonden, feitelijk in het wezen der zaak met alle zonde, al is het ook dat deze hem nog dikwijls verstrikt; maar hij doet er niet één meer met zijn ware, diepe, volle hartelust. Smart ontstaat bij vallen. Voorts de ware bekeerde gaat (en moet dit ook doen, aangedreven door de eis van Gods liefdewet), de ware bekeerde gaat tegen de zonde in. Jozef riep uit: Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God? (Gen. 39:9). Nehémia zei: Zou een man als ik vlieden? (Neh. 6:11). God eist zulks dan ook van Zijn volk. Dit vlieden van de zonde behoort mede tot de eis van het genadeverbond en vandaar dat elk kind van God er iets van openbaart. Want wat God eist in dit verbond, schenkt Hij ook aan Zijn volk. Ik zal u brengen, zegt de Heere, onder de band des verbonds. (Ezech. 20:37).

En wat Hij schenkt, werkt Hij door Zijn Geest weer middellijkerwijze door de eis.

Met andere woorden: de Heere is de auteur en schenker van de bekering, maar Hij werkt en schenkt middellijker wijze; namelijk door de prediking van de eis der bekering. De Heilige Geest past die prediking van de eis dan toe, waardoor de daad tot stand komt. Wat God eist, schenkt Hij aan

Zijn volk; en wat Hij schenkt, werkt Hij uit door de eis te stellen aan hun harten.

Daarom vermaant de apostel: Vliedt de hoererij. (1 Kor. 6:18). Vliedt alle afgodendienst (1 Kor. 10:14). Vliedt de begeerlijkheid der jonkheid (1 Tim. 2:22).

Vlieden wordt dit nu geheten, mede om aan te duiden, hoe dit haten, ontwijken en bestrijden van de zonde hartgrondig, ondubbelzinnig, totaal moet geschieden. Wat men vliedt, daar wil men ver van verwijderd zijn, daar schuwt men de nabijheid van, daar zijn we om zo te zeggen, goed tegen.

Dit haten en vlieden van de zonde nu moet ook groeien en toenemen in de praktijk. Hoe langer hoe meer, zo betaamt het, haar te haten en te vlieden.

Hoe langer hoe meer. Want de oude mens in zijn afsterven zal hier zijn volledigheid niet bereiken; wel in delen maar niet in trappen. Dat wil zeggen: tegenover alle zonde nemen we dan deze houding in beginsel aan, maar daarom nog niet in de hoogste mate. In de trappen, in het 'hoever', blijven we hier helaas gebrekkig, zij het ook met een inwonende begeerte, om eenmaal volmaakt de Heere te mogen dienen.

Doch daar legt een ware bekeerde zich nu niet rustig bij neer. Dat zij verre. Er is een voortgang in deze weg. Naarmate hij meer onderwijs uit Gods Woord en door Zijn Geest ontvangt. Naarmate het verborgen leven maar nauwer en geregelder met de Heere is.

Daarom is het zo nodig, dat, als de Heere de hand aan uw ziel moge gelegd hebben, u gedurig en veel verkeert onder de invloeden van Jezus' dierbare gemeenschap. Gelijk de omvang van een voornaam of begaafd persoon ons zedelijk verrijkt, zo ook als de ziel veel omgang mag beoefenen met de grote Profeet, Priester en Koning, zal zij meer verheerlijkt worden inwendig, zal de Heere Zijn stempel en beeld in haar afdrukken, zal zij daardoor meer op Hem gaan gelijken, zal het leven meer en meer de geur Christi spreiden, ook in het de rug toekeren aan de wereld en de zonde. Wie Jezus mag achterna wandelen, heeft zijn rug naar de wereld gekeerd.

XXIX. Waarom afsterving?

Dit alles wordt nu afsterving geheten. Reeds merkten we met een enkel woord op, waarom. Het is wel de moeite waard, er hier nog iets meer van te zeggen.

Wie de hiervoor verhandelde zaken nauwkeurig heeft gevolgd, en enigermate heeft ingedacht, verstaat nu ten volle, waarom dit een afsterven heet. Het is een beeldspraak, ontleend aan het lichamelijk sterven; gelijk de dood soms wel plotseling kan intreden, maar in de regel toch een soort proces doet aanschouwen; een aaneenschakeling van op elkaar volgende en in elkaar ingrijpende gebeurtenissen, werkingen en aandoeningen, waardoor eindelijk het leven ten volle is geweken. Zo geschiedt dit nu ook geestelijk. Al die zaken, die we hier behandeld hebben, zijn geen afgewerkte stukken van één ogenblik. O, neen; het is veeleer als bij iemand die dagen en dagen ligt te sterven; het leven lijkt wel niet te willen wijken, het gaat met o zoveel lijden, en soms met ontzettende gewaarwordingen en ervaringen gepaard. De mens, waarin de Heere Zijn genade doet werken, wordt als een kruiseling uitgekleeft, en uitgetogen, opgehangen aan de spijkerspitsen; langzaam, bloedend, uitzwakkend, sterft hij; en sterft hij af. Dat is hier waarlijk een langdurig en ingewikkeld proces. Met velerhande smarten vermengd. Dat uitsteken der ogen, het afhouwen der voeten en handen, en zovele dingen meer, o, wie weet er als bekeerd mens niet van, hoeveel dit kost? Het is voorts een afsterven, omdat het velerlei delen betreft. Evenals bij een lichaam het ene deel al eerder en sneller is afgestorven dan het andere. Zo ook hier. Aan velerlei moet gestorven. Tegelijk. Maar ook zijn er taaie bestanddelen, die het vergelijkenderwijze wat langer uithouden, en toch... ze moeten er aan. De afgoden, die zo in het voorhuis staan, ja, die gaan er in de regel wat eerder uit dan de verborgen terafim, die onder het zadel weggestopt zijn. Zo moet de mens dan sterven aan velerlei: aan zijn eigen wijsheid: 'Zo iemand onder u dunkt, dat hij wijs is in deze wereld, die worde dwaas, opdat hij wijs moge worden' (1 Kor. 3:18); aan zijn verkeerde zondige wil, neigingen, lusten, valse begeerlijkheden... kruisigende het vlees met zijn bewegingen en begeerlijkheden (Gal. 5:24); aan zijn zondig eigen zelf; zijn vleselijke

oogmerken, eigen eer en eigen liefde, enz. Meen niet, dat dit alles zo maar in één dag dood en begraven is. En zo het u al zo leek, wacht maar, mijn vriend, u zult nog wel eens gelegenheid krijgen om aan Lodensteijns bekend woord te denken: ik wist niet, dat mijn tere ziel nog zoveel van het aardse hield. Niet het minst is er een stervingsproces waar te nemen in zake zijn eigengerechtigheid. En wel hoofdzakelijk in drie tempo's. Namelijk, als God een mens begint te bekeren; dan om te beginnen, zoekt zulk een mens in de regel eerst Gode te brengen een onderhouding der wet. Hij wil dan op de manier van het werkverbond behouden worden. Dit slaat God ten spoedigste uit de hand. Dan, ziende hoe grote onverzoende schuld er op hem ligt, wil hij proberen, die schuld zelf te betalen; hij probeert nu door zogenaamde godsvrucht een betaalmiddel tot stand te brengen. Ook dit wordt hem door de al scherpere aandrang der wet ontnomen.

Dan ziet hij: ik moet Christus hebben als het zoenoffer. Maar nu nog eens onderneemt hij de poging, wel, hij zal nu gaan werken om te trachten, zich waardig te maken voor Christus; om namelijk door 'vromer' inspanning dan ooit te pogen een goede gestalte te verkrijgen, om Christus te verwerven. Hier drijft dan God de nagel dieper in dan ooit. Tot eindelijk, onder de last van dit lichaam des doods, de poging moet opgegeven worden, en er plaats zij door genade alleen voor genade.

Deze drie nu doen zich lang en taai gelden. Nog telkens weer steken zij het hoofd op. Het is een kruisdood gelijk. O, dat is een hangen in smart, een bloeden uit vele wonden, een langzaam 'afgeslacht' worden als het ware.

Ja, lieve lezer, als u misschien zegt: ik zou wel bekeerd willen worden, onderzoek u nauw, of u de kosten wel goed hebt overrekend; want bekering gaat gepaard met smarten des doods. Onze leden, die op aarde zijn, moeten worden gedood, en dit is allesbehalve een gemakkelijk, gevoelloos sterven, het is zelfs geen 'onthoofding', maar een kruisiging. Met Christus gekruisigd is het evenwel tot een zalige opstanding. En zij, in wier ziel het waar werk is, zij mogen bij tijden zeggen: lieve Heere, Gij weet het, liever toch wil ik zo gekruisigd, dan dat ik U bedroeven en onteren moest met U eeuwig te vloeken. En welbewust van hun onmacht en tegenzin in dit stuk der bekering, is het evenwel hun gebed in het verborgen: och, Heere, wees mij maar te sterk, overwin en overreed mij; opdat ik mijn lusten en mijn wil mag voelen opgelost in Uw wil en werk;

geef mij die zalige overbuiging, dat ik om U wentwil en als gedragen in U, een vermaak in zwakheden, een lust in 'sterven' mag krijgen. Daar, waar zulk een 'afsterven' een ziel tot lust is geworden, een 'behaaglijkheid' der genade, daar is de mystieke unie (verborgene eenheidsbeleving) met Christus in dit stuk der bekering tot het centrum, tot de diepte van het 'een plant in de gelijkmaking Zijns doods' gekomen.

Ook dit sterven, en het zalige er van, kan en moet geleerd in de school van de Heere Jezus. In zijn zoete gemeenschap wordt geleerd en ervaren: als mijn schuld op Jezus wordt gelegd, sterft Hij; en als Zijn (Jezus) gerechtigheid op mij wordt gelegd, sterft de zonde.

XXX. De opstanding van de nieuwe mens

Gelijk nu de oude mens, zoals we zagen, moet sterven, zo is er omgekeerd, als tweede deel van de bekering, een opstanding van de nieuwe mens. Over de ganse mens strekt zich dit wederom uit. Het is geestelijk een verrijzen als uit het graf des doods. Een nieuw leven, dat in al zijn delen en met al zijn vermogens naar God uitgaat, omdat het uit God geboren is, van Hem is verwekt, en feitelijk van Hem is vervuld; Hij is er de inhoud van.

Er gaat in de waarachtige bekering alzo wat onder, en er verschijnt wat. We gaan de dood in; en we staan ook op. De zondige, oude natuur sterft; de nieuwe, naar God vragende, komt te voorschijn; uit de wedergeboorte, hier verstaan in de engere zin, als de levendmaking der ziel in de wortel; uit die levendmaking komt nu ook de opstanding voort. Het sterven van de oude mens eveneens, vergeten we het niet. Ook dat is uit de wortel des nieuwen levens. Maar met name in deze opstanding schittert toch de volle ontplooiing er van. Daar is het toch eigenlijk om te doen. Hierin schittert de kroon van Gods werk. En dit is dan ook het tot in eeuwigheid blijvende, en zich eeuwig al schoner en heerlijker ontplooiende. Want hoe noodzakelijk die droefheid ook zij, ze is maar tijdelijk. Niet langer dan tot aan de ure van ons sterven. Maar deze opstanding duurt in haar zalige ontvouwing en uitgroei eeuwig voort. Ja, zal na de dood nog maar eerst zich ten volle gaan vertonen. Hier is het God nu eigenlijk om te doen. Wij moeten weer Zijn beeld worden. In de waarachtige bekering is de droefheid, het berouw, de vernedering enzovoort zeer zeker wel noodzakelijk, en tot op zekere hoogte zelfs zalig te noemen, maar het is meer bepaald, opdat er plaats voor een bedienende Christus zou komen. Het is de bedding, die gegraven wordt. Christus in de gelovige levende, dit is het eigenlijke doel toch, de spits en de kroon. Christus als schuldbedekkende en verzoenende Borg; maar ook en vooral (als het hoogste) als inwonende in de gelovige, tot vernieuwing van Gods Beeld in Ons; om door Zijn Heilige Geest van ons hart een tempel van de Drie-enige God te maken. En hoe zalig de droefheid ook moge zijn, nog zaliger, als eeuwig vertroostend en vervullend, is het, als Christus Zijn heerlijke intocht in de ziel viert, en nu het leven Gods als zodanig, positief, in daadwerkelijkheid zich gaat vertonen; vertonen in de gezindheid, in de

zalige verhouding met God, en in de godzalige wandel, in een lust tot en het doen van die werken, waarin God zich verlustigt, als van Hem gewrocht, en daarom goede werken.

Dit tweede deel der bekering wordt opstanding genaamd, ziende op een diepe dood of doodslaap, waarin de mens van nature neerligt, maar eveneens met opzicht op wat men wel eens een tweede bekering noemt. Als namelijk een gelovige uit een val (David, Petrus e.a.) of uit een zeer afgedwaalde toestand wordt opgericht en wedergebracht. Nu geldt van deze opstanding evenals van de droefheid van het afsterven, dat alleen door de werkingen van de Heilige Geest deze daad van de ziel uit de wortel der wedergeboorte te voorschijn komt. Uit de hebbelijkheden in de wedergeboorte in de ziel ingebracht, roept de Heilige Geest nu de dadelijkheden in ook dit stuk der bekering te voorschijn.

En dan zijn hier weer twee zaken te onderscheiden: het is een hartelijke vreugde, om naar de wil Gods in alle goede werken te leven. Het is een zielevreugde in God, welke zich openbaart in een godzalige zin en wandel. Het is een ingaan en uitgaan. Een ingaan tot God, om in Hem zieleleven, zielevreugde, zielverzadiging te vinden; het is een uitgaan tot openbaring van dit leven met God, als met de naaste, en met heel de wereld, waar men nu dat nieuwe leven moet openbaren. In dit opzicht kan men zeggen: hij wordt van de wereld tot God wedergebracht, en van God keert hij mét de geestelijke goederen en rijkdommen weer tot de wereld... om ze daar uit te stallen en te zijn tot een stad op een berg, tot een licht op de kandelaar.

XXXI. Christus de middelloorzaak van de vreugde

De vreugde in God is een vreugde, die met niets te vergelijken is. Ze staat tegenover de hartelijke droefheid. Ze is er het er ver boven uitgaande tegendeel van. Dat wil zeggen: hoe smartelijk dit leedwezen over de zonde ook mag zijn, de zaligheid van die vreugde is oneindig groter, dan de smart van het leedwezen. Want het is een vreugde in God, die onuitputtelijke eeuwige fontein. Het is een vreugde in God door Christus. Hier zijn we dus niet meer in het paradijs. Daar was het zonder Christus mogelijk, om vreugde in God te smaken. Christus is hier de verdienende oorzaak, maar Hij is ook de bedienende Christus; ja alle goederen en weldaden, alle leven en vreugde in God komen ons niet anders toe, dan door vereniging met Christus. Door Hem wordt het alles bemiddeld. Daarom heeft de ware bekeerde Christus zo nodig. Let er eens op, lieve lezer, hier is een kenmerk: een waarlijk bekeerde begeert de Heere Jezus niet slechts te kennen en te bezitten als zijn schuldovernemende Borg, maar ook als die fontein, waaruit de ziel het Goddelijke levenswater gedurig mag drinken; om door Christus tot God, de Vader, geleid te worden; en om in de gemeenschap Christi, de Goddelijke natuur, gelijk Petrus het noemt (te onderscheiden van het Goddelijke wezen), mede deelachtig te worden. Zulk een oprecht bekeerde begeert het leven om het leven zelf. En dat heeft hij altijd, in zoverre als hij met Christus in een levende gemeenschap is. Ja, daarin wordt Christus dan zo dierbaar, in stijgende mate, dat de ziel uit Christus de bedieningen des geestelijken levens gedurig mag ontvangen. Neen, al zou de ziel van zulk een het weten, dat al haar zonden zijn vergeven, en zij niet verloren zal gaan, wat baat het haar nog, indien zij de Heere zelf niet bezit als haar goed, haar God, haar erfdeel, en het deel haars bekens? En alzo, in de weg van schulduidelgung, begint pas goed haar leven met en uit en in Christus, nadat zij Hem als Borg leerde omhelzen. Gemeenschap met de Christus, als profeet, priester en koning wordt dan tot gemeenschap met God zelf. En dat voert tot een blijdschap, tot een zielvervullende vreugde in God. Gelijk God de bron ook van die Christus is. Gelijk God de inhoud en de waarborg van al haar leven is. Gelijk die zalige zielsontmoetingen met God haar wel eens

kunnen doen opspringen van vreugde: in God is al mijn heil, mijn eer. De zonde de fontein van alle droefheid en tranen. Christus de fontein van alle vreugde en blijdschappen. Geen enkele blijdschap dan door Hem. Maar hoe onuitputtelijk! Maar hoe alles overtreffend! Maar hoe oneindig in krachtsterkte! Daar is in de zonde veel kracht tot verdoemenis; in Christus echter meer, eeuwig meer tot behoudenis. Mijn zonden mogen een kracht hebben tot het ontsluiten van zeven hellen, Christus tot het openen van duizend hemelen.

Wie met Christus aanraking krijgt, in diens ziel begint het te zingen, tot een eeuwig lied Gods.

Hoe sterker en dieper nu die ontmoeting met Christus is, hoe voller die vreugde in God wordt. Als de zondaar in zijn ontdekking in hartelijk leedwezen schreit, o hoe ontstaat er reeds een blijdschap, als de Heere die zondaar de Christus vertoont, gelijk er in Hem nog een mogelijkheid van behoud is.

Mag de ziel er eens een gezicht op krijgen, hoe wordt ze reeds aangedaan van innige bewegingen van liefde en blijdschap. Dat is soms wel zo sterk, dat zij dan een ogenblik kan menen, ik ben reeds verlost. Toch was het nog maar een blik in de weg der verlossing. Het is al zoet, maar wat het dan niet inhoudt, als Jezus de ziel gaat aanraken, en zij de Heere Jezus!

Als er zulk een innerlijke schenking van Hem wordt gevoeld, dat zij het niet kan nalaten, zij moet Hem aanraken, al was het maar de zoom van Zijn kleet. Dan gaat er kracht van Hem uit, dan ontstaat er reeds enige vrede, enige blijdschap in de Heere; maar o, nog voller, heerlijker wordt het, als de ziel eens een sterke greep op Christus mag doen, als zij Hem mag omhelzen en al haar zonden in Hem ziet weggenomen.

O, zalige gebeurtenis, als zij de stroom van haar ongerechtigheden in de nog groter, dieper, aloverweldigende stroom van Zijn zielebloed ziet opgenomen, ziet weggevoerd, en teniet gedaan. Nog meer. Als de ziel dan met de Borg, nu ook als haar Bruidegom van de Vader haar toegepast en geschonken, als in geestelijke huwelijksverbintenis mag treden, om voor eeuwig Zijn bruid te worden; wat is dat een zaak! Ja, om met Hem als de Zoon Gods te worden verbonden tot een gemeenschap des levens, tot een eeuwig zalig trouwverbond met God Drie-enig zelf. Als dat Goddelijke leven dan, als die heldere kristallijne rivier, die van

de troon uitgaat, stroomt door de bedding van haar eerst in droefheid en vernedering uitgegraven ziel. Om in God, God te genieten.

Dan ervaart zij: dat er niet één weldaad is te genieten buiten Christus; maar in Hem ontvangen we dan ook alle geestelijke zegeningen in de hemel: gezegend zij de God en Vader onzes Heeren Jezus Christus.

XXXII Vreugde in God

Deze geestelijke vreugde in God is een vreugde, die de wereld niet kent. Het is een geheel andersoortige vreugde, dan wat de wereld onder dit woord wenst te verstaan. Het is verre van ijdelheid, van zinnelijkheid, van vleselijke of aardse vreugde zelfs. Daar zijn zondige vreugdestemmingen. Deze verdienen die naam niet. Daar zijn ook aardse, natuurlijke, hoewel nu niet bepaald zondige genoegens, blijdschappen en vreugde toestanden.

Zo gaf God aan de kinderen der mensen nog menigerlei natuurlijke blijdschappen, in liefde, bezittingen, ontspanningen enzovoort. Maar och, lieve lezer, som op, wat u wilt, draag bij, wat u kunt, maar het haalt niet bij deze vreugde in God.

Van alle aardse, zelfs geoorloofde, genietingen geldt, dat ze reeds wegvlieden bij het genieten. En voor een goed deel wordt het menselijk leven, om zo te zeggen, meer op de been gehouden door het jagen naar deze vreugde, dan door het genieten er van. De wil tot leven is vaak meer dan het leven zelf. Maar hier, bij deze vreugde in God, is dit anders.

Het is een vreugde, die nooit verveelt; die nooit (naar haar inwezen) geheel vergankelijk is; die ten volle bevredigt en toch nooit doet zeggen: ik heb er 'genoeg' van. Van verzadiging van vreugde, zingt de dichter; en tevens: daar strekt zich al mijn lust en liefde heen.

Vreugde in God is die blijde zalige zielervullende bevredigende toestand, waarbij wegens de gemeenschapsoefening met God de ziel zich zo voldaan gevoelt, zo vervuld, dat zij haar eigen natuur voelt ontplooid en bevredigd; zich voelt opgeheven tot haar bestemming en levensactie; dat zij haar bestaan en aanzijn, haar bewegingen en uitingen als een haarzelf welbehaaglijk welzijn aanvoelt, dat zij kortom haar 'leven, bewegen en zijn' in God welbewust beleeft, tot een werkzaamheid, om God te verheerlijken, hetgeen haar zaligheid insluit meteen.

Zulk een vreugde is geheel naar haar aard en wezen. Nu ademt zij in God, nu kent ze Hem, en ziet Zijn eeuwige schoonheden, ja zij ziet ze niet slechts, maar zij ervaart ze ook; gelijk al Gods deugden niet alleen

zoveel voorwerpen van haar blijde, aanbiddende bewondering zijn, maar ook bronnen van haar vervulling. Ja, niet alleen geniet ze dat alles, maar deze rijkdom in God roept ze ook uit; prijst ze aan aan anderen; ze eist er heel de wereld voor op; en begeert er de hemel tevens voor, om God eeuwig er voor, en er in te loven en te prijzen. Dit is geen gering deel van haar vreugde. Die vreugde wordt nu nog uitgebreid, als de ziel de onderscheiden drie Personen beschouwt, geniet en prijst in hun verschillend werkzaam aandeel in de zaliging van haar (die ziel). Het wordt een oceaan: die God van zaligheid. Ze kan er soms van opgetrokken worden, tot stervens toe verheugd in God. Ze kan verlangen, dat de poorten opengaan, waardoor zij zal geleid tot haar God en Koning; door het Lam tot de levende fonteinen der wateren.

O, mijn God! zo roept ze uit (Hos. 2), als de Heere haar in dat wonder inleidt, dat Hij haar Zich ondertrouwd heeft; haar ja, die eerst met afkeer van Hem vervuld was. Eeuwig, zoet en zalig, heilig, vreselijk, Goddelijk wonder.

Zo een kan zingen, zingen met zaligheid: 'Hoe groot, hoe vreeslijk zijt Ge alom, uit Uw verheven heiligdom.' (Ps. 68). Die vreugde baart schone werkzaamheden van loven, zingen, aanbidden; van getuigen, verkondigen, uitroepen. Vreugde is in het algemeen reeds een bron van allerlei deugden, maar deze vreugde dan! Door haar hebben pijnbanken en brandstapels hun macht, hun invloed verloren. Door haar hebben de helden Gods overwinningen behaald op de keurbenden der hel. Door haar is een nieuwe mens verschenen op de aarde, en daarna in de hemel, die de zonde het 'neen', en God het 'ja' kan toeroepen, en die dat gaat beleven ook. Het wordt in verband met haar een lust en liefde tot alle goede werken.

Het kan ook niet anders. God van eeuwigheid de bron haars levens. Uit zich zelf door zichzelf bewogen, om het leven mede te delen. God de eerste en de laatste. Hij die in de Zoon de weg ontsloot, tot de prijs Zijns bloeds. Die door de Geest alles toepaste en vervulde. Ja, wat krijgen ze daar de Heilige Geest ook innig hartelijk lief. Welk een vreugde in een Drie-enig God. Het kan niet anders; die God moet alles ontvangen; Hem wordt gebracht alle heerlijkheid tot in eeuwigheid.

Wie ooit in God heeft ondervonden: Ik zal u een lachen maken, die brengt voort vruchten, wonderkinderen der Godzaligheid, als zijnde van de Geest bevrucht.

XXXIII Mate en trappen van de vreugde

Reeds merkten we op, dat deze vreugde in God eigenlijk reeds ontstaat, in aanvang en beginsel, vanaf de eerste blik op de Heere Jezus, en deze al dieper, rijker en voller wordt, naarmate er meer gemeenschap, geloofsgemeenschap met Christus wordt geoefend.

Deze vreugde in God is niets slechts een ervaring, een gesteldheid van de ziel bij de aanvang van het nieuwe leven; of slechts in de eerste tijden, waarin de Heere ruimte van binnen heeft gemaakt, maar zij blijft feitelijk al ons leven lang de grote inhoud van ons leven. In die mate leeft het kind van God, in zover hij die vreugde gevoelt en beoefent. Dit is zijn wezenlijke levensinhoud geworden.

Wel is er echter verschil van mate en trappen dier vreugde. Hoe meer we in Christus als ingroeien, en uit Hem de levenssappen mogen opnemen, hoe meer die vreugde zal toenemen, en er telkens nieuwe geheimen tot zulk een vreugde zich zullen ontsluiten. Maar er is ook verschil in genieting in verband met vooruitgang en achteruitgang in de genade. Niet ieder krijgt eenzelfde aandeel van die vreugde. En voorts, wij kunnen ook door onze afwijkingen, of ook onder de aanvechtingen van de duivels, alsmede onder ongeloof en twijfel in duisternis over onze staat verkerend, deze vreugde verminderen en de genieting zelfs kwijt raken. David riep uit: 'Geef mij weder de vreugde Uws heils' (Ps. 51:14a). Het heil zelf was niet geweken. O neen, de Heere blijft dezelfde; het leven, eenmaal in de ziel geboren, gaat in zijn inwezen niet meer weg; ook al verzondigen wij het, ook al vallen we diep, gelijk David. Maar de vreugde er van, die was geweken. Want dat leven is teer, er is maar o zo weinig nodig, of het liefelijke, tere, zoete van Gods gemeenschap wordt geschaad, ja wijkt tijdelijk. Daarom moeten we zo voorzichtig wakend en biddend wandelen, lieve kinderen Gods. Als de Heere zo eens 'overkomt', als God uw ziel in de ruimte brengt, of u bij vernieuwing liefelijk omhelst, of al is het ook maar een 'teken ten goede' aan u doet, zodat u zich voelt als een gewaterde hof, ja soms wel 'liefdedronken' zijt geworden; o bedenk dan, dat satan loert, dat uw vlees niet betrouwbaar is, dat u uzelf tegen hebt, en er maar o zo weinig nodig is, of dat genietende leven, dat vreugdevolle daarbinnen gaat over. Zo was

het met David gesteld. En weet u, wat het verschrikkelijke daarbij is? Dat we somtijds het dan nog zo lang kunnen uithouden in dat gemis! Dat we er overheen willen werken. Dat we soms zeer best weten, waar de oorzaak ligt van dit vreugde-geweken-zijn, dat ook wel; maar dat we het niet dadelijk willen erkennen; dat we niet in de schuld willen vallen; dat we feitelijk te hoogmoedig voor God zijn, om ons zelf aan te klagen. David heeft (gelijk uit de geschiedenis blijkt) eerst door een listgreep zijn geweten willen gerust stellen, daarna nog omtrent een jaar lang het kunnen uithouden, eer hij tot Ps. 51 kwam. Maar, o zalig-zoet wonder van Goddelijke volharding, liefde en trouw, de Heere kon David niet missen. Waar is toch mijn David? Het is alsof wij dit woord beluisteren op Gods lippen. Toen moest de profeet Nathan hem gaan halen. En als dan de ware vernedering geboren wordt, dan worden die Davids waar voor God, in volle schuldbelijdenis; maar dan kunnen ze ook die vreugde niet langer meer missen. Dan wordt het een zielszucht, om weer hersteld te worden in die oude betrekking met de Heere. Dan roepen ze uit: geef mij weder de vreugde Uws heils. De vreugde er van. Dat het weer leven... én bevinding er van zij. En, o wonderlijke zaken: de zonde blijft bitter, ze is hartelijk te haten en te vlieden. Maar is er eenmaal bondsbreuk gepleegd; en is God dan toch nog weer dezelfde in de openbaring van Zijn trouw, dan wordt die vreugde in die ervaring nog vermeerderd, want dan is het, om in God weg te zinken, van ongekende zaligheid, als ze dan ervaren mogen: door mijn ontrouw aan de rand van de hel gevoerd, maar door Gods trouw naar het hart des Vaders wedergebracht. Ja, dan is het wel eens, alsof nog meer, nog groter, nog wonderlijker, nog zaliger, nog liefderijker liefde dan vroeger uit en in God genoten wordt. Dat God zó is, en zó doet; neen, dat ging al hun gedachten, en ook al hun vroegere ervaring van God ver te boven. 'Dan zullen zij varren offeren op Uw altaar' (Ps. 51:21b). Zijn er onder mijne lezers, die mogelijk weleer van de vreugde genoten hebben, maar thans haar missen, en dat wel uit oorzaak van zondige afwijking? O, bedenk dan, dat het hard is in dit gemis te leven, dat ze terugkomt alleen in de weg van verootmoediging voor God, dat het schrikkelijk is, dit uit te stellen, dat hoe eer hoe beter het moet geschieden, dat God u nog roept, dat het mag, ja dat het nog mag. Val dan in de hand des Heeren; en smaak bij vernieuwing, dat God goed is. Hij zal u al uw wijngaarden wedergeven, en gij zult zingen als in de dagen uwer jeugd (Hos. 2:14).

Een bekeerde, die also bekeerd wordt, heeft een regel meer in zijn verlossingslied te zingen, als de Heere zich over Lo-Ruchama (de niet-ontfermde) zal ontfermen, en als Hij zal zeggen tot Lo-Ammi (niet mijn volk): gij zijt Mijn volk; zie dan zal dat volk, bij vernieuwing ondertrouwd, zeggen: 'O mijn God!' (Hos. 2:22). Ten slotte, God blijft vrij in Zijn bediening van die vreugde. Sommigen krijgen weinig, anderen meer. Sommigen genieten meer in een verstandelijke weg, bij anderen gaat het gepaard met veel gevoeligheid. De Heere weet, wat voor ons het beste is. Laten we Hem God laten, maar wat ons is geopenbaard, houden wij ons daaraan, namelijk: indien iemand dorste, dat hij kome en neme het water des levens om niet. 'Komt, en koopt, zonder prijs en zonder geld, wijn en melk.' (Jes. 55:1).

Mogelijk houdt de Heere ons op rantsoen; aanbid het, en wees niet opstandig. U kunt er misschien niet tegen, dat u veel bezit. Wie weet, of u niet tot hoogmoed zoudt vervallen. Ook leert de Heere zijn kinderen op deze wijze wel eens de kruimkens van zijn tafel niet te verachten, maar groot te achten. Indien God echter u een Benjamins deel geeft, wel, bevoorrecht kind van God, zie waar het vandaan komt, uit Gods vrije eeuwige liefde; zie, hoe het is verdiend; hoe de Zone Gods op het kruis er om in de verlatenheid heeft moeten hangen; zie ook, waar het u toe roept en toe verplicht: om Gods goedertierenheid te verkondigen, al de dag.

XXXIV Dadelijk-werkzame bekering

Deze geschetste vreugde in God is alzo een gesteldheid, een volzalige toestand in de ziel, in haar betrekking tot en in haar verzoend gemeenschapsleven met God. Maar zij is dit niet alleen in louter genietende, ontvangende gesteldheid. Neen, als echte vreugde in God, is het een vreugde, die in de daden van Godzaligheid zich vruchtbaar uit. Ze is zelve een dadelijkheid, een welbewuste, levendige en daarom actieve verhouding tot God. Wie de vreugde des heils smaakt, is tegelijk en reeds

daarin een dader des Woords. Het is onmogelijk, als de ziel brandende wordt uit en in God, dat ze niet opvlamt tot God. Van de God des Levens en des heils, der volkomen zaligheid, beroerd, is er geen andere vervulling voor de ziel dan in een leven, dat God verheerlijkt in de daad. Die vreugde zelf is geen passieve (lijdelijke) aandoening, maar een positieve, actieve (stellige, dadelijke) betrekking tot God. Zij is dit in haar zelf en in de vruchten. Zeer schoon zegt Tauler: geen zaliger sterven dan levend begraven te worden in God; maar ook: geen zaliger leven dan te werken in God. Hoe kan het ook anders? God

werkt steeds. Mijn vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook, zegt de Zaligmaker. Wie nu, naar Petrus' woord, der Goddelijke natuur mede deelachtig is geworden, hij zal dat Goddelijk werkzame ook in zichzelf terug bevinden. Ook in dit opzicht gaan we dan weer Gods beeld vertonen.

Neen, dat is geen werkheiligheid, dat zij verre. Verdienstelijkheid heeft zulk een werken niet. Dat begeert de gelovige ook niet. Christus is hem zulk een volle algenoegzame gerechtigheid, dat hij geen andere meer wenst; ook niet uit zichzelf. Christus zelf is al zijn gerechtigheid. Maar daarom wordt de gelovige nu geen lijdelijk genieter, maar wordt hij in de liefde werkzaam. O, zeker, hier nog zeer gebrekkig; en over die 'werken' moet nog verzoening ingeroepen, wat aangaat hun onvolledigheid, gebrekkigheid, besmet-zijn enzovoort. Maar naar hun eigenlijke kerninhoud zijn ze Godverheerlijkend. Het zijn de werken Gods, die God nu door ons heen doet. Christus levende in de gelovige.

Dit nu is de eigenlijke actieve bekering. Dit is het, waar het God nu om te doen is bij en in Zijn volk; als vruchten waarin uitschittert, Wat Gods Geest van een mens, die midden in de dood lag, maken kan. Daarvan zegt de Heere in Zijn Woord: geschapen in Christus Jezus tot goede werken, Efe. 2:10. Daarom vermaant de Heere, en eist Hij van Zijn volk, dat zij zodanige vruchten voortbrengen. Hierin is mijn Vader verheerlijkt, zegt Christus, dat gij veel vrucht draagt, Joh. 15:8. Onze Catechismus zegt er zo terecht van, dat het is een lust en liefde om naar de wil Gods in alle goede werken te leven.

Te leven. Niet maar een bespiegelende toestemming of begeerte; maar bepaald een beleving. Gods kinderen zijn niet op hun plaats, als zij het met bespiegelingen in dit stuk willen afdoen. Zeker, Christus is ook onze voorwerpelijke heiligmaking, maar Hij is tevens de bron door Zijn Heilige Geest van onze onderwerpelijke heiligmaking. Wie Christus door een oprecht geloof is ingeplant, put uit Hem de sappen, ook tot de Godzaligheid in de praktijk. Christus leeft in mij, zegt Paulus. Sommige gelovigen schijnen dit niet altijd even helder te doorzien. Zij beweren dan, dat Christus zelf hun vrucht is voor het aangezicht Gods, namelijk, dat zij geen heiligmaking hebben anders dan voorwerpelijk in Christus. Zij schijnen te vergeten, wat onze belijdenis in de Catechismus zegt, dat, als iemand door een oprecht geloof Christus is ingelijfd, het bij zo iemand onmogelijk is, dat hij niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid. Juist dit wordt zo aangenaam, ook zo noodzakelijk, dat die band met

Christus nu ook uit Hem doet putten de krachten om te strijden tegen de zonde: en om te leven naar Gods ordinantiën.

Paulus ontleent daaraan juist zulk een sterke verweerkracht tegen de zonde der vleselijkheid. Als hij bijvoorbeeld zegt, dat wij, als leden van Christus, ons niet zullen geven tot een gemeenschap met de slechte vrouw. En zo geldt dit op elk gebied. De profeet heeft bij opdracht Gods getuigd, dat de Heere zich een volk heeft geformeerd, om Zijn lof te vertellen. En hoe inniger wij in het stuk der rechtvaardigmaking uit Christus leven, hoe meer wij ook zullen begeren, dat het hart tempel van de Heilige Geest is. Waar dit geschiedt, wordt de zonde het 'neen' en de godsvrucht het 'ja' toegeroepen.

XXXV Vruchtbaarheid uit Christus

Zo zijn we dan niet slechts gerechtvaardigd in Christus, en ook niet slechts voorwerpelijk geheiligd in Hem, maar we ontvangen uit Hem, tot dadelijke werkzaamheden, ook onderwerpelijk, de krachten en opwekkingen tot een positieve, stellige, dadelijke godsvrucht.

Hoe kan men er toch tegen ingaan? Let daarbij eens op de verheerlijking. Die zal toch eenmaal ook inderdaad het deel van ons onderwerpelijk bezit zijn. Al zijn en worden we nu toch nog slechts voorwerpelijk in Christus verheerlijkt. Welnu, zo is het met deze actieve bekering; heiligmaking is de aanvankelijke onderwerpelijke verheerlijking, en de verheerlijking is de voltooide heiligmaking.

Ik acht het niet ondienstig, om in dit verband eens te wijzen op Hos. 14:9, waar staat: 'Uw vrucht is uit Mij gevonden.' Een tekst, die naar ik verneen, nog al eens vrij eenzijdig, ja verkeerd wordt aangehaald. Vergis ik mij niet, dan is veler bedoeling, om met dit woord eigenlijk te beduiden, dat het niet zo aankomt op deze actieve bekering en dadelijke heiligmaking. Men redeneert

dan in deze trant: de Heere maakt Zijn volk bekend aan hun onmogelijkheid, om ooit meer uit zichzelf God te verheerlijken; best; maar dan gaat men verder; na de bekering (in aanvang dan verstaan) leert Gods volk, zo heet het dan, dat het toch niet anders dan slechte vruchten voortbrengt; hun uitleving van de zaak is zo ellendig, dat ze zich bij tijden wegschamen moeten; maar zo redeneert men dan verder, maar nu leert God Zijn volk in die weg, dat alleen hun Gode aangename vrucht is, Wat Christus voor hen deed, ook in wetsonderhouding, en dan komt het; dan beroept men zich daarvoor op Hos. 14 :9: 'Uw vrucht is uit Mij gevonden'; dat 'zou' dan betekenen (en het exegetisch geweten begint mij dan hevig te kloppen!) ja, dat zou dan betekenen: vruchten van genade in ons en door ons heen voortgebracht? Wel lieve mens, houd er maar van op, zo zegt men, die zijn er niet; 't is alles 'stinkend' bij ons; ook de vruchten van genade zijn alleen in de Christus zelf uw vruchten; Hij heeft ook de vruchten voortgebracht. Let wel, zo redeneert men

dan wel eens.

Hiertegen moet ik met alle beslistheid om de eer van Gods woord, om de kracht van genade, om het werk van Christus, optreden. Dit is misbruiken van Gods Woord. Men versta mij nu wel. Niet dat ik wil zeggen, dat die 'vruchten' van ons niet dikwijls stinkend zijn. Zeker, wij beleven onze genade vaak bitter schandelijk. Maar daar gaat het hier nu niet over. Dit zijn dan ook... geen vruchten; geen vruchten van die genade. Dat zijn de openbaringen van uw inwonend, inklevend bederf, ondanks genade zelfs. Daarover kunnen we het best eens worden, voorwaar. En daarvoor is Christus, als conditie ten leven namelijk, nu onze heiligmaking, voorwerpelijk.

Maar het geldt hier nu eens een andere vraag; als Christus in de ziel in komt wonen, hoe gebrekkig en bevlekt wij ook zijn, maar zou dan Christus daar geen vruchten in en door ons voortbrengen? Dan ware het ganse Woord van God leugenachtig. Dan versta ik niets van al die beden en vermaningen, welke juist gebouwd zijn op de stelling, dat de gelovige wel terdege zelf (niet door zichzelf) vruchten moet dragen. Zonder die vruchten

is juist de zogenaamde 'beking' schijn-beking.

Ik ga voort; zulke vruchten, vruchten van genade kan Christus (met eerbied zij het gezegd) niet voortbrengen. Hij heeft nooit genade ontvangen. Hij is de verdiener, wij zijn de ontvanger; opdat die genade zich tot heerlijkheid Gods openbare in en door ons.

De vrucht der genade kan dus niet in Christus zijn; die is alleen mogelijk in ons. Dat we ze nu zo slecht en zo weinig voortbrengen, ja dat zij ons tot schaamte en schande. Roep dat maar luid uit voor God. Maar beëindig daarin niet, nu komt het juist. Is God nu in staat dit te veranderen? Is genade ook zegepralende genade in de gelovige? Kan God iets anders van ons maken? Wil Hij het ook? Doet Hij het ook? Ja zeker. En dat is

nu juist (andersom dus!) de bedoeling van Hos. 14. God beloofd daar Zijn volk, dat 'stinkende' vruchten had voortgebracht, als dat nu door genade wederkeerde in beking, dan zou God dat volk van hun afkering genezen (vers 5), hen vrijwillig liefhebben; en dan zou Hij nog iets doen. Let er op! Dan zou Hij het zijn als de dauw; tot vruchtbaarheid zodat zij zouden bloeien als de lelie (dus geen stinkende vrucht!). De afgoderijen zouden weg (vers 9). En in dit verband heet het dan eveneens: uw vrucht is uit Mij gevonden. Dat wil dus duidelijk naar het

verband zeggen: er zal vrucht zijn juist! Uit Mij, natuurlijk! Uit Gods bedauwing, uit Gods liefde, uit Gods vergeving, die hier zeer kenschetsend een genezing wordt geheten: uit Gods werk aan en in hen, zullen zij vruchtbaar worden. De Heere wilde er juist mee zeggen (wel verre van: gij zult slechts stinkende vruchten geven): zie, waar Ik dan werken zal, daar zal dit niet onvruchtbaar zijn; uit uzelf kwam de afgoderij, maar uit Mij de vrucht. Maar vrucht komt er: onderwerpelijke, uit Gods genade, door ons beleefde vrucht.

O, wiegel niet langer met dit woord in schadelijke vals mystieke lijdelijkheid, alsof dat nu een keur van echte Godzaligheid was; nee, lieve lezer, waarlijk als door onwederstandelijke genade de Heere in ons doorwerkt tot volle overwinning en doorwerking, dan zullen we niet arm, ellendig, schuldig, walgelijk genoeg over onszelf kunnen oordelen, en in dit opzicht veroordelend over onze eigen vruchten spreken; maar dan zal ook de Heere worden aangegrepen, Christus wordt omhelsd, bepaald ook tot een leven der nieuwe gehoorzaamheid, niet uit de wet als conditie ten leven, maar uit liefde Gods van de levende genade; en dan komen er vruchten; dan gaan we inderdaad uit liefde Christi, handen en voeten afhouden, ogen uitsteken, ons zelf verloochenen, de wereld verlaten, onze oude natuur doden, ons kruis gewilliger dragen, soms met vreugde, om Zijmentwil; dan gaan we de strijd in, dan wordt ook wel bij tijden een overwinning behaald; in Zijn kracht.

Dan gaan we doen, echt doen, ja; neen, wees van dat woord dan niet bang. Dan wordt het met David: hoe lief heb ik Uw wet. Met Johannes: Uw geboden zijn niet zwaar. Wandelen in de liefde, het is de vrucht van genade, en waar het ontbreekt, absoluut ontbreekt, legge men niet de ongeoorloofde en niet houdende pleister van het verkeerdelijk toegepaste Hos. 14:9; maar daar geve God u de Geest der waarmaking, om het te zien, dat u dan of statelijk of standelijk het genadeleven mist. Misleid u niet, want nog is er heil te verkrijgen.

XXXVI Delen en trappen

In de dadelijke bekering is dus een wezenlijk element van heiligmaking. En in deze heiligmaking bevinden we hier, aan deze zijde van het graf, tweeërlei. Er is iets in, hetwelk nog onvolkomen en besmet is. De lust en liefde van het nieuwe leven is in zichzelf, als werk des Heilige Geestes, gaaf en volkomen. Het nieuwe leven zelf begeert niet gedeeltelijk, maar geheel voor de Heere te leven. Het strekt zich uit tot alle de geboden en inzettingen Gods. Het wil in zijn willen en beleven Gode als gelijkvormig zijn. Niet slechts naar sommige, maar naar ál de geboden Gods begint zulk een mens te leven. Dit noemt men volmaakt in de delen. Daar is, in één woord gezegd, niets wat van God is, zonder onderscheid of uitzondering, of het wordt door het nieuwe leven tot een bedenken en doen, een kennis en beleven, begeerd en bemind. Daartoe zijn de gelovigen dan ook geroepen. Zij zijn geroepen tot heiligheid: 1 Thess. 4:7; tot heerlijkheid en deugd: 2 Pet 1:3; om te verkondigen de deugden desgenen, die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht: 1 Pet. 2:9. Zowel met daden als met woorden. Dit sluit in een ganse verloocheining van zichzelf, en van alle eigenwillige godsdienst. Want zo nadrukkelijk zegt de Catechismus, dat het een begeerte is om in alle goede werken te leven, let wel, te leven. Het moet tot de betrachting, tot de daad komen. Het moet ons geheel en al gaan beheersen. Niet bijvoorbeeld een christen met zijn hart en een heiden met zijn verstand. Neen, én de vermogens onzer ziel, ál onze factoren (waardoor we werken en leven) moeten in de dienst van God gesteld worden. Men kan wel eens lieve, goedmenende broeders of ook wel zusters ontmoeten, die dan heel gewichtig kunnen zeggen: het moet niet hier (en dan wijzen ze met hun vinger op het voorhoofd) zitten, maar dáár (en dan leggen ze de hand op hun hart). Ik antwoord daarop altijd: mis, beste ziel; het moet én hier én daar, in allebei zitten. In hoofd en in hart en... in de hand ook; dat wil zeggen: ons kennen, zowel als ons innerlijk wilsleven, alsook onze daad, alle drie moeten doordrongen worden van Gods Geest, tot drievoudige godsvrucht: God kennen, God beminnen en God dienen. En die drie liggen feitelijk ineen getweend bij de gelovige. Wie God kent, waarlijk kent, bemint Hem, en dient Hem. Wie God waarlijk bemint, wil

almeer van Hem kennen; enzovoort. Hier zou men kunnen denken aan de gelijkenis van de zuurdesem, verborgen in drie maten meels: hoofd, hart en hand.

Hiermede beantwoorden we (zij het kort) meteen een vraag, die eens tot ons gericht werd, over de betekenis van ons verstand, van onze kennis in de bekering. In de ware droefheid en bekering, zeer zeker, is niet slechts het gemoed aan het woord. Ook het verstand.

Ik ontving eens een schrijven over de zielservaringen van een medepelgrim, die mij vroeg, of het verstand, de kennis in de ware bekering al of niet van waarde is, en welke waarde; of dat het enkel gemoedsbewegingen zijn. Ik meen dit hier eniger mate te hebben beantwoord. Al is er ook veel meer van te zeggen. Zij het ditmaal genoeg, dat we begrijpen, dat we in de ware droefheid en bekering wel terdege een geheiligde kennis nodig hebben, en beoefenen. Onbekend maakt onbemind; ook te dezen. Maar het blijft dan niet bij beschouwende kennis; maar het wordt kennis tot leven en beleving: naar binnen en naar buiten. Ook wordt onze kennis zelve er door geheiligd en vervuld. Eveneens wordt onze kennis en heel de arbeid van ons verstand in godsvrucht gericht op God en Zijn dienst.

In Christus Jezus is niet alleen de ware troost en zielaandoening; maar ook de ware wijsheid; gelijk Hij zelf is de kracht Gods en de wijsheid Gods.

* **

We willen thans voortgaan, om nog iets meer over die 'delen en trappen' te zeggen. Volmaakt, zo zagen we boven reeds, is dus het nieuwe leven in de begeerte, om naar al de geboden Gods te leven. Dat nieuwe leven zondigt in dit opzicht dan ook niet. Wel staan aan de uitleving vele hinderpalen en bezwaren in de weg; hetwelk wordt de strijd van een christen; de strijd tussen vlees en geest.

En in dat verband spreken we nu van wel volmaakt in de delen, maar onvolmaakt in de trappen. Hier is velerlei onderscheid en verscheidenheid in trap en mate op te merken. Er komt zóveel tegen op; tegen dat nieuwe leven en levensbeginsel. Uit die oude stam van ons bestaan komen nog zoveel gifsappen op. Hoe kunnen hier duivel, wereld en eigen vlees ons parten spelen. Dit houdt ons op maat, in ootmoed over ons zelf, voor God en mensen. Dit doe ons dan ook nooit minachtend op anderen neerzien. En het verwekke in ons grote liefde,

geduld en verdraagzaamheid jegens andere kinderen Gods, als deze somtijds niet 'meevallen.' Wie zijn eigen hart en bestaan heeft leren kennen, die verwondert zich niet ál te zeer over de vlekken en smetten, die Gods kinderen somtijds ontsieren. Wel zal hij de zonde om 's Heeren wil verachten; maar hij zal er Gods kinderen niet om verachten. Hij zal, omdat God hen desnietteenstaande toch bemint, hen met liefde en veel gebed voor de Troon neerleggen. En ook zullen ze elkander in hun smetten en vlekken met de ontfermingen van Christus vermanen, toespreken, opbeuren, terechtwijzen en helpen leiden tot een wandelen in het rechte spoor. Ten minste, als ze zelf op hun plaats zijn.

Zo kan er dan in die dadelijke bekering vooruitgang, als ook achteruitgang zijn. Vandaar dan ook, dat de Heere in Zijn Woord ook de reeds bekeerde telkens tot bekering opwerkt. Dat is tot verdere bekering; en in bijzondere afdwalingen tot terugkerende bekering. Hier moet Gods volk staan, uit de liefde Gods en in de kracht van de Heilige Geeste, naar vermeerdering, vooruitgang, wassen en toenemen. Laten we toch staan naar de hoogste trap; want God Drieënig is het eeuwig waard.

O, we hebben het te bekennen, met onze ganse ziel: het is hier helaas nog maar zulk een klein beginsel, gezien bij de maatstaf van Gods heilige volmaaktheid. Maar daar verberge toch niemand zich achter. Zie, hier is een kenmerk, lieve lezer, waaraan u uw ziel weer eens toetsen kunt. Als er geen leven in onze ziel is, althans als we niet in een rechte toestand voor de Heere leven, dan zullen we o zo gemakkelijk en graag zelfs die leer van dat 'kleine beginsel' aangrijpen, om er ons achter te verschuilen. Dan moet dit dienst doen, om ons geweten daarmee te stillen; met name, als we soms in de weg van verborgen zonden leven. En dan wordt dat gretig aangegrepen als een rustkussen, waarop onze afgeweken of althans lui geworden ziel zich behaaglijk neervlijt.

Maar als er levende geestelijke verhouding tot God is, als er genade in ons werkt, dan zullen we met deze bekentenis van dat 'nog maar een klein beginsel' te hebben, bij tijden hartelijk bedroefd worden over onze geringheid en onvolmaaktheid; dan kent u uw ogenblikken, dat u aan de voeten van de Heere wenend uitroept: Beminnelijke, Gij hoge en heerlijke God, die waardig zijt, eeuwig in alle volmaaktheid te worden erkend en geprezen; o volzalig God, wat draag ik een wond in mijn gemoed, dat ik voor Uw heilige heiligheid mij moet neerwerpen met de Petrus' uitroep: 'Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens.'

Dan wordt hem dat allesbehalve een te pas komend rustkussen. Maar dan krijgt hij (mag ik het eens ronduit verstaanbaar zeggen?) dan krijgt hij soms een hekel aan zichzelf; dan kan hij bij tijden gramstorig op zichzelf worden; in de gewaarwording: bij en na al wat God aan me deed, nu nog zo en zo. Driftig, opstandig, ijdel, hoogmoedig, begeerzuchtig, enzovoort. Wat kan hij soms nog lelijk zijn en doen, tegenover God en mensen. Ja, het gebeurt, dat hij het er zo slecht afgebracht heeft, dat hij zich afvraagt: 'Zou ik nu wel een kind van God zijn; bestaat dit en dat nu werkelijk met genade?' Maar o, wat wordt dit bij een begenadigd mens tot diepe schuld; daar liggen, lieve vrienden, de smartelijkste tranen over in de binnenkamers.

Tevens zal daar uit geboren worden een strijden; en bij vallen komt het tot een wederopstaan. Verblijdt u niet over mij, o mijn vijandin, riep de profeet uit, als ik gevallen ben, zal ik weder opstaan. En hij zal niet rusten, voordat hij in het eind uit Christus kracht tot de strijd en moed tot voortgang heeft afgeworsteld. En al zijn het dan soms maar betrekkelijk kleine overwinningen en vorderingen, het is der ziele zalig heerlijk, als ze dan toch wel eens mag gewaar worden, dat op sommige, ja op allerlei punten de Heere en Zijn genadewerkingen het weer winnen op de zonden en lusten van het vlees. En hoe klein dan dat beginsel ook moge zijn, zo een ziet in Christus zoveel heerlijkheid en kracht, dat hij het najagen tot meer begint te beoefenen. Ook dit behoort tot het leven der heiligmaking. Kinderen Gods, wijst het niet af. Het zou slechts bewijzen, dat uw ziel in een voor de Heere onwaardige en onbehagelijke gestalte verkeerde.

XXXVII Naar de wil van God

Het ware, nieuwe levensbeginsel kent een andere levensmaatstaf. Een andere dan bij het oude zondeleven. Nu is God de Koning en Wetgever geworden. Het is een kenmerk, dat we onder de bearbeiding van de hand des Heeren zijn gekomen. Een onbekeerd mens vraagt slechts naar eigen wil en lust; een mens, in wie de bekering is begonnen, vraagt: 'Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?' Dit vragen naar Gods wil, om dienovereenkomstig te doen, te handelen, moet men niet onder de rubriek van eigengerechtigheid of werkheiligheid rangschikken. Daar is zeker ook een doen en willen doen, hetwelk eigengerechtigte werkheiligheid betekent; namelijk als men er God door bevredigen wil. We hebben vroeger gezien, hoe de Heere ons dit wel uit de hand neemt. Maar daar is ook een vragen: 'Wat wilt Gij?' hetwelk voortkomt uit de omzetting der ziel. Waar men voorheen God niet beminnelijk, niet dienenswaardig vond, daar is nu de ziel vervuld geworden van een bijzondere hoogachting, een verering Gods; daar ziet ze God als geheel waardig, om gevreesd en gediend te worden; zij wil God verheerlijken en daarom is er in alle ware echte bekering een element, dat vraagt naar de wil Gods. Zo heeft de Heere het ook beloofd.

Als in Ezech. 20:37 de Heere zegt: ik zal u onder de roede doen doorgaan en u brengen onder de band des Verbonds, dan belooft God hier twee zaken met name. Hij zal onder de roede doen doorgaan; dat is de roede der vertiening, waarbij de tiende van de kudde telkens met de roede werd aangetikt, om afgezonderd te worden.

En van deze voor het heiligdom afgezonderden betuigt de Heere dan ten tweede, dat Hij ze zal brengen onder de band des verbonds. Deze zullen niet kunnen en mogen leven naar eigen goëddunken; maar naar de orde en tucht van de inzettingen, kortom, onder de band des verbonds.

Het eigenaardige daarbij nu is, dat de gelovigen niet meer vrijelijk zonder wet en ordinantie mogen voortleven; maar naar de wil, naar de geopenbaarde wil, naar de wetten Gods moeten en willen leven.

Men heeft namelijk het wel eens aldus voorgesteld: zie, zo redeneerde men dan, als iemand nu tot God bekeerd is, dan kunt u hem vrij laten begaan; want gelijk de zonnebloem zich keert naar de zon, zo keert van zelf de ziel zich tot God; en laat dus alle wet maar wegblijven.

Evenwel dit beeld gaat niet op. De gelovige is, wat zijn inwendige staat, zijn inwendige hebbelijkheid aangaat wel naar God gekeerd, dat is zo; en in dit opzicht kan men zeggen: hij zal willen goed te leven, dus laat hem maar begaan. Maar vooreerst moet dat beginsel, die levenswortel, die genegenheid der ziel toch telkens worden geprikkeld, die wortel moet besproeid. Daarom laat de Heere aan zijn volk telkens horen: Ik wil; en gij zult, en gij zult niet. Juist is dat de schoonheid van de wet: Ik ben de Heere uw God; en daarom: gij zult en gij zult niet. Daarenboven, er komen tal van invloeden van binnen uit en van buiten af tegen die begeerte van het nieuwe leven in; en dan moet door de geopenbaarde, afgekondigde wil Gods ons leven worden gesterkt, aangevuurd, geleid tot de wandel in de vreze Gods.

We zijn geen zonnebloem gelijk, dat wil zeggen, we zijn niet onbewust; we beleven ons nieuwe genadeleven niet als een plantaardig leven, of als een machine. Nee, we zijn redelijk-zedelijke mensen. En in de genade wordt dit er niet minder op. Integendeel, het wordt daar nog maar eerst goed wat het is. Zodat God nu ook met Zijn ordinantiën tot ons komt; maar op de manier van het genade verbond dat is als een regel voor ons geloof en leven; uit overweging van de dienenswaardigheid van God. In het genadeverbond zijn niet slechts beloften, die omhelsd moeten worden; maar ook eisen, voorschriften, ordinantiën, wilsopenbaringen Gods, die ingewilligd, aanvaard en beleefd moeten worden. Evenals bij een huwelijk ook verplichtingen op ons genomen worden, zo ook, als het volk met de Heere in het verbond mag treden, aanvaardt het in de kracht van vrije genade de verplichtingen des Verbonds; om Jehovah te zijn tot een volk, dat Hem vreest; en hetwelk daarom vraagt naar de wil Gods. Die alleen is hun geldig, heilig en goed.

XXXVIII Besluit

We hebben nu veel en velerlei met elkaar verhandeld over de bekering. Aan alle dingen is een grens. We willen voorlopig van deze stof ophouden te handelen. Er is anders nog velerlei, hetwelk kon besproken worden, maar dit zullen we nu niet doen. Alleen rest ons nog een paar zielsvragen te beantwoorden. Vooreerst gedurig kan men horen: een mens kan zichzelf niet bekeren. Wat wilt u daarmee zeggen? Eerder hebben we daar al iets over opgemerkt. Ja wat wilt u daar nu mee zeggen? Het is een Bijbelse waarheid, welke u daar uitspreekt, maar onderzoek u nauw, beste lezer, of u dit zegt, als een aanbiddende belijdenis van Gods hoogheid en vrijmacht, liefde en almacht, met algehele vernedering van uzelf over uzelf; of wel, dat u dit inbrengt als een heimelijke beschuldiging tegen God, en u dit bezigt als een schild, waarachter u zich verbergt om uw zonden aan de hand te houden; of als uiting van een geestelijke (lees: ongeestelijke) luiheidskuur. Want dan was het de waarheid verdraaien tot uw eigen verderf.

Zie eens hier, het is een waarheid, een smartelijke en een heerlijke beide. Een smartelijke, in zover er in uitgesproken ligt, dat we diep van God afgefallen liggen in een volslagen doodstaat. En is er nu werkelijke bekering in ons; dan is deze waarheid een belijdenis van ons hart dienaangaande. Maar het is ook een heerlijke waarheid, namelijk, dat wat wij nu noch kunnen, noch willen, dit kan en wil de Heere: ons bekeren. En bij ware bekering drijft zulke waarheid ons dan ook naar die God uit.

Zeer zeker, het is een wondere zaak: als ik de bekering mis, is dit mijn zonde, mijn schuld, mijn ellende; en als ik ze bezit, is dit enkel vrije genade Gods. Dit is voor mijn onverlicht verstand raadselachtig, maar de ware bekering leert het beleven als waarachtig.

Voor zover nu de opmerking 'God moet me bekeren' u, mijn waarde lezer, soms van de bekering zelve afhield, zie dan uw fijn-vijandige en diepgevaarlijke toestand eens onder het oog. En weet, dat hier alleen behoudenis is te wachten in een weg van de daad der bekering zelve.

Weet het, God debatteert niet, maar vonnist. En dat vonnis zal vreselijk zijn over een onbekeerd mens; en God zal u er de redelijkheid van voor

ogen stellen ook. Drijve u die waarheid 'God moet me bekeren' dan uit naar de binnenkamer, om op de knieën daar neer te zinken, om God aan te roepen, terwijl Hij nog nabij is. Bedenk het toch, onbekeerd voor God te moeten verschijnen, zal niet meevallen. Belijd het God maar, dat u nog kritisch, twijfelend, betweterig, vijandig en afgekeerd tegenover Hem staat. Zo moeten we in Zijn hand vallen. Wie het hier mag doen, zal het daar, in de eeuwigheid, zich nooit beklagen. Wie het hier niet doet, zal het eenmaal moeten doen, maar dan gedwongen, als onder een vonnis van vloek en dood.

Daar is nog iets. Dikwijls beluistert men als volgt: och, ik bid al zo lang en ik blijf toch maar onbekeerd; ik wacht, en ik wacht al, maar er gebeurt niets. Het zou kunnen zijn, dat uw bidden en wachten slechts uit verkeerde beweegredenen was; u wilt misschien graag naar... de hemel? Juist; anders niets? naar de hemel? Wilt u ook even graag, dat God verheerlijkt wordt? Desnoods ook, als u naar de hel moest? Ja, is dat willen naar de hemel gaan wel echt bij u? Wat zoudt u daar willen doen? Ga met die vragen naar God zelf, om door Hem u te laten onderzoeken.

Want o, al die mensen, die zo graag bekeerd willen worden; het is te vrezen, dat er velen onder zijn, die nog eens eerst wat anders zullen moeten leren; namelijk niet-willen. En die daar zo om bidden; is dat bidden wel bidden? Is dat waarlijk een roepen, dat toch God heerlijkheid in u krijgt? Gaat het daarbij nu werkelijk om God, en niet ten eerste om u? Zie, uw bidden om een zaak kan wel eens zelf een stuk openbaring van een verkeerde toestand zijn; als namelijk zulk bidden niet is een roepen om Godswil en om de opluistering Zijner deugden. Neem, als u twijfelt, het zekere boven het onzekere. Het is beter honderd maal gebeden om iets, wat al reeds aanwezig is in beginsel, dan dat het niet aanwezig is en u niet of kwalijk bidt.

Maar indien er waarlijk iets van dat God-bedoelende in uw gebed is, en u toch vraagt: maar waarom krijg ik dan niets? Laat ik u dan mogen aanraden, er maar niet langer uw ziel mee te pijnigen, houd dan maar op met bidden, met u af te zonderen, met dat schreien naar God, met dat onderzoeken van Zijn Woord enzovoort. Neen, zegt u, neen, duizendmaal neen; liever tot mijn dood toe zó, dan terug. Juist, dan is hierin een bewijs, dat u niet mag zeggen: ik ontvang niets.

Als daar nu is een aanhouden ondanks alles, een telkens toch weer terugkeren tot die gebedsplaatsen in uw huis; dan kon dit wel eens juist een bewijs zijn dat God werkt. Daarenboven, stel u de zaken niet onschriftuurlijk voor. Sommigen menen (zij zitten er als op te wachten) dat er een schokkende, zeer geweldige, een haast niet-voor-te-stellen gebeurtenis zal plaats vinden; en dat men anders zeker niet van bekering mag spreken. Och vrienden, het kon wel eens gebeuren, dat er zulk een storm, vuur, of onweder niet kwam, en de Heere toch werkte; in het suizen van een zachte stilte was Hij. Ga eens bedaard na, of ook de werkzaamheden der bekering, gelijk we die hier in de brede hebben omschreven, in u bevonden werden; en put daar dan bemoediging uit. Evenwel een mens moet zijn laatste grond niet maken van ervaringen en bevindingen.

Het is hier al eveneens, als met het geloof. Wanneer weet men, dat men geloof bezit, en dat dit 'geloof' geloof is? Als men gelooft dat wil zeggen als het geloof werkzaam is, in de daden des geloofs; dan sluit dit meteen de beantwoording van zulke vragen in. Ja, dan zullen daarin al dergelijke vragen worden versmolten. Dan is er geen plaats meer voor, dan is in die daad de ervaring, het kenmerk, de bewustheid, kortom alles; wie gelooft, heeft en bezit. En zo is het hier nu ook. Zou ik wel bekeerd zijn? Is mijn berouw wel echt, wel genoeg? Is mijn liefde zuiver enzovoort? Daarop is toch feitelijk en eigenlijk maar één afdoend antwoord.

Begeef u inderdaad tot God, met zondeschuldbelijdenis, roepend en smekend, niet of u mag weten dat, of wel, of u bekeerd bent, ook zelfs niet alleen, of God u bekeren wil; dit is wel goed op zichzelf; maar nu bedoel ik iets anders; zie, als u wilt te weten komen, of de bekering in u is, dan moet het niet in de eerste plaats zijn een begeerte om dit te weten te komen; o nee, al wist u het nooit met zekerheid; maar dan moet het voor alles zijn, een begeerte, levendig en krachtig, om de daad der bekering zelf te oefenen; ja meer nog, het blijft dan niet bij een zuchten en verlangen, och mocht Gij mij bekeren; maar doe het dan: werp u dan met al uw zieleschuld en nood voor Gods troon en zinkende op Jezus; keer dan uw aangezicht, al ware het bemodderd (Job) van wenen, en van smaad en schande door uw toestand, keer dan dat aangezicht naar Hem toe; grijp dan eens de toegereikte scepter aan, verwerp dan eens al uw gerechtigheden, roep het vonnis over uw lusten en bewegingen des

vleses eens uit, reik de scheidbrief uit aan al uw zielboeleerders; zeg dan eens in de daad: Heere, Gij alleen zijt mijn leven; en geef de Heere also eens de hand, 2 Kron. 30:8, en kom tot Zijn heiligdom.

Ja, maar dat moet God in ons doen, zegt u. Ja zeker; en daarom moet u het doen. Vraag God, of Hij u dat geheim en wonder eens leren wil. En zolang u dit zegt, ja zegt en anders niets; zolang zult u zich niet bekeren, en als u nu eens tot deze daad komt, op het woord dat God spreekt, dan zegt u dat niet meer op die manier, maar dan zegt u: 'En dit heeft God gedaan.'